

RAPORT

Polskie
Towarzystwo Prawa
Organizacji Non - Profit

ANKIETA KODEKS NGO

**przepisy prawa a społeczno-gospodarcza rola
organizacji pozarządowych
(CATI)**

Ankieta składała się z 25 pytań (jednokrotnego, wielokrotnego wyboru oraz pytań otwartych). Nie wszystkie pytania były obligatoryjne, w szczególności dotyczyło to pytań otwartych. Badanie miało na celu zweryfikowanie funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO), np. miejsce działania organizacji - siedziba, wielkość NGO, forma funkcjonowania, problemy formalno – prawne na jakie napotykają stowarzyszenia; pod kątem możliwości stworzenia kodeksu NGO, który w znaczny sposób ułatwiłby funkcjonowanie organizacjom pozarządowym.

Ankieta została przeprowadzona w okresie od stycznia do sierpnia 2024 r. Ankieterzy zostali zrekrutowani w całej Polsce. Osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie ankiet działały w obszarach funkcjonowania organizacji pozarządowych praktycznie w każdym województwie.

Etap przygotowawczy projektu ankiety zakładał opracowanie formularzy, tak aby jego wypełnianie trwało od 5 do 10 minut, a uzyskany wynik posłużył do odpowiedzi na postawiony wcześniej cel badawczy oraz potwierdził lub obalił założone hipotezy. Ankiety zostały przeprowadzone w formie telefonicznej (CATI).

CATI to skrót od angielskiej nazwy computer-assisted telephone interviewing. Jest to metoda badawcza polegająca na prowadzeniu wywiadu za pomocą telefonu. Badania CATI realizuje się przy użyciu dedykowanego oprogramowania. Automatyzuje ono proces nawiązywania połączeń i zapisywania wywiadu. Ankieter zapisuje odpowiedzi respondentów przy użyciu komputera. Odpowiedzi są następnie rejestrowane w formie elektronicznej. Ułatwia to łączenie i analizę danych. Badania telefoniczne to obecnie jedna z najważniejszych technik badawczych. Powołując się na aktualne badania UKE w zasięgu telefonii mobilnej pozostaje ponad 90% Polaków. To sprawia, że badania CATI pozostają wciąż najbardziej uniwersalnym sposobem dotarcia do respondentów. Udział w ankiecie był dobrowolny.

Jedną z głównych zalet metody CATI jest szybkość, z jaką można zebrać dane od respondentów. Dzięki wykorzystaniu komputera do zarządzania wywiadami telefonicznymi, ankieterzy mogą przeprowadzać rozmowy z wieloma osobami w krótkim czasie.

W przeciwieństwie do badań terenowych, które wymagają osobistego kontaktu z respondentami, badanie CATI pozwala na osiągnięcie wysokiej efektywności w procesie zbierania danych, co jest niezwykle istotne w przypadku badań o krótkim terminie realizacji. Szybkość zbierania danych za pomocą metody CATI pozwala na szybsze uzyskanie informacji na dany temat czy opinii niezbędnej do przeprowadzenia badania. Dzięki temu można szybciej znaleźć problemy, na które napotykają się badani wyciągnąć odpowiednie wnioski i wprowadzić niezbędne zmiany.

Badanie CATI umożliwia dotarcie do szerokiego grona respondentów, co pozwala na uzyskanie reprezentatywnej próby badawczej. Wywiady telefoniczne mogą być przeprowadzone w różnych grupach społeczno-demograficznych, dzięki czemu wyniki badań są bardziej wiarygodne i precyzyjne. Dzięki reprezentatywności próby, badania CATI pozwalają na dokładniejsze zrozumienie potrzeb i preferencji różnych obszarów. To z kolei pozwala na lepsze dostosowanie zmian do oczekiwań zainteresowanej grupy badawczej.

W badaniach CATI ankieterzy mogą na bieżąco weryfikować odpowiedzi respondentów oraz zadawać dodatkowe pytania, jeśli jest to konieczne. W porównaniu z badaniami online, gdzie często brakuje możliwości zadawania pytań uzupełniających, metoda CATI pozwala na uzyskanie bardziej szczegółowych i dokładnych informacji. Kontrola jakości danych jest kluczowa dla uzyskania rzetelnych wyników badań, które mogą być wykorzystane do podejmowania strategicznych zmian. Badanie CATI pozwala na lepsze zrozumienie motywacji, przekonań i oczekiwań respondentów, co przekłada się na wartościowe informacje dla osób odpowiedzialnych za wdrożenie zmian.

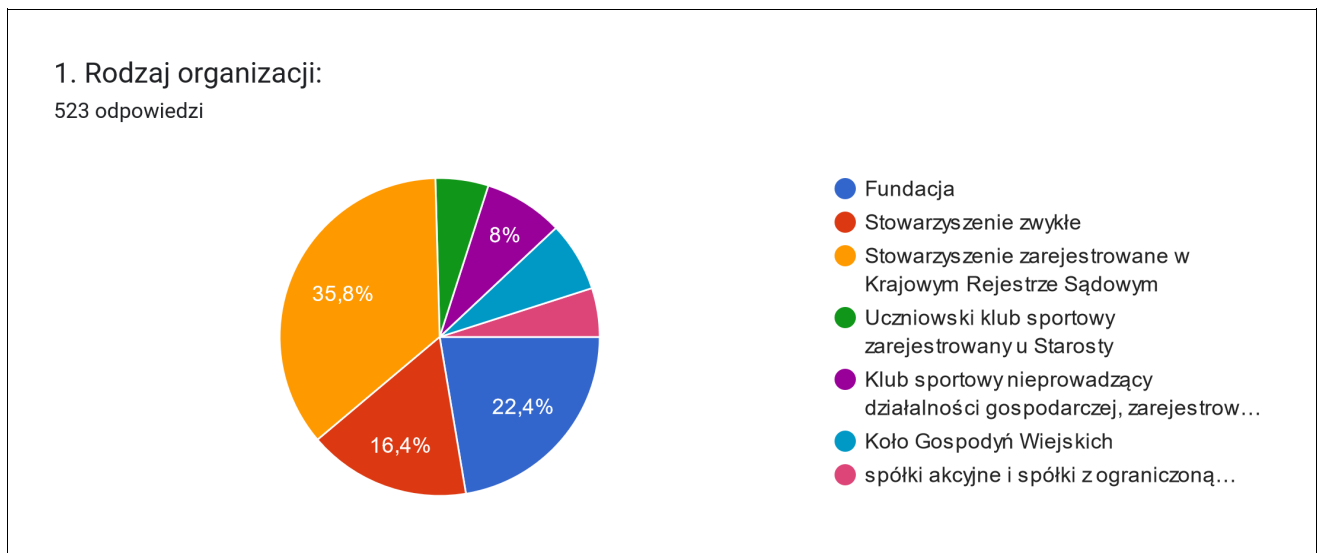
Dobór grupy ankietowej był nakierowany na osoby związane z funkcjonowaniem NGO. Ankieterzy wyszukiwali organizacje pozarządowe, które funkcjonują w całej Polsce, w ogólnodostępnych, jawnych źródłach, tj. rejestrach stowarzyszeń, KRS, BIP poszczególnych jednostek samorządów terytorialnych, portalach społecznościowych, stronach internetowych organizacji, kołach uczelnianych, itp.

Ankieta została wypełniona przez ponad pięciuset uczestników. Respondenci nie mieli problemów z uczestnictwem w badaniu, chętnie odpowiadali na zadawane pytania. Odsetek

odmowy wzięcia udziału w badaniu wynosił ok. 0,5%. Wyniki przeprowadzonych badań mają pokazać jakich zmian, wg. badanych, należy dokonać w samych organizacjach wynikających z ich realnych potrzeb, jak również w przepisach obowiązującego prawa.

Analiza ilościowo – jakościowa odpowiedzi na zadawane pytania znajduje się w dalszej części raportu.

1. Określenie rodzaju organizacji:

Na pierwsze pytanie dotyczące określenia rodzaju organizacji odpowiedziało w sumie 523 respondentów.

Najwięcej osób, które brało udział w badaniu zaznaczyło, że ich organizacja jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym (35,8%). Fundacje zostały wybrane przez 22,4% ogółu badanych, natomiast Stowarzyszenia Zwykłe wybrało 16,4% ankietowanych. Jednocześnie w odniesieniu do pozostałych rodzajów organizacji wartości zaznaczonych odpowiedzi są na zbliżonym poziomie: koła gospodyń wiejskich (7,1%), kluby sportowe działające w formie stowarzyszenia, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej

zarejestrowanych u starosty (8,0%), uczniowskie kluby sportowe (5,4%). Najmniejszy odsetek zaznaczeń respondentów przypadł na spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (5,0%).

Największa grupa respondentów wybrała rodzaj organizacji w postaci stowarzyszenia, które jest rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Prawdopodobnie jest to spowodowane tym, że w ww. rejestrze jest możliwość składania dokumentacji z przeprowadzonych Walnych Zebrań Członków w formie elektronicznej. Jednocześnie koszty dotyczące odpisów z KRS (które są niezbędne w wielu sytuacjach, np. składaniu ofert na otwarte konkursy ofert) są dostępne on-line i są bezpłatne. Jednocześnie najmniejszy odsetek ankietowanych wybrał formę funkcjonowania w postaci spółek akcyjnych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Organizację niechętnie wybierają tę formą organizacyjną ze względu na duże trudności formalne oraz prawne. Spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymagają od osób zarządzających dużej wiedzy oraz umiejętności radzenia sobie z zarządzaniem ww. NGO – sów. Wadą prowadzenia spółki z o.o. przez organizację będą zapewne podatki oraz koszty związane z koniecznością wniesienia kapitału zakładowego, zarejestrowania spółki, dokonania zgłoszeń i zmian w KRS. Co do zasady zyski ze spółki są opodatkowane dwukrotnie. Najpierw w samej spółce, a następnie u wspólnika. Spółka akcyjna jest spółką znacznie bardziej skomplikowaną oraz kosztowną i służy do prowadzenia działalności gospodarczej na szeroką skalę. Organizacje pozarządowe mogą nabyć akcje w takiej spółce, ale raczej samodzielnie nie będą takiej spółki zakładać i prowadzić.

Nawet pomimo tego, że wymagania formalne dotyczące zakładania stowarzyszeń uległy w ostatnich latach uproszczeniu widoczne jest, że Polki i Polacy coraz chętniej zakładają fundacje. Wśród badanych jest to trzecie miejsce (22,4%) zaraz po stowarzyszeniach. Rosnąca chęć zakładania fundacji w Polsce może wynikać z różnych kwestii, między innymi związanych z celem powstania organizacji i sposobem jej zarządzania. Zazwyczaj osoby, które zakładają fundację, mają swój autorski pomysł i wizję, chcą mieć wpływ na działanie organizacji. W stowarzyszeniach ważne jest kolektywne i demokratyczne podejmowanie decyzji, co wymaga większej ilości czasu i zaangażowania. Dodatkowo prostsza struktura wewnętrzna fundacji - wystarczy tylko zarząd, nie ma konieczności powołania innych organów, a to sprawia, że zarządzanie fundacją jest łatwiejsze i szybsze, gdyż można to robić nawet jednoosobowo. Eksperti i ekspertki podkreślają również, że

wzrostowa dynamika w powstaniu fundacji może być powiązana z łatwiejszymi warunkami, które trzeba spełnić aby ją założyć¹

Częstą praktyką jest rejestracja klubu sportowego jako podmiotu nieprowadzącego działalności gospodarczej, a dopiero późniejsze jej rozpoczęcie w oparciu o wpis do rejestru przedsiębiorców jako naturalny efekt rozwoju klubu. Oczywistym argumentem jest jednak możliwość zdobycia przez klub dodatkowych środków finansowych na realizację celów statutowych. Jest to dodatkowe źródło finansowania, które może zapewnić dalszy i płynny rozwój klubu sportowego. W miarę rozbudowy swojego potencjału może okazać się, że standardowe źródła finansowania jak składki członkowskie, dotacje, darowizny, zapisy czy spadki nie są już wystarczające i decyzja o rozpoczęciu prowadzenia działalności gospodarczej w pewnym momencie może okazać się oczywista.²

Trzy osoby wystarczą, by założyć stowarzyszenie zwykłe. Nie muszą tworzyć statutu – ich działania są prowadzone na podstawie regulaminu. Rejestrują się w ewidencji stowarzyszeń zwykłych (w urzędzie). Stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej jest tzw. "ułomną osobą prawną". Może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane. Źródła finansowania to m.in. składki członkowskie czy dotacje ale nie może prowadzić działalności ekonomicznej (odpłatnej albo gospodarczej). Ma też sporo obowiązków. Działanie stowarzyszeń zwykłych reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. Założenie stowarzyszenia zwykłego jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS. By je powołać wystarczą już trzy osoby – pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego; co więcej – nie mogą być również członkami takiej organizacji, ponieważ w stowarzyszeniu zwykłym mogą zrzeszać się jedynie osoby fizyczne.

Osoby zakładające stowarzyszenie zwykłe decydują o jego nazwie i celach działalności, określają siedzibę stowarzyszenia i teren jego działania, zasady nabywania i utraty członkostwa, dokonywania zmian w regulaminie i zasady rozwiązania się stowarzyszenia zwykłego. Wybierają także swojego przedstawiciela albo zarząd, który będzie uprawniony do reprezentowania

¹ <https://publicystyka.ngo.pl/spolki-tworzone-przez-ngo>

² <https://www.dauerman.com.pl/de/publikacje/czy-klubom-sportowym-oplaca-sie-prowadzic-dzialalnosc-gospodarcza>

założycieli wobec urzędu. Wszystkie te zasady określają w regulaminie działalności stowarzyszenia, który stanowi najważniejszy dokument stowarzyszenia zwykłego i pełni taką rolę, jak statut w stowarzyszeniu zarejestrowanym. Składają wniosek o rejestrację w ewidencji stowarzyszeń zwykłych.³

Liczba kół gospodyń wiejskich wciąż rośnie. Jest to nie tylko fenomen polskiej wsi, ale i żyła złota dla lokalnej społeczności, KGW mogą znakomicie poprawić jakość życia na wsi i co najważniejsze, mają szansę skutecznie pozyskiwać na to środki finansowe. Od 29 listopada 2018 roku podstawą działania kół gospodyń wiejskich jest ustawa, wedle której nowo tworzone koła mogą ubiegać się o przyznanie pomocy finansowej w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, do której wcześniej nie miały dostępu.

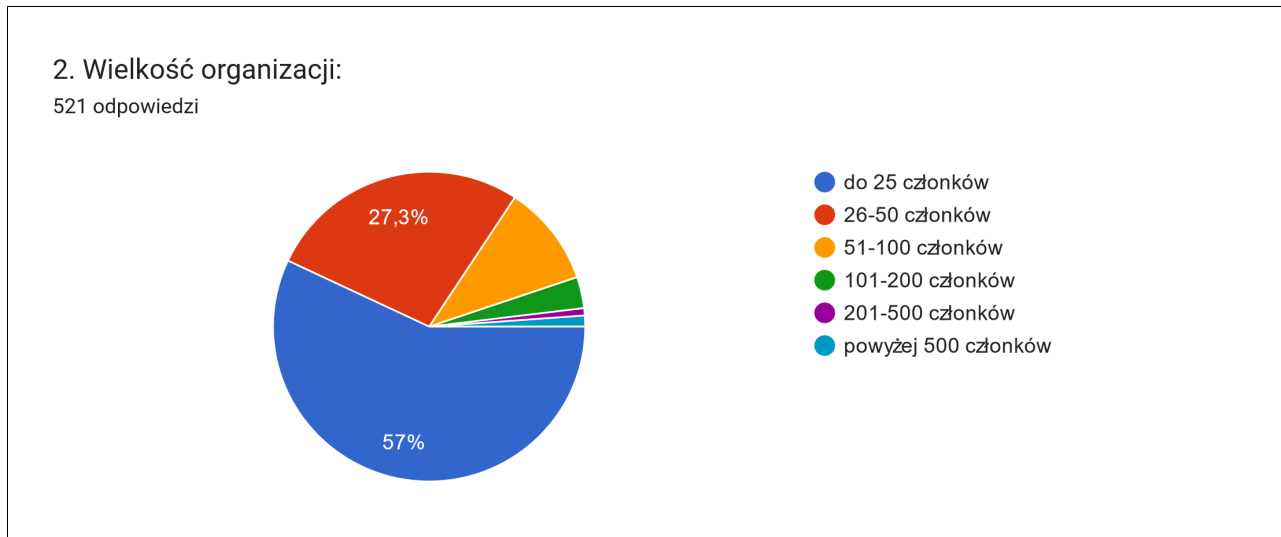
W opinii ekspertów, możliwość ubiegania się o środki finansowe sprawiła, że w niewielkich społecznościach zaczęły rejestrować się nowe koła, jednak ich działaczki nie mają jeszcze wiedzy potrzebnej do rozliczania pozyskanego dofinansowania. Zmian dotycząca kół gospodyń wiejskich polega na ewolucji ich społecznego wizerunku. Dzieje się tak za sprawą wymiany pokoleniowej w szeregach kół, a także rozszerzaniu profilu aktywności i dostosowaniu go do potrzeb i zainteresowań młodszego pokolenia kobiet. Zdarza się, że koła gospodyń wiejskich organizują pomoc osobom doświadczającym przemocy, koordynują akcję krwiodawstwa czy badania profilaktyczne dla kobiet. Wychodząc poza folklor i otwierając się na nową generację członkiń, koła wzmacniają swój potencjał aktywizacji kobiet na wsi.⁴

Powyższe zestawienie (dotyczące pyt. 1) wskazuje, iż grupa ankietowanych reprezentuje dużą różnorodność wśród form organizacyjnych. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, w znacznym stopniu pozwoli podczas tego badania wyciągnąć wnioski w jaki sposób można pomóc organizacjom w ich funkcjonowaniu.

³ <https://poradnik.ngo.pl/stowarzyszenie-zwykle>

⁴ <https://api.ngo.pl/media/get/136605>

2. Określenie wielkości organizacji

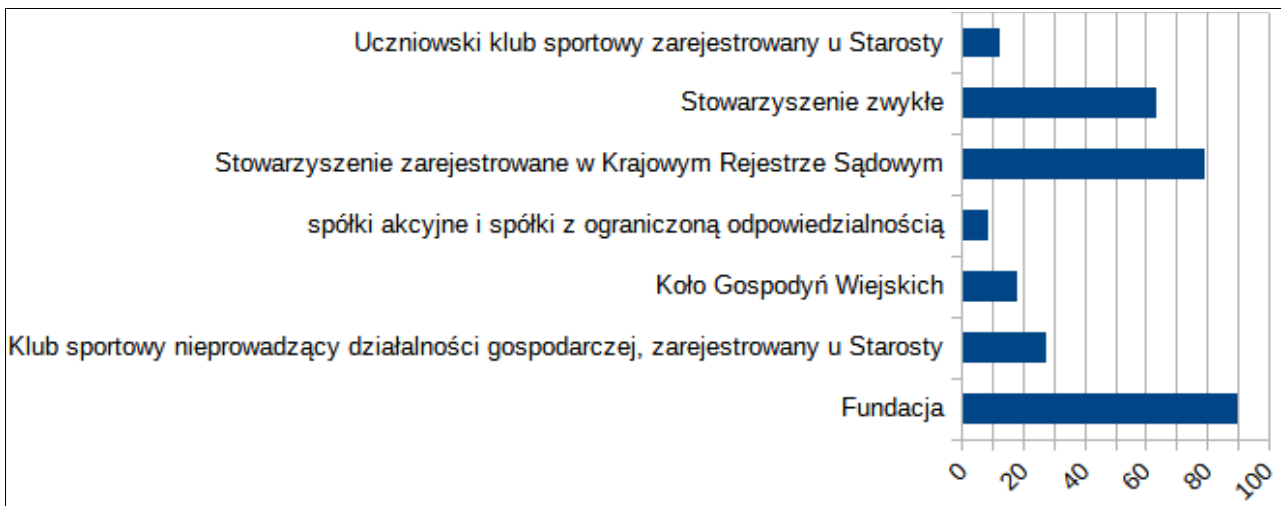
Drugie pytanie w ankiecie dotyczyło określenia przez organizacje ilości zrzeszonych członków (521 odpowiedzi)

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 57,0% badanych wskazało na małe stowarzyszenia do 25 osób; 10,6% respondentów zaznaczyło odpowiedź pomiędzy 51-100 członków. Organizację, która liczy 26-50 członków wybrało 27,3% osób uczestniczących w ankiecie. Pozostała grupa ankietowanych wskazała duże NGO (powyżej 100 członków), odsetek odpowiedzi wyniósł 5,3%, tj. pomiędzy 101-200 osób (3,3%), 201-500 członków (0,8%) oraz powyżej 500 (ok. 1,2%).

Największą grupę tworzą małe stowarzyszenia i fundacje (do 100 osób – najbardziej optymalna wielkość). Najwięcej organizacji mieści się w przedziale do 100 członków, co stanowi 94,9% ogółu wskazań. NGO, które posiadają najmniejszą liczbę oddanych zaznaczeń (ok. 0,8%) są to organizacje które posiadają pomiędzy 201 a 500 zrzeszonych osób. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że wyniki badania mają swoje odzwierciedlenie wynikające z 1. pytania raportu, tj. w większości organizacje współpracują w niewielkich grupach. Im większe stowarzyszenie/organizacja tym trudniejsza forma organizacyjna, a co za tym idzie – mniejsza liczba takich organizacji, które mają w swoim gronie powyżej 100 osób. Tak duża liczba członków

powoduje konieczność zaangażowania większej liczby fachowców oraz zatrudniania specjalistów bez których nie byłoby możliwe ich funkcjonowanie.

2.1 Zestawienie organizacji pozarządowych do 25 członków z podziałem ze względu na rodzaj NGO

Na powyższym zestawieniu przedstawiono organizacje posiadające w swoim gronie do 25 członków (297 NGO) z podziałem na rodzaj organizacji. Największy udział w powyższym diagramie posiadają fundacje – 90 – 30,30%. Kolejną grupą organizacji, które posiadają w swoim gronie do 25 członków są stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (79 – 26,60%) oraz stowarzyszenia zwykłe (63 – 21,21%). Najmniejszy udział organizacji, które mają w swoim gronie poniżej 25 osób posiadają uczniowskie kluby sportowe (12 – 4,04%) oraz spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. 8 – 2,69%. Pozostałe organizacje mieszczą się w przedziale pomiędzy 6 a 9%, tj. kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej (27 – 9,09%) oraz koła gospodyń wiejskich (18 – 6,06%). Na podstawie powyższego badania wynika, że najchętniej wybieranymi formami organizacji pozarządowych do 25 członków są stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, Fundacje oraz stowarzyszenia zwykłe (prawie 80%). Wydaje się, że ww. formy organizacyjne są najprostszą formą funkcjonowania NGO. Największe problemy sprawiają spółki akcyjne oraz spółki z o.o., w których jest najwięcej formalności i biurokracji.

3. Określenie siedziby organizacji ze względu na województwo

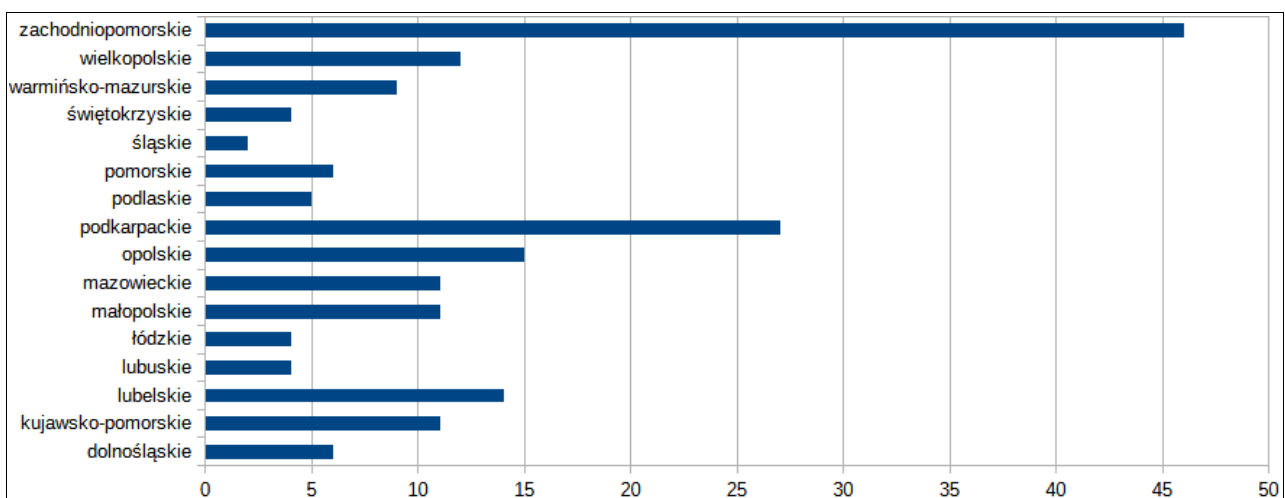
Trzecie pytanie dotyczyło określenia miejsca siedziby organizacji wg województwa (523 odpowiedzi).

Najwięcej organizacji biorących udział w badaniu siedzibę swojego stowarzyszenia posiada w województwach podkarpackim 12,8% , mazowieckim 12,6%, zachodniopomorskim 11,9% oraz kujawsko – pomorskim (9,0%) i małopolskim – 8,8%. Najmniejsza liczba respondentów reprezentujących swoje organizacje jest zarejestrowanych w województwach lubuskim 1,7%, świętokrzyskim 1,7% oraz podlaskim 1,5%. Pozostałe województwa są reprezentowane w przedziale pomiędzy 2,5 – 8,4% badanych w odniesieniu do wszystkich osób biorących udział w ankiecie tj.: pomorskie – 5,4%, śląskie 2,5%, warmińsko – mazurskie 5%, wielkopolskie 4,6%, dolnośląskie 5,5%, lubelskie 8,4%, łódzkie 2,9%, opolskie 5,7%. Biorąc pod uwagę, że w Polsce mamy podział administracyjny na 16 województw to na podstawie średniej arytmetycznej na każde województwo powinno przypadać około 6,25% badanych w stosunku do wszystkich osób biorących udział w ankiecie. Jedynie 6 województw posiada wyższą wartość od średniej, tj. podkarpackie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, małopolskie oraz mazowieckie. Pozostałe województwa posiadają udział ankietowanych w stosunku do wszystkich badanych poniżej 6,25%.

Na podstawie powyższego diagramu oraz omówienia wartości dla poszczególnych województw wynika, że grupa badawcza która została objęta ankietą jest bardzo szeroka. Ankieterzy dotarli do organizacji pozarządowych w każdym województwie. Dotarcie do tak dużej grupy NGO z różnych rejonów pozwoli na dokładniejsze zweryfikowanie problemów na jakie napotykają stowarzyszenia w poszczególnych obszarach. Niejednokrotnie problemy są całkiem inne dla województw z jednej części kraju w porównaniu do województw, które znajdują się na przeciwnym biegunie. Może to wynikać z zamożności danego regionu, uwarunkowań geologicznych, gęstości zaludnienia, makroekonomicznych jak również innych. Niniejsza ankieta ma pomóc w rozwiązywaniu problemów organizacji z każdego zakątka i wyznaczać kierunek dla wszystkich funkcjonujących i nowo powstałych NGO-sów.

Niejednokrotnie nie tylko region danego kraju jest istotną kwestią dla założenia lub funkcjonowania organizacji, ale również wielkość populacji/mieszkańców na danym terenie. Istotnymi kwestiami w takim badaniu jest czy organizacje są zakładane tylko w dużych miastach czy również w małych miasteczkach o populacji kilkuset mieszkańców. Najlepszą i najprostszą weryfikacją w odniesieniu do powyższego jest 4. pytanie wynikające z ankiety odnoszące się do określania liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji.

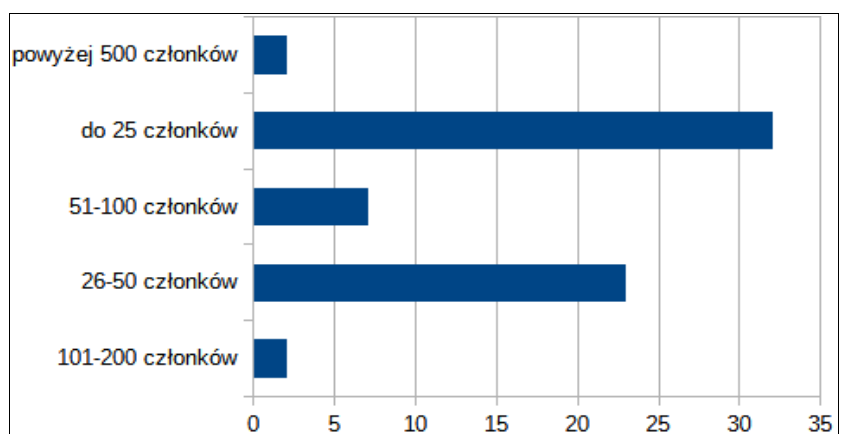
3.1 Liczba ankietowanych reprezentujących stowarzyszenia zarejestrowane w KRS z podziałem na poszczególne województwa

Na powyższym zestawieniu została przedstawiona ilość ankietowanych reprezentujących stowarzyszenia zarejestrowane w KRS (187 NGO) z uwzględnieniem poszczególnych województw. Do badania została przyporządkowana ww. grupa ankietowanych ze względu na największy udział badanych w stosunku do wszystkich osób biorących udział w badaniu, tj. 35,8%. Najwięcej ankietowanych zarejestrowanych w KRS pochodziło z województwa zachodniopomorskiego (46 – 24,60%) - praktycznie co 4 organizacja. Ta wartość może sugerować, że współpraca pomiędzy organizacjami pozarządowymi oraz organami rejestrowymi w rejonie województwa zachodniopomorskiego przebiega najlepiej spośród badanej grupy uczestników ankiety. Drugi rezultat wynikający z powyższego wykresu osiągnęło województwo podkarpackie – (27 organizacji – 14,44%). Ilość organizacji osiągających najwyższe wyniki, tj. województwo zachodniopomorskie oraz podkarpackie może być spowodowane tym, że ankietowani z tych regionów stanowią odpowiednio: województwo podkarpackie – 12,8% oraz województwo zachodniopomorskie – 11,9% ogółu badanych. Co nie zmienia faktu, że na podstawie powyższego badania widać znaczne większe wartości procentowe niż w pozostałych województwach (pomimo, że są województwa które reprezentuje grupa badanych pow. 10% w stosunku do ogółu, np. województwo mazowieckie – 12,6%)

Zdecydowanie najmniejsza grupa ankietowanych reprezentujących stowarzyszenia zarejestrowane w KRS znajduje się w województwie śląskim, tj. 2 NGO – 1,07%. Tak niski udział organizacji może być spowodowany faktem, że w całym badaniu organizacji posiadających siedzibę na terenie województwa śląskiego wynosi jedynie 2,5%. Pomimo tego należałoby zweryfikować czy współpraca na linii – organ rejestrowy – NGO przebiega w prawidłowy sposób.

3.2 Zestawienie organizacji pozarządowych z województwa podkarpackiego z podziałem na wielkość NGO

Na powyższym zestawieniu przedstawiono jakie rodzaje organizacji znajdują się w województwie podkarpackim (największy udział wszystkich NGO – wynika z analizy pyt. 3, tj. 12,8% ankietowanych – 66 organizacji). Największy udział w województwie podkarpackim mają organizacje posiadające do 25 członków (48,48% - 32 NGO) oraz te które mieszczą się w przedziale pomiędzy 26 a 50 członków (23 – 34,85%). Pozostałe organizacje występujące w omawianym województwie uzyskały następujące wartości: organizacje posiadające 51-100 członków (7 – 10,61%), 101 – 200 członków oraz powyżej 500 członków (po 2 – 3,03% udziału wśród badanych biorących udział w ankiecie). Na podstawie powyższego badania widać, że najpopularniejszą formą organizacyjną są niewielkie stowarzyszenia do 50 członków (ponad 80% wskazań). Porównując wynik tego badania do pyt. 2 (udziału wszystkich województw w stosunku do wielkości organizacji) wydaje się, że wyniki są bardzo podobne. Można stwierdzić, że trend funkcjonowania małych organizacji utrzymuje się w całej Polsce. Wydaje się, że im większe stowarzyszenie/organizacja tym trudniejsza forma organizacyjna, a co za tym idzie – mniejsza liczba takich organizacji, które mają w swoim gronie powyżej 100 osób. Tak duża liczba członków powoduje konieczność zaangażowania większej liczby fachowców oraz zatrudniania specjalistów bez których nie byłoby możliwe ich funkcjonowanie.

4. Określenie liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji

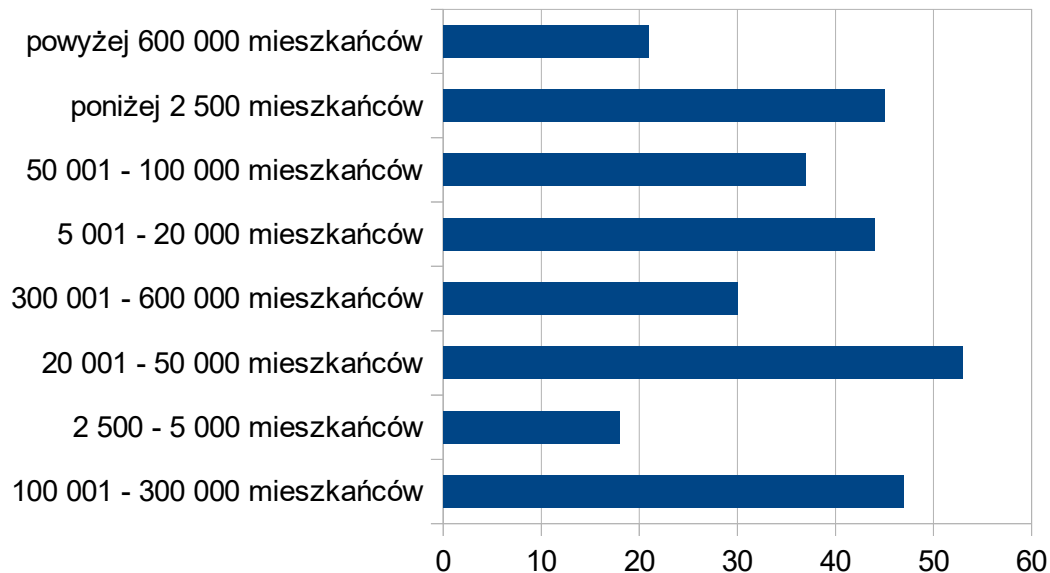

Czwarte pytanie w ankiecie dotyczyło określenia liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji (519 odpowiedzi).

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 22,2% badanych wskazało siedzibę swojej organizacji w miejscowości z liczbą mieszkańców pomiędzy 100.001 a 300.000; 16,8% respondentów zaznaczyło odpowiedź pomiędzy 20.001 a 50.000 ludności; 11,9% ankietowanych wskazało siedzibę w miejscowości gdzie liczba mieszkańców mieści się w granicach 50.001 a 100.000. Organizacja, która znajduje się w miejscowościach do 20.000 mieszkańców wskazało w sumie 33,2% osób uczestniczących w ankiecie, tj. poniżej 2.500 – 14,3%; 2.501-5.000 – 4,8%; 5.001-20.000 – 14,1%. Pozostała grupa ankietowanych wskazała miasta powyżej 300.000 mieszkańców, suma odpowiedzi wyniosła 16,0%, tj. pomiędzy 300.001-600.000 osób (9,8%) oraz powyżej 600 tysięcy ludności – duże aglomeracje (6,2%).

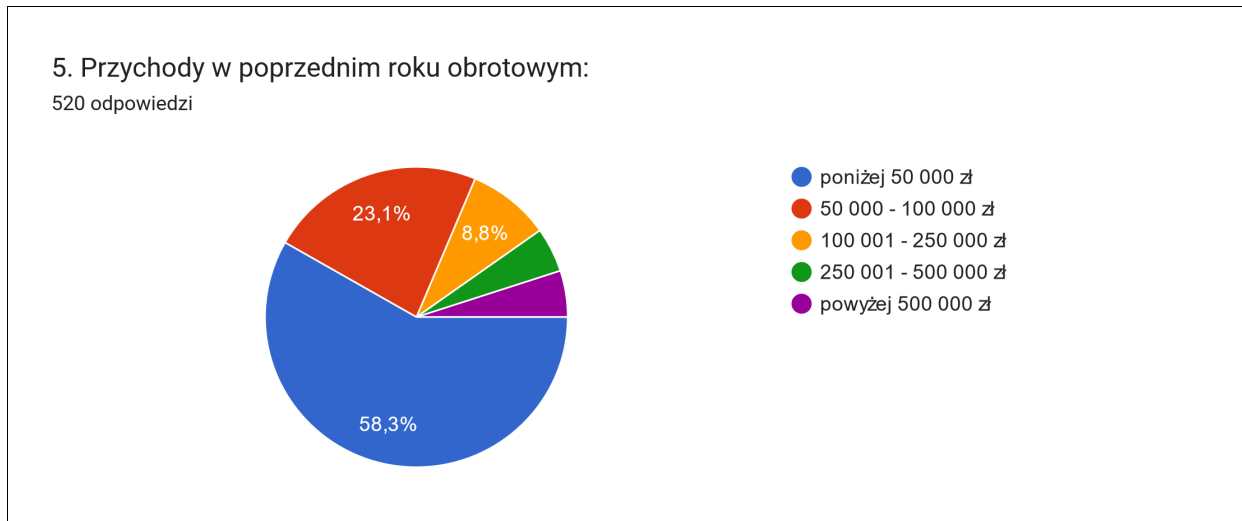
Analizując wyniki odpowiedzi na powyższe pytanie można stwierdzić, że najwięcej ankietowanych (sumując poszczególne odpowiedzi) posiada swoją siedzibę w miejscowości do 100.000 mieszkańców, tj. 61,8%. Najmniej organizacji wskazało, że siedziby ich stowarzyszeń/fundacji znajdują się w dużych aglomeracjach miejskich (np. Warszawa, Kraków, Wrocław czy Łódź) pomimo tego, że w większych miejscowościach wydaje się to łatwiejsze, tj. większe wsparcie samorządów, więcej dostępnych lokali, większa możliwość wymiany doświadczeń pomiędzy stowarzyszeniami, łatwiejszy dostęp do specjalistów, wolontariuszy czy nowych członków; nie przekłada się to zwiększoną liczbę badanych w niniejszej ankiecie. Największy udział wśród ankietowanych posiadają NGO, które zarejestrowane są w miastach do 300.000 mieszkańców – przyp. 22,2%. Na podstawie niniejszego badania wynika, że takie miejscowości jak: Białystok, Katowice, Gdynia są najlepszym miejscem rozwoju i funkcjonowania dla organizacji pozarządowych. Co oczywiście nie oznacza, że w innych miejscowościach nie ma takiej możliwości. Oczywiście, że są. Należy pamiętać, że to ludzie tworzą organizacje. Na podstawie powyższego badania można jedynie statystycznie stwierdzić gdzie najczęściej omawiane organizacje powstają i jakie warunki są dla nich najlepsze.

4.1. Liczba ankietowanych posiadających stowarzyszenia do 25 członków z uwzględnieniem poszczególnych miejscowości z określoną liczbą mieszkańców.

W pytaniu nr 2 największą grupę ankietowanych tworzą organizacje pozarządowe posiadające nie więcej niż 25 członków (295 organizacji). W związku z tym ww. grupę badanych poddano analizie względem wielkości miejscowości, w których zarejestrowana jest siedziba tychże stowarzyszeń. Najwięcej ankietowanych wskazało miejscowości posiadające 20.001 – 50.000 mieszkańców, tj. 53 NGO – 17,97%. Najmniejszą grupą osób biorących udział w ankiecie posiadają siedzibę swojej organizacji wskazały odpowiedzi: powyżej 600.000 mieszkańców – (21 -7,12%) oraz 2500 – 5000 mieszkańców – (18 – 6,10%). Na pozostałe odpowiedzi organizacje pozarządowe do 25 członków wskazały pozostałe tereny – wartości procentowe wahają się pomiędzy 10 a 16%. Na podstawie powyższej analizy, że najmniejsze stowarzyszenia są tworzone praktycznie wszędzie, bez względu na wielkość miejscowości. To dowodzi, że grupa najmniejszych stowarzyszeń jest możliwa do zorganizowania zarówno w małych wsiach jak również w wielkich aglomeracjach miejskich. Choć możliwości organizacji w dużych miastach powyżej 600.000 mieszkańców wydają się być dużo większe chociażby ze względu na dostępność do nowych członków jak również możliwości dotarcia do specjalistów w poszczególnych dziedzinach, np. rekrutacja studentów mogących rozwijać swoje pasje i zdobywać doświadczenie niezbędne w przyszłości, które może się okazać niezbędne na rynku pracy.

5. Wysokość przychodów organizacji w poprzednim roku obrotowym.

Piąte pytanie dotyczyło określenia wysokości przychodów organizacji w poprzednim roku obrotowym (520 odpowiedzi).

Stowarzyszenia i fundacje oraz inne formy organizacji pozarządowych podlegają ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Oznacza to, że podmioty te płacą podatek od dochodów. Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych, czyli ustawa o CIT nie przewiduje żadnego podmiotowego zwolnienia od podatku dochodowego dla organizacji (tj. ze względu na fakt bycia stowarzyszeniem lub fundacją). W związku z tym każda organizacja musi kategoryzować swoją działalność terminach przychodu, kosztu uzyskania przychodów i dochodu. Przychody w przypadku organizacji to dotacje, darowizny, wartość rzeczy otrzymanych przez organizację w związku z prowadzonymi przez nią działaniami, składki członkowskie, przychody z odpłatnej działalności statutowej, odsetki bankowe itp. (art. 12 ustawy o CIT). Koszty uzyskania przychodu stanowią wydatki organizacji poniesione na wynagrodzenie pracowników, opłaty eksploatacyjne itp., tj. wydatki poniesione w celu osiągnięcia lub zachowania, czy też zabezpieczenia źródła przychodów. Dochód organizacji to jej przychody w danym roku podatkowym pomniejszone o koszty uzyskania przychodów. Zasadniczo wszystkie dochody – także w organizacjach pozarządowych – są opodatkowane. Zazwyczaj jednak organizacje pozarządowe podatku nie płacą,

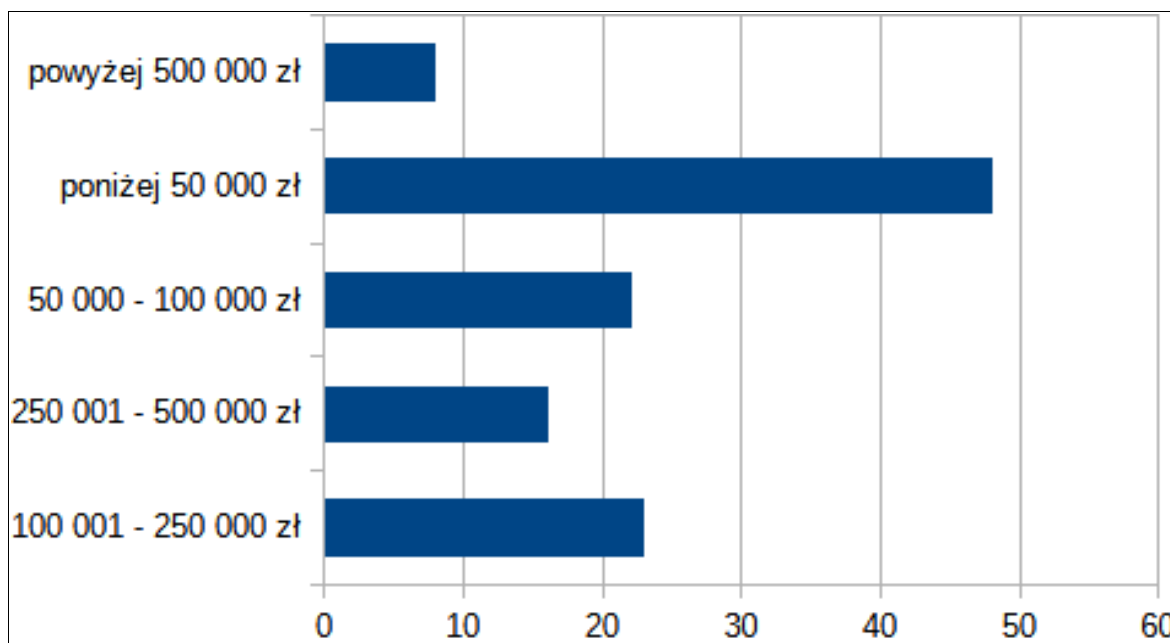
ponieważ w odniesieniu do większości dochodów stowarzyszeń i fundacji znajduje zastosowanie zwolnienie określone w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT.⁵

Na podstawie powyższego badania wynika, iż największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 58,3% wskazała przychody na poziomie poniżej 50.000 złotych; 23,1% respondentów zaznaczyło odpowiedź przychody pomiędzy 50 a 100 tysięcy złotych. Najmniej liczną grupę organizacji stanowią te z przychodami – 250.000 - 500.000 zł – 4,8%. Pozostała grupa ankietowanych wskazała odpowiednio: 8,8% - przychody w wysokości 100 - 250 tysięcy złotych oraz 5,0% - powyżej 500.000 zł. Udział poszczególnych badanych grup dotyczący uzyskanych przychodów w ciągu roku obrotowego jest spójny z pytaniem 2. niniejszej ankiety, tj. określenie wielkości organizacji. 57% organizacji biorących udział w badaniu określiło wielkość swojej organizacji do 25 członków, w związku z tym wydaje się być naturalne, że 58,3% organizacji pozarządowych (małe stowarzyszenia i fundacje zrzeszające niewielką liczbę członków) biorących udział w ankiecie wskazało przychody poniżej 50.000 zł. Jednocześnie analizując sytuację z podmiotami posiadającymi ponad 100 członków – 5,7% (przyp. pytanie 2. niniejszej ankiety) to w odniesieniu do udziału badanych, którzy wskazali wielkość przychodów w swojej organizacji na poziomie powyżej 500.000 zł (5,0%) to zauważalna jest istotna zależność, tj. im większa organizacja, tym większy przychód jest w stanie wygenerować. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że przychód tworzą ludzie, bez których prawidłowe funkcjonowanie i rozwój byłby niemożliwy.

Największą grupę tworzą stowarzyszenia i fundacje z przychodami do 100.000 zł; stanowią one 81,4% ogółu badanych organizacji pozarządowych. Ponownie w odniesieniu do wielkości organizacji pozarządowych widać pewną zależność. W odniesieniu do pytania 2. (określenie wielkości organizacji), gdzie wskazano największą grupę ankietowanych zsumowanych wartości organizacji do 100 członków. Udział tychże organizacji stanowi grupę ponad 90% badanych, co w jednoznaczny sposób wskazuje, że organizacje średnie (tj. do 100 członków) generują przychody na poziomie do 100.000 zł.

⁵ <https://poradnik.ngo.pl/pdop-podatek-dochodowy-od-osob-prawnych>

5.1 Zestawienie wskazań fundacji w stosunku do przychodów jakie uzyskały w poprzednim roku obrotowym 2023.

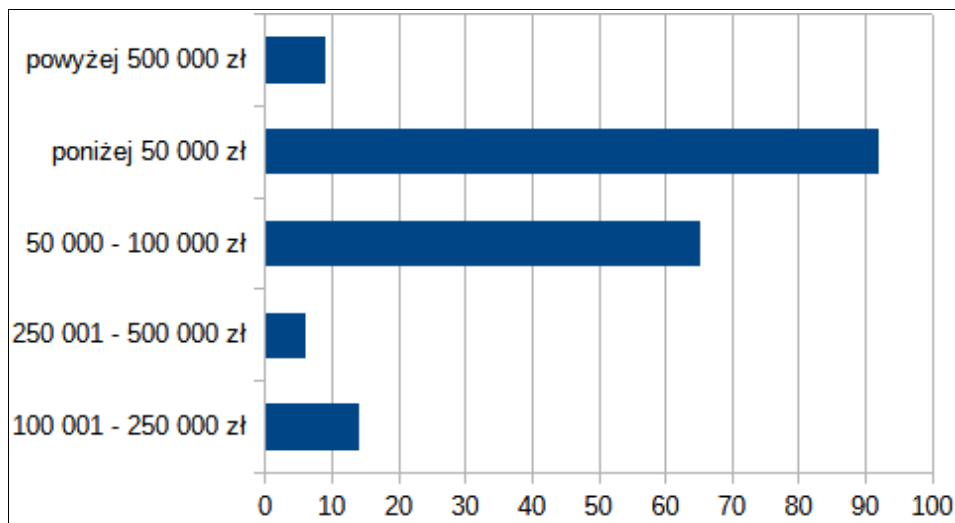

Powyższy wykres przedstawia zestawienie jakie przychody w poprzednim roku posiadały fundacje biorące udział w niniejszej ankiecie. Fundacje są reprezentowane w badaniu przez 22,4% (druga co do wielkości grupa ankietowanych w niniejszym badaniu) ogółu badanych, tj. 117 osób (przyp. pytanie 1 raportu). Badani będący członkami fundacji wskazali na odpowiedź, że ich przychód w roku 2023 wynosił poniżej 50.000 zł, tj. 48 – 41,03%. Natomiast najmniej wskazań dla ww. formy organizacji pozarządowej przypadło dla przychodów powyżej 500.000 zł, tj. 8 – 6,84%. Pozostałe zakresy przychodów (od 50.001 zł – 500.000 zł) otrzymały następującą ilość wskazań: 50.001 zł – 100.000 zł (22 – 18,80%), 250.001 zł – 500.000 zł (16 – 13,68%) oraz 100.000 zł – 250.000 zł (23 – 19,66%).

Na podstawie powyższego wykresu wynika, że fundacje mają bardzo szeroki zakres przychodów. Najwięcej fundacji miało przychody na poziomie do 50 tys. zł, co oznacza, że stowarzyszenie działające w formie fundacji nie osiąga z tego tytułu dużo większych przychodów od pozostałych organizacji. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że dla ok. 7% badanych jest możliwość uzyskania przychodów w wysokości powyżej 0,5 mln zł. Biorąc pod uwagę, co powyżej

forma stowarzyszenia w postaci fundacji jest dobrym rozwiązaniem zarówno dla osób chcących posiadać rozbudowaną formę organizacyjną i osiągać wysokie przychody nastawione na cele statutowe oraz na mniejsze, które okazjonalnie działają w ściśle określonych obszarach.

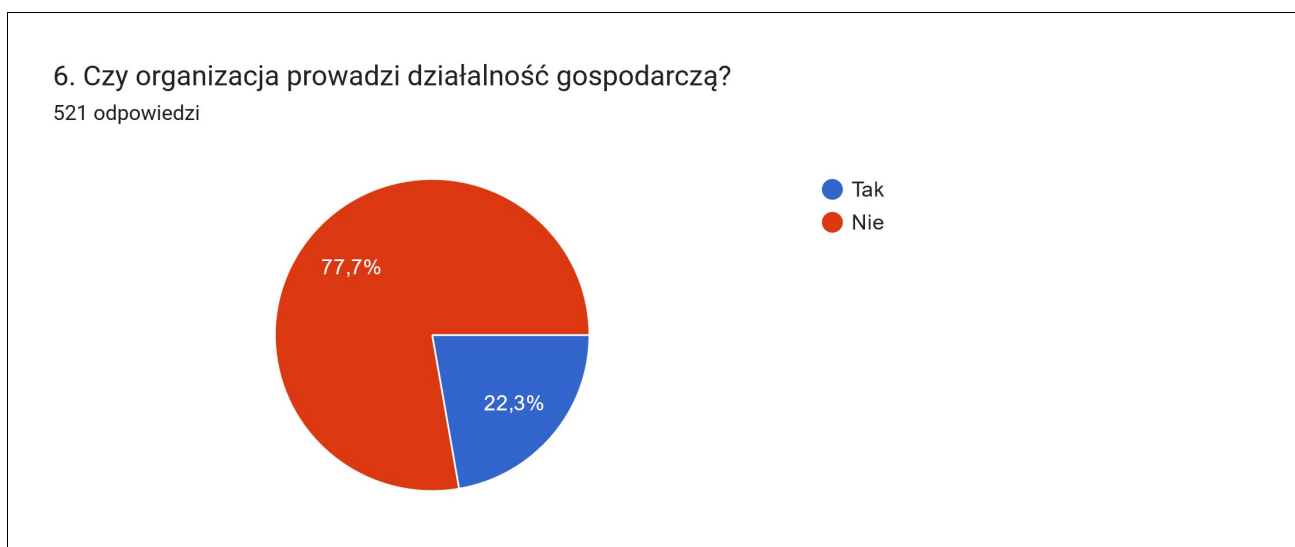
5.2 Zestawienie wskazań fundacji w stosunku do przychodów jakie uzyskały w poprzednim roku obrotowym 2023.

Powyższy wykres przedstawia zestawienie jakie przychody w poprzednim roku posiadały stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym biorące udział w niniejszej ankiecie. Ww. stowarzyszenia są reprezentowane w badaniu przez 35,8% (największa grupa ankietowanych w niniejszym badaniu) ogółu badanych, tj. 186 osób (przyp. pytanie 1 raportu). Badani będący członkami stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS wskazali na odpowiedź, że ich przychód w roku 2023 wynosił poniżej 50.000 zł, tj. 92 – 49,46%. Natomiast najmniej wskazań dla ww. formy organizacji pozarządowej przypadło dla przychodów mieszczących się w przedziale pomiędzy 250 a 500 tysięcy złotych, tj. 6 – 3,23%. Co trzecie stowarzyszenie zaznaczyło wielkość przychodu na poziomie 50.000 – 100.000 zł (65 – 34,95%). Pozostałe stowarzyszenia wskazały następujące przychody osiągnięte w poprzednim roku obrotowym, tj. w przedziale 100 a 250 tysięcy złotych (14 – 7,53%) oraz powyżej 500.000 zł (9 wskazań – 4,84%). Porównując wyniki do zestawienia dot. fundacji (tj. zestawienie nr 5.1) wynika, iż wartości przychodów poniżej 50.000 zł są na zbliżonym poziomie, jednak już przychody mieszczące się w przedziale pomiędzy 50 a 100

tysiący złotych stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS są większe niż w fundacjach. Natomiast w odniesieniu do przychodów na poziomie 100 a 250 tysięcy złotych widać delikatną przewagę fundacji. Fundacje dają możliwość uzyskania większych przychodów natomiast w zdecydowanej większości stowarzyszenia zarejestrowane w KRS największy udział badanych znajduje się do 100.000 zł (prawie 85% stowarzyszeń).

6. Czy organizacja prowadzi działalność gospodarczą?

Odpowiedzi na pytanie 6. udzieliło 521 osób. Zdecydowana większość, tj. 77,7% ankietowanych odpowiedziało, że jego organizacja nie prowadzi działalności gospodarczej. Prawdopodobnie tylko co czwarta organizacja prowadzi działalność gospodarczą z tego względu, że wiąże się to z dodatkowymi i uciążliwymi utrudnieniami formalno – prawnymi (najbardziej uciążliwe kwestie zostały opisane poniżej).

Najważniejsze zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe:

- Organizacje prowadzące działalność gospodarczą są w świetle prawa przedsiębiorcami i obowiązują je takie same zasady jak innych przedsiębiorców – podlegają tym samym zasadom podatkowym, są płatnikami podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług (VAT).

- Organizacja prowadząca działalność gospodarczą ma obowiązek składania co roku sprawozdania finansowego do urzędu skarbowego oraz do KRS. Od 2019 roku można to robić elektronicznie poprzez złożenie sprawozdania do KRS.
- Jeżeli organizacja jest płatnikiem VAT-u to dochodzi obowiązek naliczania VAT-u i comiesięczne rozliczenia w urzędzie skarbowym
- Jeżeli organizacja ma dochód do opodatkowania (nie jest zwolniony i przeznaczony na cele społecznie użyteczne) to trzeba płacić podatek dochodowy od osób prawnych (rozliczać co miesiąc do 20 dnia miesiąca następnego). Nie ma wymogu formalnego posiadania subkonta przez organizację prowadzącą działalność gospodarczą, ale warto mieć oddzielne konto, subkonto dla prowadzonej działalności gospodarczej

Organizacja musi mieć księgowo wyodrębnione przychody i koszty działalności gospodarczej, zatem konieczne jest prowadzenie bardziej szczegółowej księgowości.

Nie można korzystać z pracy wolontariuszy przy prowadzeniu działalności gospodarczej (ale nie oznacza to, że organizacja nie może współpracować z wolontariuszami przy prowadzeniu swojej działalności statutowej).

Z faktu służebności działalności gospodarczej wobec działalności statutowej nie wynika zakaz pokrywania się przedmiotu działalności gospodarczej organizacji z przedmiotem jej działalności statutowej. Oznacza to, że fundacja, stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą również w tym samym zakresie, w jakim prowadzi działalność statutową. Nie może natomiast pokrywać się zakres prowadzonej przez fundację, stowarzyszenie działalności gospodarczej i działalności odpłatnej pożytku publicznego. Nie można prowadzić działalności odpłatnej pożytku publicznego i działalności gospodarczej w odniesieniu do tego samego przedmiotu działalności.

Zyski, dochody z działalności gospodarczej muszą być przeznaczone na działalność statutową organizacji albo na rozwój działalności gospodarczej.⁶

Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że prowadzenie działalności gospodarczej przysparza wielu obowiązków oraz konieczności posiadania ogromnej wiedzy szczegółowej lub zatrudnienia wielu specjalistów, żeby sprostać wszystkim wymaganiom formalnym oraz prawnym.

Należy również zauważyć, że nie wszystkie organizacje pozarządowe mają możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Działalności gospodarczej nie może prowadzić stowarzyszenie zwykłe, którego środki na działalność mogą pochodzić jedynie ze składek członkowskich. Stowarzyszenie zwykłe stanowi nieposiadającą osobowości prawnej uproszczoną formę stowarzyszenia. Zgodnie z art. 42 prawa o stowarzyszeniach, stowarzyszenie zwykłe nie może:

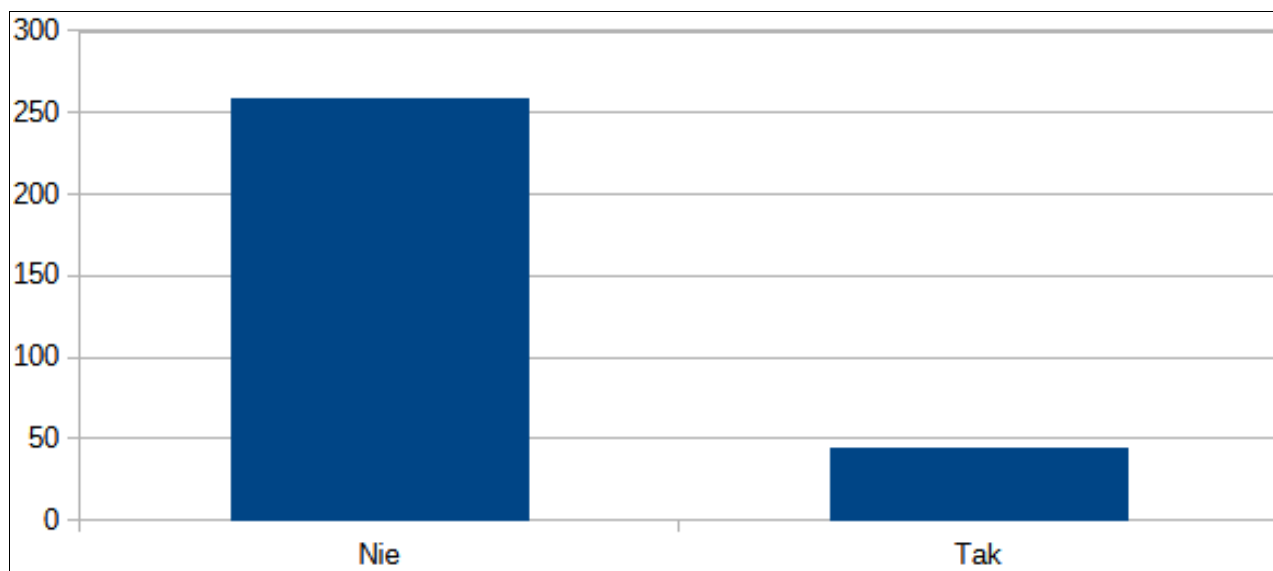
1. powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
2. łączyć się w związki stowarzyszeń,
3. zrzeszać osób prawnych,
4. prowadzić działalności gospodarczej,
5. przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.⁷

Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że obecne przepisy oraz otoczenie dla funkcjonowania działalności gospodarczej wśród organizacji pozarządowych nie jest przyjazne. Jedynie 22,3% badanych zdecydowało się na prowadzenie działalności gospodarczej jako NGO pomimo trudności związanych z późniejszym funkcjonowaniem.

⁶ <https://poradnik.ngo.pl/prowadzimy-dzialalnosc-gospodarcza-obowiazki-i-przywileje-wazne-terminy>

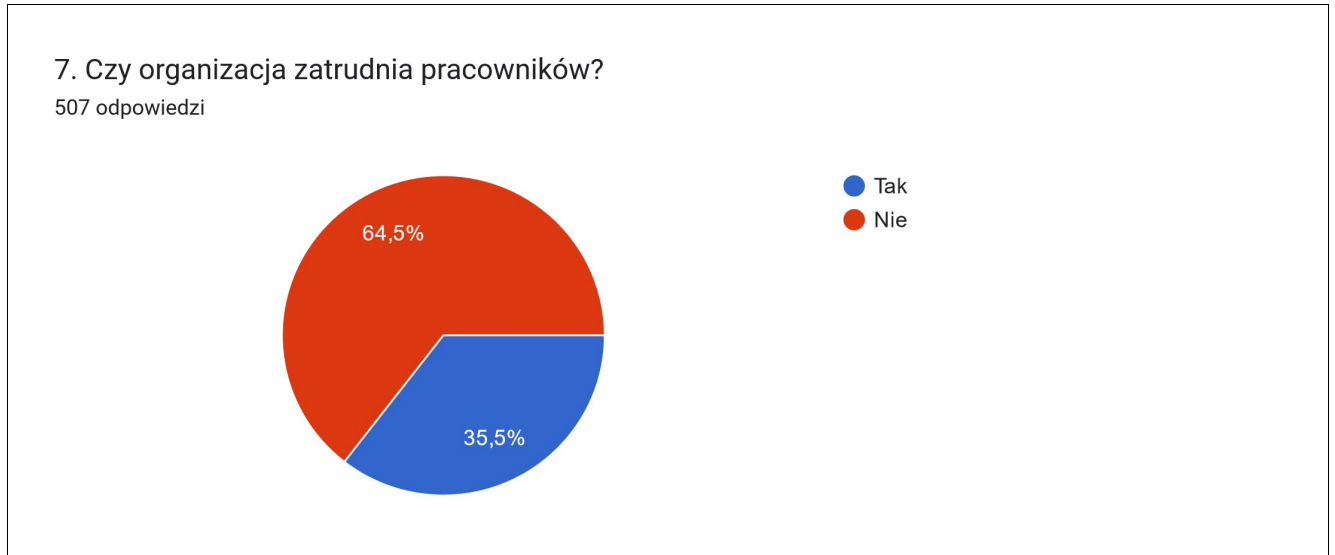
⁷ http://prawowity.pl/aktualnosci/18/1,,656,Dzialalnosc_gospodarcza_stowarzyszen_i_fundacji

6.1 Zestawienie dotyczące stowarzyszeń uzyskujących przychody poniżej 50.000 zł w stosunku do prowadzenia przez nie działalności gospodarczej

Na powyższym zestawieniu przedstawiono informację dotyczącą prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty, które w roku wcześniejszym uzyskały przychody mniejsze niż 50.000 zł – są to organizacje, które są najbardziej reprezentatywne, tj. 58,3% ogółu badanych - (przyp. pytanie 5. niniejszej ankiety) 303 NGO. Na podstawie powyższego diagramu wynika, że 85,48% badanych posiadających przychody w roku 2023 nie prowadziło działalności gospodarczej. Jedynie 44 ankietowanych wskazało, że ich stowarzyszenie/fundacja prowadzi działalność gospodarczą, tj. jedynie 14,52%. Tak jak wcześniej opisywano w odniesieniu do pytania 6 niniejszego badania powyższy wynik może być spowodowany nadmiernymi formalnościami i utrudnieniami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej dla małych organizacji pozarządowych. W odniesieniu do powyższego małe organizacje osiągające niewielkie przychody powinny być zwolnione z obowiązków sprawozdawczych oraz formalno – prawnych lub powinny być w formie uproszczonej.

7. Czy organizacja zatrudnia pracowników?

Odpowiedzi na pytanie 7. udzieliło 507 osób, zdecydowana większość, tj. 64,5% ankietowanych odpowiedziało, że jego organizacja nie zatrudnia pracowników.

Stowarzyszenia i fundacje mogą zatrudniać pracowników, by realizować cele statutowe. Stają się wtedy pracodawcami – których obowiązują takie same przepisy jak innych pracodawców. Najważniejsze regulacje zawiera Kodeks pracy (prawa pracy), opisujący relacje między pracodawcą a pracownikiem.

Zasady związane z prawem pracy zawarte są także w innych aktach wykonawczych i ustawach, określających prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców. Istnieje szereg rozporządzeń i ustaw, które regulują wybrane kwestie, z którymi należy się zapoznać, jeśli zatrudnia się pracowników lub współpracowników.⁸

Jedynie co trzecia organizacja decyduje się na zatrudnianie pracowników. Wiąże się to niestety z dodatkowymi obciążeniami formalnymi wynikającymi chociażby z kodeksu pracy. Jednak pomimo tego, że organizacja nie zatrudnia pracowników istnieje konieczność

⁸ <https://poradnik.ngo.pl/c-zatrudnienie-pracownika-czy-konieczna-dzialalnosc-gospodarcza>

przygotowania dokumentacji wynikającej z funkcjonowania i późniejszego rozliczania organizacji pozarządowej. Najczęściej osobami działającymi przy stowarzyszeniach są wolontariusze, którzy za swoją pracę nie otrzymują wynagrodzenia.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariuszem jest osoba fizyczna, która ochotniczo (dobrowolnie) i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie angażując się w pracę na rzecz m.in. organizacji pozarządowych, organizacji kościelnych czy administracji publicznej. Z kolei Centrum Wolontariatu definiuje “wolontariat” jako świadomą, dobrowolną działalność podejmowaną na rzecz innych, wykraczającą poza więzy rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.

Członek stowarzyszenia może wykonywać zadania w ramach wolontariatu na rzecz stowarzyszenia, którego jest członkiem. Jeśli więc członek stowarzyszenia chce zaangażować się w działania na zasadzie wolontariatu to organizacja powinna zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy zawrzeć z nim umowę (porozumienie).

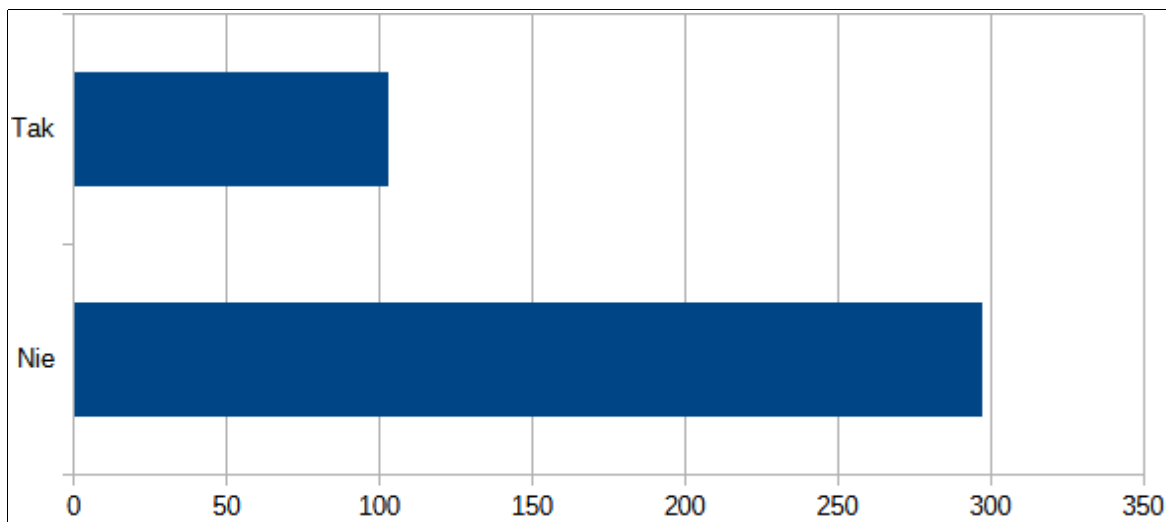
Wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju oraz zakresu wykonywanych świadczeń, jeżeli obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełniania stosownych wymagań wynika z innych przepisów.⁹

Sporadyczna lub krótko trwająca pomoc wolontariusza nie wymaga spisania porozumienia o współpracy w formie pisemnej. Wystarczy porozumienie ustne. Jeżeli wolontariusz chciałby świadczyć podobną pomoc na rzecz członków organizacji systematycznie i dłużej (ponad 30 dni) to porozumienie z wolontariuszem po 30 dniu jego współpracy ze stowarzyszeniem/fundacją musi mieć formę pisemną.

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/jak-zaangazowac-wolontariusza-do-dzialan-swojej-organizacji>

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na korzystającego z pomocy wolontariuszy (np. fundację, stowarzyszenie) obowiązek zawarcia z wolontariuszem porozumienia na piśmie w sytuacji kiedy współpraca trwa dłużej niż 30 dni. Jeśli organizacja zawiera umowę z osobą niepełnoletnią należy też uzyskać zgodę rodziców (opiekunów) na wolontariat takiej osoby w organizacji. Można taki zapis dodać do umowy z wolontariuszem.¹⁰

7.1 Zestawienie organizacji pozarządowych nieprowadzących działalności gospodarczej w stosunku do zatrudniania pracowników

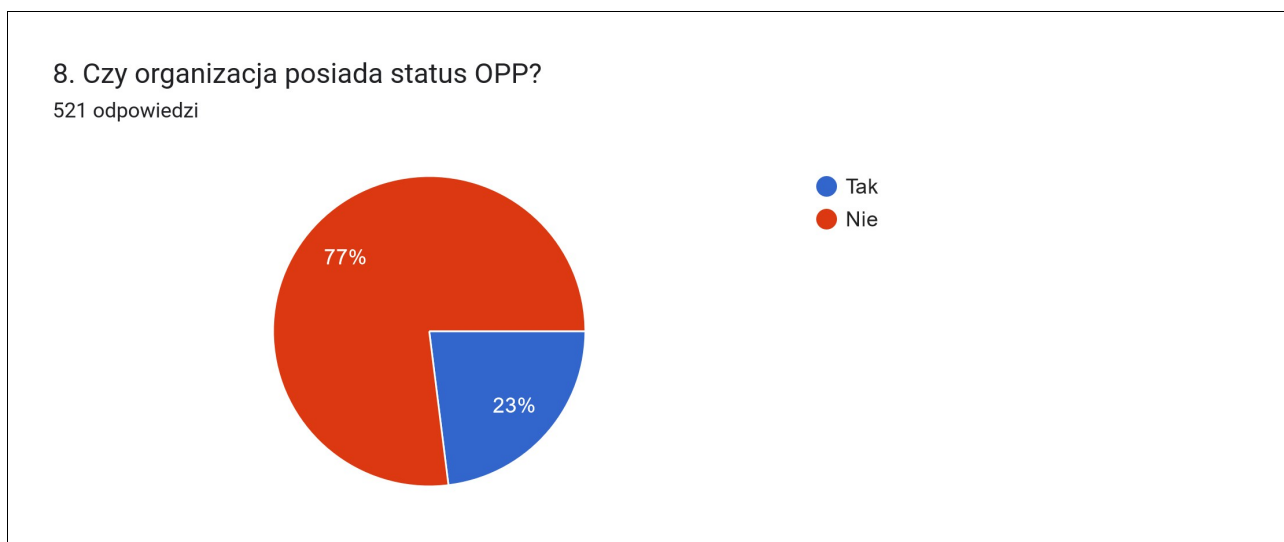

Na powyższym zestawieniu przedstawiono zależność dotyczącą organizacji nieprowadzących działalności gospodarczej przez podmioty w stosunku do zatrudniania pracowników. Liczba stowarzyszeń biorących udział w badaniu, która zaznaczyła, że ich organizacja nie prowadzi działalności gospodarczej wynosi 400, tj. 77,77% ogółu badanych. Na podstawie powyższego diagramu wynika, że 74,25% (297 organizacji pozarządowych) badanych nieprowadzących działalności gospodarczej nie zatrudniało pracowników w swoim NGO. Jednak 103 ankietowanych wskazało, że ich stowarzyszenie/fundacja zatrudnia pracowników, tj. praktycznie co czwarta organizacja – 25,75%. Biorąc po uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że podmioty, które nie prowadzą działalności gospodarczej nie zatrudniają pracowników. Odsetek stowarzyszeń, które zatrudniają pracowników w organizacji, która nie prowadzi działalności gospodarczej jest niewielki. W związku z tym, w tych organizacjach gdzie nie jest prowadzona

¹⁰ <https://poradnik.ngo.pl/umowy-z-pracownikami-wspolpracownikami-wolontariuszami>

działalność korzysta z pracy wolontariuszy oraz działań członków o charakterze niezarobkowym. Czy zmiana przepisów dotycząca zatrudnienia pracowników ułatwiłaby funkcjonowanie organizacji. Wydaje się, że tak. Chociażby z tego względu, że łatwiej jest wyegzekwować pewne obowiązki płacąc danej osobie/pracownikowi wynagrodzenie za wykonywanie konkretnych czynności. Działo by to motywacyjnie oraz po prostu uczciwie. Organizacje jednak wiedząc jakie trudności formalno prawne ich czekają oraz kontakty i rozliczenia z Urzędem Skarbowym oraz Zakładem Ubezpieczeń Społecznych po prostu rezygnują z takiej możliwości. Takie uproszczenie przepisów w odniesieniu do omawianej kwestii w znaczny sposób ułatwiłoby funkcjonowanie i umożliwiłoby rozwój organizacjom pozarządowym.

8. Czy organizacja posiada status OPP (Organizacja pożytku publicznego)?

Organizacje pozarządowe, które posiadają osobowość prawną, od 2004 r. mogą, niezależnie od swojej formy prawnej jaką jest np. bycie fundacją, stowarzyszeniem, klubem sportowym, starać się o uzyskanie dodatkowego statusu – statusu organizacji pożytku publicznego. Organizacje, które go uzyskały nazywamy organizacjami pożytku publicznego (w skrócie OPP). Status OPP oznacza stan prawny organizacji (fundacji, stowarzyszenia, klubu sportowego itp.) która:

- spełnia wszystkie wymogi ustawy, aby zostać organizacją pożytku publicznego
- uzyskała potwierdzenie tego faktu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)

Status OPP uzyskuje się na wniosek. Oznacza to, że organizacja pozarządowa zainteresowana uzyskaniem statusu musi wystąpić do Krajowego rejestru Sądowego o jego nadanie. Sąd sprawdza, czy zostały spełnione wszystkie warunki stawiane przez ustawę, aby organizacja mogła uzyskać status OPP. Potwierdzeniem nabycia statusu OPP jest odpowiedni wpis do Krajowego rejestru Sądowego (na wyciągu z KRS, w polu „status opp” jest wpisane słowo „TAK”).

Bycie organizacją pożytku publicznego, czyli posiadanie statusu OPP, wiąże się z pewnymi przywilejami (np. z możliwością otrzymywania 1,5% podatku od osób fizycznych od 2023 roku), ale też z obowiązkami (np. konieczność wprowadzenia wewnątrz organizacji bardziej wymagających mechanizmów samokontroli, przejrzystość działań i finansów).

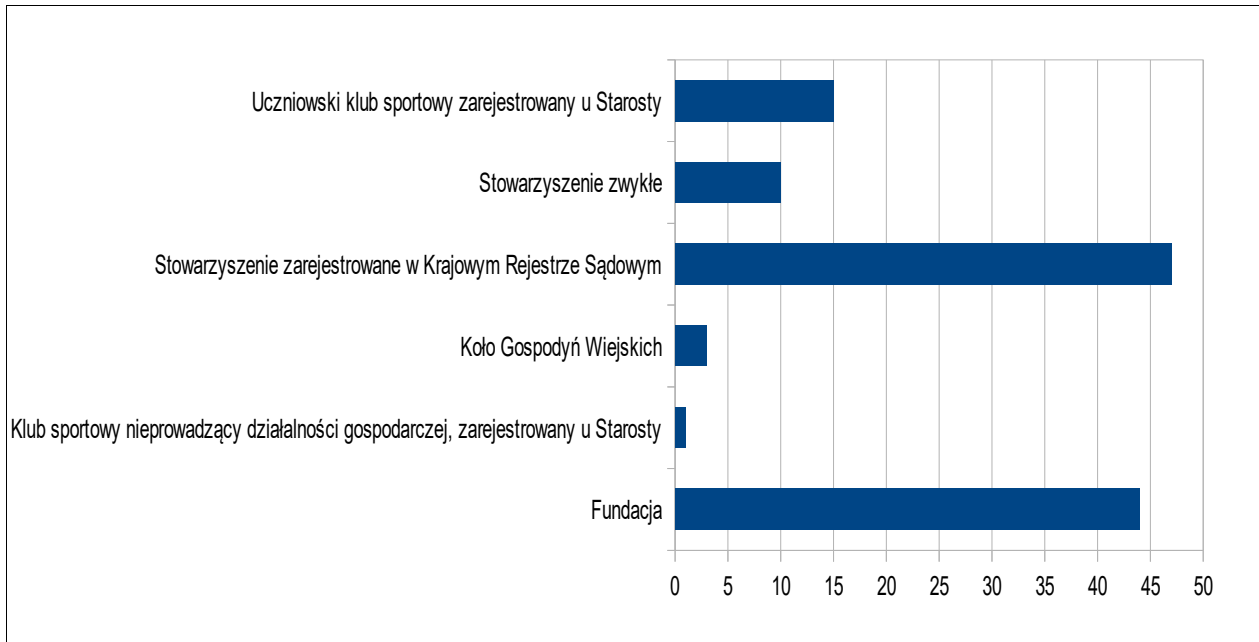
Zgodnie z art. 23 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie sprawozdania organizacji pożytku publicznego oraz aktualny wykaz tych organizacji zamieszczane są na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Organizacje pożytku publicznego zamieszczają zatwierdzone sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.¹¹

Odpowiedzi na pytanie 8. niniejszej ankiety udzieliło 521 osób, 77,00% ankietowanych odpowiedziało, że jego organizacja nie posiada statusu OPP. Wynik badania można porównać do analizy pytania nr 6. oraz 7. niniejszej ankiety, tj. prowadzenie działalności gospodarczej, zatrudnianie pracowników czy posiadanie statusu OPP przynosi zdecydowane korzyści dla organizacji pozarządowych ale wiąże się to z wieloma utrudnieniami biurokratycznymi, co zniechęca stowarzyszenia. Jedynie 23,00% badanych wskazało, że jego organizacja posiada status organizacji pożytku publicznego i jest w stanie spełnić wszystkie warunki stawiane przez ustawę, aby organizacja mogła uzyskać status OPP.

11 <https://www.gov.pl/web/pozytek/organizacje-pozytku-publicznego-opis>

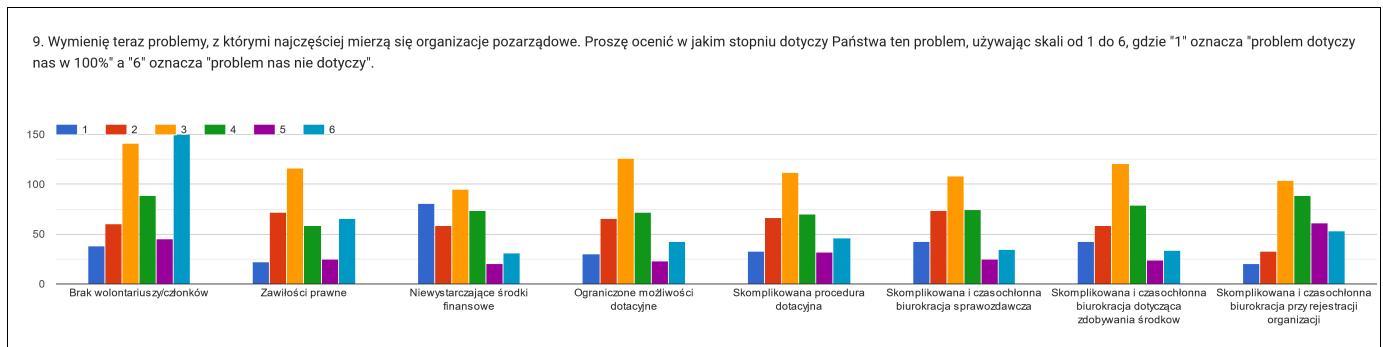
8.1 Zestawienie NGO, które posiadają statut OPP względem rodzaju organizacji.

Na powyższym zestawieniu przedstawiono organizacje posiadające status OPP (23% ogółu badanych tj. 120 ankietowanych) względem rodzaju organizacji. Najwięcej organizacji pozarządowych, które wskazała odpowiedź, że posiada status organizacji pożytku publicznego są: stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (47 badanych – 39,17%) oraz Fundacje (44 ankietowanych – 36,67%). Najmniej zaznaczeń otrzymały następujące organizacje: Koła Gospodyń Wiejskich (3 wskazania – 2,5%) oraz Kluby Sportowe, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej (1 – 0,83%). Pozostałe organizacje pozarządowe uzyskały 10 – 15 wskazań, tj. pomiędzy 8 a 15% w stosunku do wszystkich organizacji, które posiadają status OPP w niniejszym badaniu – dotyczy Uczniowskich Klubów Sportowych zarejestrowanych u starosty oraz Stowarzyszeń Zwykłych. Należy zauważyć, że żadna organizacja, która wskazała rodzaj organizacji w postaci spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie wskazała, żeby posiadała status OPP. Na podstawie powyższego wykresu należy wskazać, że najczęściej uzyskują status OPP podmioty zarejestrowane w KRS oraz fundacje. Natomiast w odniesieniu do pozostałych form organizacyjnych taki status nie jest w niniejszym badaniu priorytetową czynnością. Powyższa zależność może wynikać z tego, że

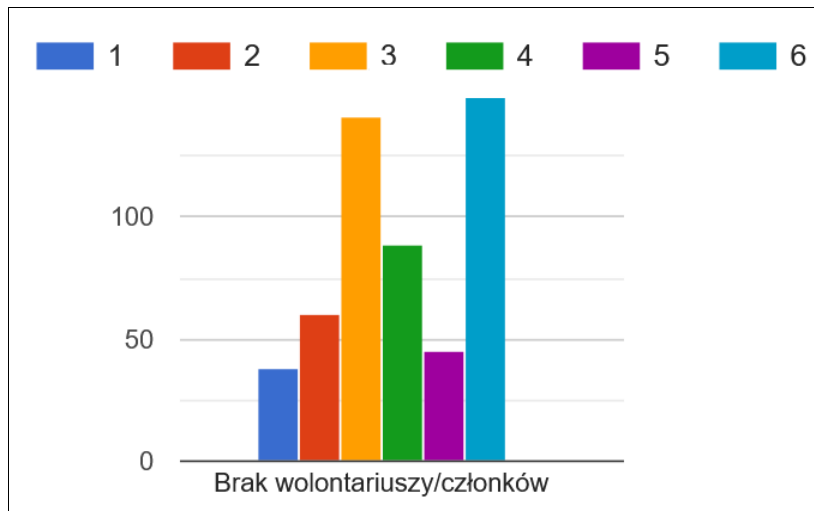
podmiotom zarejestrowanym w KRS jest łatwiej sprostać formalnym obowiązkom. Natomiast pozostałe organizacje będące zarejestrowane w innych organach mają barierę formalno – prawną oraz nie posiadają niezbędnej wiedzy specjalistycznej do działania w celu uzyskaniu wyżej wymienionego statusu.

9. Problemy, z którymi najczęściej mierzą się organizacje pozarządowe. Proszę ocenić w jakim stopniu dotyczy Państwa ten problem, używając skali od 1 do 6, gdzie "1" oznacza "problem dotyczy nas w 100%" a "6" oznacza "problem nas nie dotyczy".

Organizacje pozarządowe w pytaniu nr 9 zostały poproszone o określenie w skali od 1 (bardzo duży problem) do 6 (brak problemu) z jakimi problemami mierzą się stowarzyszenia w odniesieniu do:

1. brak wolontariuszy/członków,
2. zawiłości prawne,
3. niewystarczające środki finansowe,
4. ograniczone możliwości dotacyjne,
5. skomplikowana procedura dotacyjna,
6. skomplikowana i czasochłonna biurokracja sprawozdawcza,
7. skomplikowana i czasochłonna biurokracja dotycząca zdobywania środków,
8. skomplikowana i czasochłonna biurokracja przy rejestracji organizacji.

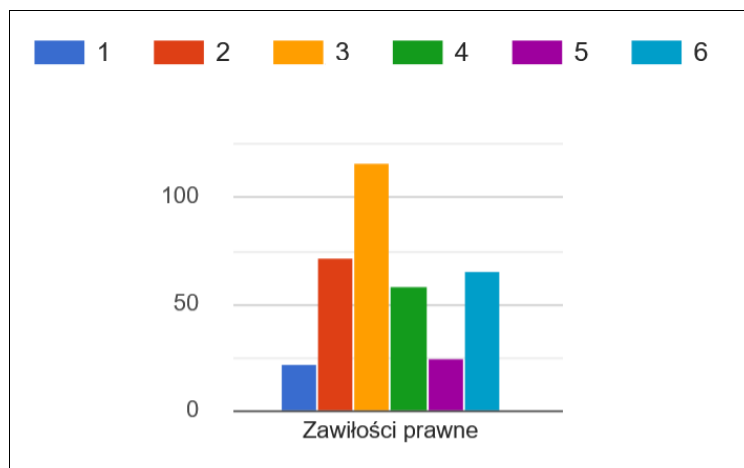

W odniesieniu do pierwszego zagadnienia, tj. brak wolontariuszy/członków respondenci wskazali w większości ocenę 4 (89 – 17,02%), 5 (45 – 8,60%) oraz 6 (150 – 28,68%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem nie ma wpływu na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych (odp 4-6 w sumie 54,30%). Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (38 – ok. 7,27%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to mniejszy odsetek organizacji, które mają duży problem przy rekrutowaniu wolontariuszy lub z członkostwem w organizacjach. Jednocześnie należy wskazać, że samo zrekrutowanie wolontariusza nie jest wystarczającym działaniem dla funkcjonowania organizacji. Bardzo ważną kwestią jest odpowiednie „zagospodarowanie” wolontariusza do działań stowarzyszenia.

Wolontariusz może pełnić rolę edukacyjną, aktywizującą, doradczą, asystencko-pomocniczą i inne, w zależności od specyfiki działań. Angażowanie wolontariuszy wymaga od organizacji często dużego nakładu pracy, czasu i środków. Cała organizacja powinna przygotować się na współpracę, gdyż wolontariusze, mimo że nie są pracownikami etatowymi, stają się częścią zespołu, wspólnie wykonują określone zadania, a tym samym współtworzą organizację czy instytucję.

Organizacje czy placówki mogą być niedostatecznie przy gotowane do spożytkowania potencjału, jakim dysponują wolontariusze. Pojawia się niebezpieczeństwo ograniczania roli wolontariuszy wyłącznie do zadań pomocniczych czy asystenckich, podczas gdy możliwe jest

powierzanie im bardziej odpowiedzialnych i ambitnych zadań. Często problemem jest właściwe zorganizowanie pracy wolontariuszy przez obłożonych zadaniami członków organizacji. Wolontariusze stają się więc uciążliwością i dodatkowym, często niechcianym obowiązkiem. W takiej sytuacji nie ma również sposobności opracowania sensownego planu rozwoju dla społeczników. Brak struktur organizacyjno-planistycznych może skutkować rozczarowaniem wolontariuszy i spadkiem entuzjazmu do działania. Wolontariusz, który nie jest dobrze „zaopiekowany” przez organizację czy inny podmiot, będzie szukał innej ścieżki zaspokojenia swoich potrzeb, aby nie czuć się zbędnym ogniwem.¹²

W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. zawiłości prawne respondenci wskazali w większości oceny od 1-3, tj. 58,33%: 1 (22 – ok. 6,11%), 2 (72 – ok. 20%) oraz 3 (116 – ok. 32,22%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem ma bardzo duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 5 (25 – ok. 6,94%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają trudności z zawiłościami prawnymi podczas funkcjonowania NGO. W sumie na odpowiedzi 4-6 wskazało 41,67% ankietowanych.

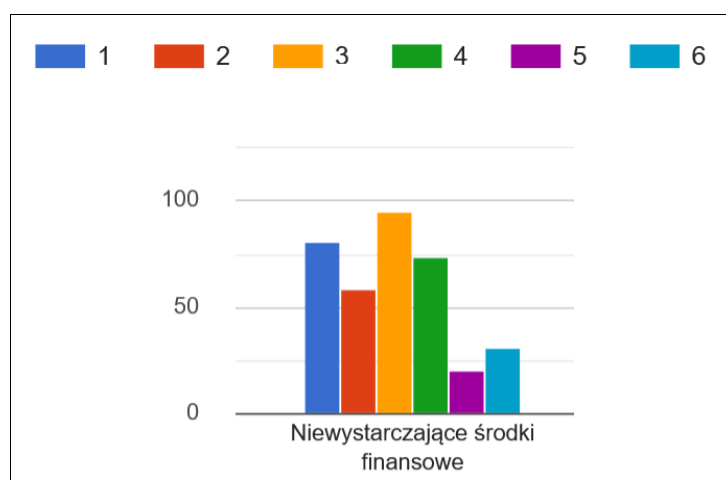
Nie ma jednego aktu prawnego, który regulowałaby całość zagadnień związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych. Oprócz podstaw „założycielskich”, ważne są małe fragmenty ustaw i rozporządzeń, które regulują różne aspekty, np.

1. Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach,

¹² Zielińska N., *Trudności i zagrożenia wynikające z angażowania wolontariuszy w działania pomocowe*, s. 236-237

2. Przepisy z Ustawy o fundacjach,
3. Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
4. zwolnienia podatkowe,
5. obowiązki sprawozdawcze,
6. Przepisy z Ustawy o sporcie,
7. Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym,
8. Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości,
9. Przepisy z Ustawy o finansach publicznych,
10. Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Znajomość wszystkich wyżej wymienionych aktów nie jest możliwe dla przeciętnego członka stowarzyszenia. Akty prawne cały czas ulegają nowelizacjom a przepisy prawa zmieniają się. Jeżeli dana organizacja pozarządowa chce się odnaleźć w przepisach prawa i działać zgodnie z nimi musi zatrudnić specjalistów dzięki którym możliwe będzie realizowanie celów statutowych stowarzyszeń przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów formalno – prawnych. Część organizacji radzi sobie z tymi zagadnieniami i nie jest to dla nich problemem. Jednak skala organizacji, których ten problem nie dotyczy jest niewielka. Ujednolicenie i uproszczenie przepisów ułatwiłoby w znacznym stopniu funkcjonowanie NGO-som. Jest oczywiście wiele form pomocy oraz współpracy dla organizacji, jednak jak pokazują wyniki tego badania na dzień tworzenia tego raportu są one nie wystarczające aby wykorzystać pełen potencjał trzeciego sektora.

Analizując diagram odnoszący się do trzeciego zagadnienia, tj. niewystarczające środki finansowe respondenci wskazali w większości ocenę 1-3 (w sumie ok. 65,28%), tj. 1 – 22,50%, 2 – 16,39%, 3 – 26,39%. Organizacje wskazują problem niewystarczających środków finansowych jako bardzo trudne wyzwanie dla stowarzyszeń. Jedynie 31 NGO (ocena 6) zaznaczyło, że ww. problem nie dotyczy ich organizacji – około 8,61%. W sumie na odpowiedzi 4-6 wskazało 34,72% badanych.

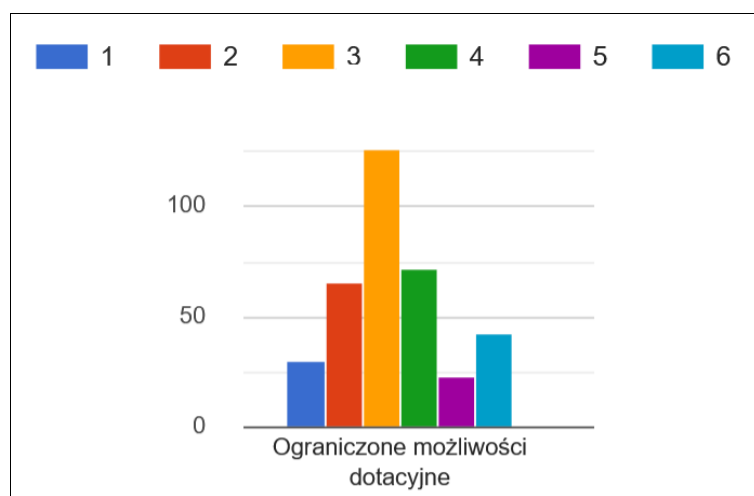
Organizacje pozarządowe mogą być finansowane zarówno ze źródeł prywatnych, jak i publicznych, krajowych i jeżeli to możliwe zagranicznych. Prywatne źródła finansowania to przede wszystkim: darowizny, działalność odpłatna oraz – w wypadku stowarzyszeń rejestrowych – składki członkowskie. Darowizny mogą pochodzić od darczyńców indywidualnych jak i przedsiębiorstw, instytucji prywatnych, a nawet innych organizacji pozarządowych. Indywidualnymi darczyńcami mogą być majetni filantropi (jednak zdarza się to wyjątkowo rzadko), mogący samodzielnie finansować wiele organizacji, ale też zwykli ludzie o przeciętnych dochodach, którzy darowizny wpłacają samodzielnie lub poprzez zbiórki publiczne albo inne narzędzia. Przedsiębiorstwa często zaś chwalą się filantropią korporacyjną, nierzadko w ramach polityk tzw. „społecznej odpowiedzialności biznesu” lub innych polityk o PR - owym charakterze. Istnieje też wiele fundacji, których głównym przedmiotem działalności jest sponsorowanie innych stowarzyszeń, najczęściej poprzez udzielanie im grantów/dotacji w wyniku konkursów.

Stowarzyszenia rejestrowe często finansują się same poprzez prowadzenie działalności odpłatnej – zarówno jeśli chodzi o działalność odpłatną pożytku publicznego, jak również działalność gospodarczą – jeśli pozwalają na to przepisy wewnętrzne organizacji. Działalność odpłatna pożytku publicznego mieści się w ramach celów statutowych organizacji, natomiast działalność gospodarcza może poza nią wykraczać. Prowadzenie działalności gospodarczej określana jest w statutach organizacji, zaś samo jej prowadzenia wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców w KRS. W niektórych krajach działalność gospodarcza i działalność odpłatna stanowią pokaźną część przychodów organizacji, często ma jednak związek z finansowaniem ze źródeł pośrednio publicznych (np. poprzez świadczenie usług publicznych, za które następnie organizacja lub beneficjent dostaje zwrot od władz publicznych).

W wielu krajach istotne jest finansowanie NGO przez podmioty publiczne. Może mieć to miejsce w postaci dotacji i grantów od instytucji rządowych/samorządowych, albo od organizacji międzynarodowych, np. Unii Europejskiej. W pozostałych przypadkach organizacje wykonują zadania publiczne na zasadach kontaktów z władzami poszczególnych szczebli, dostając za to wynagrodzenie lub subsydia.

Istnieją również formy łączące finansowanie publiczne z prywatnym, poprzez rozwiązania podatkowe. Zazwyczaj organizacje pozarządowe, ale też i ich darczyńcy, korzystają z różnego rodzaju preferencji podatkowych. Dla organizacji są to najczęściej zwolnienia z podatku od darowizn lub podatków dochodowych, a dla darczyńców odpisy podatkowe od darowizn. Specyficznym przykładem publiczno - prywatnego finansowania jest „1,5%”, gdzie część podatku PIT może być przekazana na wskazaną przez podatnika organizację, pod warunkiem, że ta ma formalny statut organizacji pożytku publicznego (odpowiedni wpis w KRS – spełniając warunki wynikające z ustawy). Teoretycznie podobny mechanizm można by zastosować w systemach prawnych do innych rodzajów podatków.

Modeli finansowania organizacji pozarządowych jest wiele. W poszczególnych krajach różnie się przedstawia otoczenie prawne ich funkcjonowania, rola w wykonywaniu zadań publicznych oraz miks środków prywatnych i publicznych w finansowaniu NGO.¹³

13 <https://logos-europa.org/pl/finansowanie-organizacji-pozarzadowych-studia-przypadkow/>

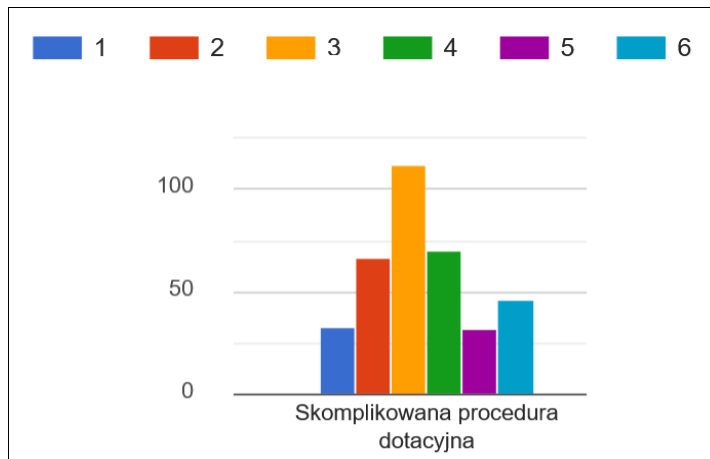
Odwołując się do wykresu dotyczącego 4. zagadnienia, tj. ograniczone możliwości dotacyjne ankietowani wskazali w większości ocenę 1-3 (w sumie ok. 61,67%), tj. 1 – 8,33%, 2 – 18,33%, 3 – 35,00%. Stowarzyszenia wskazują na duży problem (suma ocen 1-3 – 61,67%) z ograniczonymi możliwościami dotacyjnymi. Jedyne 23 organizacje zaznaczyło, że ww. problem ich nie dotyczy – ocena 5 – 6,39%. W sumie na odpowiedzi 4-6 zaznaczyło 38,33% osób biorących udział w badaniu.

Dotacja jest bezzwrotną pomocą finansową, którą organizacja może otrzymać od donatora. Dotacje najczęściej pochodzą ze środków publicznych (z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych), jednak mogą także być przyznawane ze środków prywatnych (np. fundacji grantodawczych polskich lub zagranicznych). Dotacje przyznawane są zawsze na określony cel społeczny, który powinien być zgodny z celami statutowymi organizacji. Ubieganie się o dotację wymaga przygotowania projektu (oferty, wniosku lub listu intencyjnego), który musi odpowiadać na potrzeby określone przez donatora. Zazwyczaj dotacje przyznawane są w drodze konkursu.

Szczególną formą dotacji są tzw. małe granty – są one przyznawane przez samorządy w uproszczony sposób, tj. bez ogłaszania konkursu. Maksymalna wysokość dofinansowania w przypadku małych grantów to 10 tys. złotych. Małe granty przyznawane są na działania nietrwające dłużej niż 90 dni.¹⁴

Tak jak wykazano w badaniu trzeba spełnić wiele ustawowych warunków i znaleźć odpowiedni konkurs by móc ubiegać się o środki publiczne na konkretny cel. Niejednokrotnie treść ogłoszeń konkursowych jest dość skomplikowana, która ogranicza udział niektórym organizacjom pozarządowym (np. nie spełnia warunków konkursowych dot. celów statutowych) w otwartym konkursie ofert. Jednocześnie w momencie uzyskania środków należy w odpowiednim terminie zrealizować to zadanie, jak również się z niego rozliczyć. Mniej niż 40% ankietowanych wskazało, że radzi sobie z finansowaniem swojej działalności z dotacji, ale jednocześnie należy pamiętać o dużej grupie organizacji, która w tej kwestii potrzebuje wsparcia.

¹⁴ <https://www.iwop.pl/aktualnosci/jak-finansowac-dzialalnosc-organizacji-pozarzadowej/>

W nawiązaniu do wykresu dotyczącego piątego zagadnienia, tj. skomplikowana procedura dotacyjna ankietowani wskazali w większości ocenę 1-3 (w sumie ok. 58,89%), tj. 1 – 9,17%, 2 – 18,61%, 3 – 31,11%. Organizacje pozarządowe wskazują na duży problem ze skomplikowaną procedurą dotacyjną. Jedynie 32 organizacje zaznaczyło, że ww. problem ich nie dotyczy – odp. 5 – 8,89%. W sumie na odpowiedzi 4-6 wskazało mniej niż 50% (tj. 41,11%) ankietowanych.

Otwarte konkursy ofert to określony ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 13) sposób na wybranie organizacji, które otrzymają od władz publicznych dotacje na realizację zadań. Otwarty konkurs ofert musi być ogłoszony w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) – właściwym dla danego urzędu, na stronie internetowej urzędu ogłaszającego konkurs oraz na tablicy ogłoszeń (w urzędzie, który ogłasza dany konkurs). Ogłoszenie o konkursie może się ukazać także w prasie (lokalnej lub regionalnej), ale nie jest to obowiązkowe – mogłoby to generować dodatkowe koszty.

Ogłoszenie o konkursie musi być opublikowane co najmniej 21-dni przed terminem składania ofert, tak by dać organizacjom czas na zapoznanie się z warunkami oraz wypełnienie i złożenie wniosków.

Ogłoszenie konkursowe powinno zawierać określenie rodzaju zadania, które ma być dotowane oraz wysokość środków publicznych przeznaczonych na dotację.

Ogłoszenie powinno zawierać również informacje dotyczące samego przeprowadzenia konkursu:

- termin składania ofert, którego nie można przekroczyć,
- zasady przyznawania dotacji,
- terminy, tryb i kryteria wyboru ofert.

Dość często konkursy są organizowane w taki sposób, że dotacje może uzyskać wiele stowarzyszeń/fundacji. W takim wypadku sama informacja o kwocie przewidzianej na realizację zadania niewiele powie organizacji, gdyż środki te mają być podzielone na wiele realizatorów. Stąd, aby organizacje mogły sobie uświadomić, jakie zadania i w jakich kwotach były do tej pory finansowane, w ogłoszeniu podaje się informacje na ten temat z bieżącego oraz poprzedniego roku.

Oferta, którą składają organizacje w odpowiedzi na ogłoszenie o konkursie musi zawierać w szczególności:

- szczegółowy opis zadania publicznego proponowanego do realizacji;
- termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
- kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
- informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej, składającej ofertę,
- informację o posiadanych przez organizację zasobach rzeczowych i kadrowych (czyli jakim sprzętem dysponuje, ilu ma pracowników, współpracowników lub wolontariuszy, którzy będą zaangażowani w realizację zadania), zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;
- deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Oferta musi zostać złożona na właściwym wzorze. Wzory ofert określone są w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego..

Oferty złożone przez organizacje opiniuje specjalnie do tego powołana komisja konkursowa, w skład, której wchodzi urzędnicy (jako przedstawiciele organu administracji publicznej ogłaszającego konkurs) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. W komisji nie mogą zasiadać przedstawiciele tych organizacji, które biorą udział w konkursie, ani urzędnicy, którzy byliby w jakiś sposób związani z taką organizacją. W pracach komisji mogą natomiast brać udział eksperci – jako doradcy.

Przy rozpatrywaniu ofert ocenia się m.in.:

- możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;
- przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 będą realizować zadanie publiczne;
- w przypadku wsparcia wykonania zadania publicznego uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego.

Ponadto uwzględnia się planowany przez organizację pozarządową wkład rzeczowy i osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków. Analizuje się także i ocenia realizację zadań publicznych zleconych organizacji w latach poprzednich, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych pieniędzy.

W otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta.

Ogłoszenie wyników otwartego konkursu ofert zawiera w szczególności:

- nazwę oferenta;
- nazwę zadania publicznego;

- wysokość przyznanych środków publicznych.

Każdy może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty w określonym ustawowo terminie od dnia rozstrzygnięcia konkursu.

Wyniki otwartego konkursu ofert ogłasza się niezwłocznie po wyborze oferty w taki sam sposób, w jaki został ogłoszony konkurs.

Po ogłoszeniu wyników urząd, jak najszybciej musi zawrzeć ze zwyciężkimi organizacjami umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.¹⁵

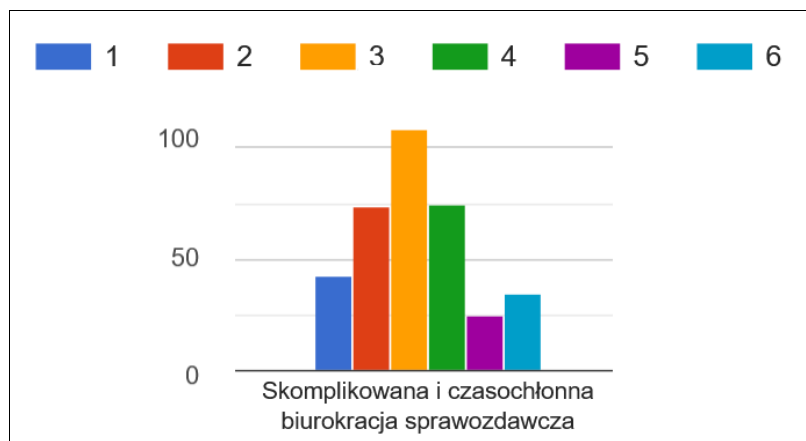
W odniesieniu do powyższej procedury wydaje się być ona dosyć skomplikowana i rozłożona w czasie. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie reguluje ogólne wytyczne co do przyznawania środków publicznych jednak każdy urząd stosuje zasady bardziej lub mniej szczegółowe i skomplikowane. Wiele organizacji chcąc pozyskać środki może mieć problem w sytuacji, kiedy nie otrzymała wcześniej z dotacji, ponieważ jedną z części oceny jest doświadczenie w rozliczaniu środków publicznych. Najczęściej z tego powodu nowe organizacje nie uzyskują niezbędnej ilości punktów aby otrzymać środki finansowe (dotację).

Ponad 40% ankietowanych stwierdziła, że radzi sobie z procedurą dotacyjną jednak zdecydowana większość (prawie 60% uczestników ankiety) uważa procedurę konkursową za zbyt trudną i sprawiającą problemy. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie przewiduje uproszczoną formę dotacyjną, tzw. „małe granty”, tj. art. 19a ww. ustawy. Jednak ta procedura ma swoje ograniczenia czasowe i finansowe: wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł oraz zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni. Małe granty dla nowo powstałych organizacji są doskonałą okazją na próbę sfinansowania swoich pomysłów jednak również muszą spełniać szereg wymagań tak, żeby móc ubiegać się o środki publiczne. Chociażby istotną kwestią jest, to że należy zwrócić szczególną uwagę na priorytety współpracy, które są określone w Programie współpracy Gminy/Urzędu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o

¹⁵ <https://poradnik.ngo.pl/otwarte-konkursy-ofert>

działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jednocześnie należy pamiętać, że w praktyce współpraca finansowa odbywa się tylko w wybranych obszarach.

Powyższe zebrane dane wskazują na konieczność uproszczenia procedur konkursowych w celu ułatwienia większej liczbie organizacji na finansowanie swoich działań, które skierowane są najczęściej do lokalnej społeczności.

W odniesieniu do kolejnego zagadnienia, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja sprawozdawcza respondenci wskazali w większości oceny 1-3 (ok. 62,50%) ocena 1 (43 – ok. 11,94%), 2 (74 – ok. 20,56%) oraz 3 (108 – ok. 30,00%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem ma duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych i ogólnym funkcjonowaniu. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 5 (25 – ok. 6,94%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to mniejszy odsetek organizacji, które nie mają trudności ze skomplikowaną i czasochłonną biurokracją sprawozdawczą podczas funkcjonowania NGO. W sumie na odpowiedzi wskazała mniejsza liczba ankietowanych (37,50%) w stosunku do zaznaczeń odp 1-3.

Organizacje pozarządowe mają coroczny obowiązek sprawozdawczy - przygotowują, podpisują, zatwierdzają i wysyłają do odpowiedniego organu sprawozdanie finansowe. Okresem, za który składane jest sprawozdanie jest rok obrotowy. Najczęściej jest on taki sam jak rok kalendarzowy, czyli od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Dodatkowo sprawozdanie musi być podpisane przez cały zarząd (lub jedną osobą z zarządu - pozostała oświadcza, że sprawozdanie

spełnia wymogi), a także przyjęte za pomocą uchwały przez właściwy organ do tego upoważniony (np. walne zebranie członków, radę fundacji).

- termin sporządzenia sprawozdania: do końca 3 miesiąca nowego roku obrotowego
- termin przyjęcia sprawozdania przez właściwe władze w organizacji - do końca 6 miesiąca nowego roku obrotowego
- termin przekazania do Urzędu Skarbowego (Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej) przez organizacje nieprowadzące działalności gospodarczej - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia
- termin przekazania do KRS przez organizacje prowadzące działalność gospodarczą - zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców KRS - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia .

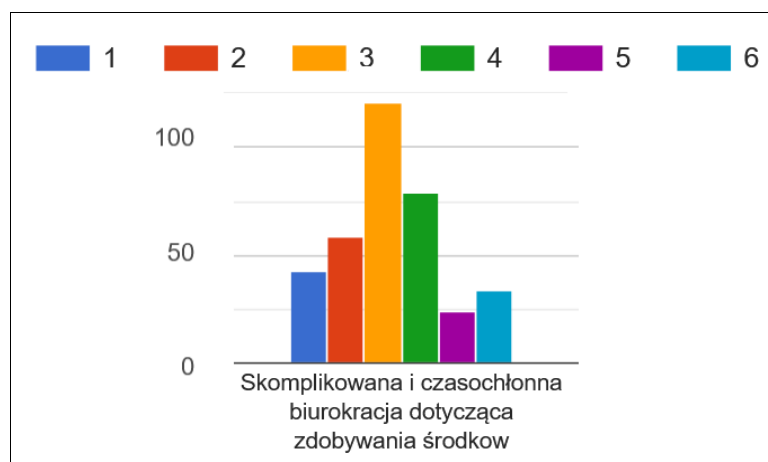
Zgodnie z ustawą o rachunkowości obowiązku sporządzenia sprawozdania finansowego podlegają wszystkie osoby prawne, a więc dotyczy on także wszystkich organizacji pozarządowych, bez względu na ich wielkość, wysokość przychodów czy rodzaj prowadzonej działalności. Nawet jeśli organizacja jest bardzo mała, opiera się na pracy wolontariuszy i nie zatrudnia żadnych pracowników, albo nie ma żadnych przychodów – finansowych czy rzeczowych – i nie ponosi też żadnych kosztów w ciągu roku finansowego (czyli nie ma tzw. obrotów), musi sporządzić bilans, rachunek wyników i informację dodatkową, wykazując w większości lub we wszystkich pozycjach kwoty zerowe. W takich organizacjach często nie ma księgowego. Z tego względu sprawozdanie sporządzają osoby zarządzające organizacją.

Jeśli organizacja pozarządowa spełnia warunki i zdecydowała się na prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów (a także zgłosiła swoją decyzję w odpowiednim terminie do US) to w takiej sytuacji zostaje zwolniona z opisanego tu obowiązku składania sprawozdania finansowego.¹⁶

Wyżej wymienione sprawozdania oraz terminy z nimi związane to tylko część biurokratycznych obowiązków dla organizacji pozarządowych. W większości przypadków

¹⁶ <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-finansowe>

członkostwo w stowarzyszeniach jest traktowane jako hobby i dodatkowe zajęcia związane z rozwijaniem swoich pasji dla dobra społeczeństwa. Każdy z takich członków oddzielnie musi prowadzić swoją działalność zarobkową. Natomiast ogrom pracy jaki należy włożyć w sprawozdawczość organizacji pozarządowej wymaga specjalistycznej wiedzy i dużej ilości czasu, żeby odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości i złożoności prawnej. Uproszczenie i ujednoczenie przepisów lub zwolnienie mniejszych organizacji z tego obowiązku w znacznym stopniu ułatwiłoby ich funkcjonowanie.

Analizując diagram odnoszący się do siódmego zagadnienia, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja dotycząca zdobywania środków respondenci wskazali w większości ocenę 1-3 (w sumie ok. 61,94%), tj. 1 – 11,94%, 2 – 16,39%, 3 – 33,61%. Organizacje wskazują problem skomplikowanej i czasochłonnej biurokracji dotyczącej zdobywania środków jako duże wyzwanie dla stowarzyszeń. Pozostali respondenci zaznaczyli ocenę 4-6, tj. 38,06% (najmniej ankietowanych wskazało ocenę 5 – 24 – 6,67%).

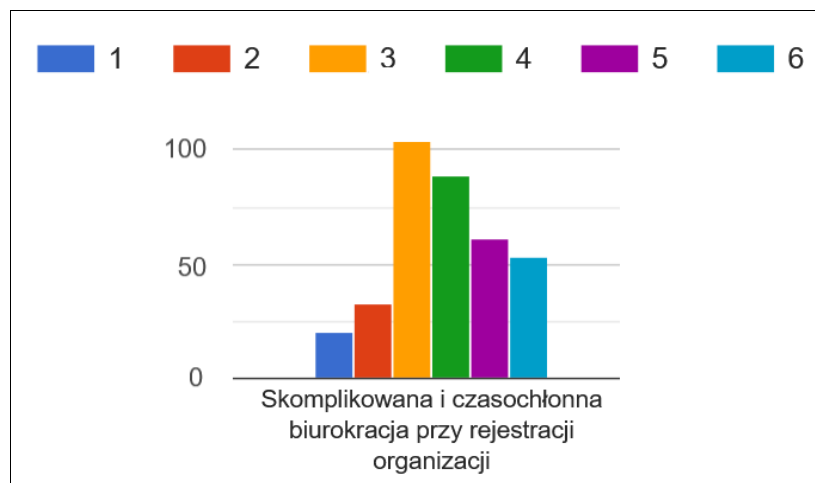
Fundusze dla organizacji pozarządowych (NGO) na działalność kulturalno-edukacyjną mogą pochodzić z różnych źródeł, w tym od administracji rządowej, fundacji, organizacji międzynarodowych oraz innych instytucji charytatywnych. Takie środki finansowe mogą posłużyć wsparciu projektów związanych z kulturą, sztuką, edukacją i działaniami społecznymi. Źródła finansowania dla NGO działających w obszarze kulturalno-edukacyjnym są bardzo zróżnicowane.

Oto kilka przykładowych:

- Administracja centralna często przyznaje dotacje organizacjom pozarządowym na projekty kulturalno-edukacyjne. Te środki mogą pochodzić z ministerstw kultury, edukacji lub innych instytucji rządowych.
- Fundacje charytatywne chętnie udzielają grantów NGO na projekty kulturalno-edukacyjne. Fundacje te mogą mieć różne cele, ale wiele z nich jest zaangażowanych w wspieranie sztuki, kultury i edukacji.
- Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o finansowanie z programów Unii Europejskiej, takich jak programy kulturalne, edukacyjne czy programy wspierające społeczeństwo obywatelskie. Fundusze te są dostępne dla organizacji działających w krajach członkowskich UE.
- Przedstawiciele III sektora, którzy realizują projekty związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, edukacją artystyczną czy promocją kultury, mogą ubiegać się o wsparcie finansowe od UNESCO i innych międzynarodowych organizacji kulturalnych.
- Niektóre przedsiębiorstwa są zaangażowane w wspieranie projektów kulturalno-edukacyjnych poprzez sponsorowanie wydarzeń, udzielanie grantów lub angażowanie się w partnerstwa społeczne.
- Organizacje pozarządowe mogą także pozyskiwać środki na swoje projekty poprzez crowdfunding, czyli finansowanie społecznościowe. W ramach tej formy finansowania osoby indywidualne lub firmy przekazują środki na projekt w zamian za różnego rodzaju korzyści lub nagrody.
- Fundusze można pozyskiwać także w ramach zbiórek publicznych lub akcji charytatywnych, organizowanych przez NGO na cele kulturalno-edukacyjne.

Aby zdobyć fundusze na działalność kulturalno-edukacyjną, organizacje pozarządowe muszą najpierw określić swoje cele i potrzeby finansowe, a następnie szukać odpowiednich źródeł finansowania. Ważne jest również sporządzenie profesjonalnego projektu, który przedstawia cele, plan działań, budżet i przewidywane efekty, co zwiększa szanse na uzyskanie wsparcia finansowego.¹⁷

Zdobywanie środków finansowych przez organizacje pozarządowe na podstawie powyższych przykładów nie jest łatwe. Należy na bieżąco śledzić ogłoszenia oraz strony internetowe podmiotów, które zarządzają środkami przeznaczonymi dla NGO. Chcąc zrealizować zadanie należy wpasować się w odpowiedni termin uzupełnić ogromną ilość dokumentacji merytorycznej oraz finansowej, co i tak nie gwarantuje uzyskania środków finansowych na dany cel. Źródeł uzyskania dochodów dla NGO jest bardzo wiele, jednak kryteria i warunki realizacji zadania mogą się okazać barierą nie do pokonania. W niniejszej ankiecie grupa ponad 60% badanych wskazała, że jego organizacja pozarządowa ma z tym problem. Należałoby przygotować zmiany systemowe dopasowane do możliwości organizacyjnych NGO.

W odniesieniu do ostatniego, 8. zagadnienia w pytaniu nr 9, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja przy rejestracji organizacji ankietowani wskazali w większości oceny 4,5 oraz 6, tj. 56,39% (4 – 24,72%, 5 – 16,94%, 6 – 14,72%). NGO wskazują na niewielki problem

¹⁷ <https://frdl.org.pl/opinie-frdl/fundusze-dla-organizacji-pozarzadowych-ngo-na-dzialalnosc-kulturalno-edukacyjna>

przy rejestracji organizacji. Porównując wyniki badań do poprzednich zagadnień na ocenę od 1-3 zdecydowało się w sumie około 43,61% organizacji, co może sugerować, że proces rejestracji nie jest, aż tak problematyczny jak zagadnienia opisywane w całym pkt. 9 (wykresy od 1 do 7).

Najpopularniejsze formy organizacji pozarządowych to stowarzyszenia i fundacje. Przy czym ustawa - Prawo o stowarzyszeniach rozróżnia dwa rodzaje stowarzyszeń, które dla ułatwienia można nazywać jako stowarzyszenia „rejestrowe” i stowarzyszenia zwykłe. Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia (Walne Zebranie Członków). Do jego założenia jest potrzebna grupa ludzi (min. 7 osób do utworzenia stowarzyszenia rejestrowego; min. 3 osoby przy stowarzyszeniu zwykłym). Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek. Natomiast w odniesieniu do fundacji to zakłada ją fundator (lub fundatorzy). Niezbędnym elementem do jej założenia jest majątek, a kto ma najwyższą władzę w fundacji – o tym stanowi jej statut.

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS oraz u starosty musi mieć co najmniej 7 założycieli. Osoby planujące założenie stowarzyszenia przygotowują statut, a następnie organizują i przeprowadzają zebranie założycielskie. Podczas takiego zebrania podejmują decyzję o założeniu stowarzyszenia, przyjmują statut i wybierają władze. Stowarzyszenie musi posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej (zazwyczaj nazywany komisją rewizyjną).¹⁸

Na podstawie art. 10 ustawy Prawo o Stowarzyszeniach statut powinien określać w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia;
- 3) cele i sposoby ich realizacji;
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje;

¹⁸ <https://poradnik.ngo.pl/jak-rozpoznać-działalność-społeczna-stowarzyszenie-rejestrowe-zwykłe-czy-fundacja>

- 5a) możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją;
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia;
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

Po przygotowaniu całości dokumentacji z Zebrania Założycielskiego (tj. w szczególności protokołu, podjętych uchwał, statutu, listy obecności) składa się odpowiedni wniosek do organu rejestrowego i czeka się na dokonanie wpisu do odpowiedniej ewidencji. W przypadku KRS złożenie dokumentów odbywa się elektronicznie.

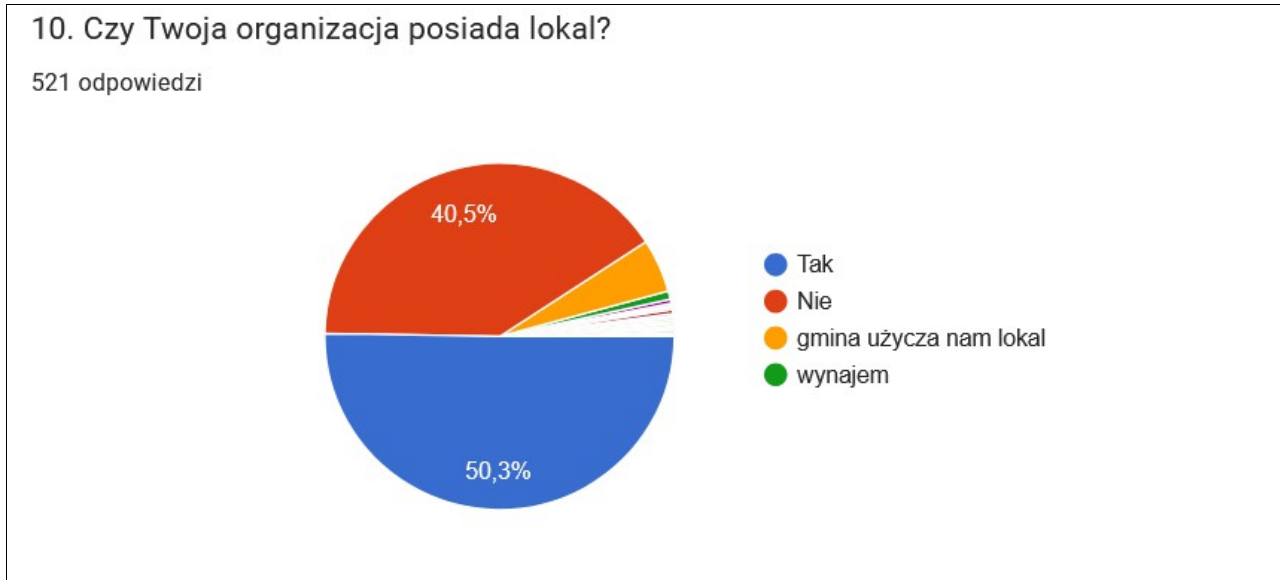
Stowarzyszenie zwykłe to uproszczona forma stowarzyszenia. Dzięki prostym zasadom tworzenia i rejestracji wydaje się kuszącą alternatywą dla tych, którzy obawiają się skomplikowanych wymogów dotyczących rejestracji stowarzyszenia w KRS. Jest to też odpowiednia forma, jeśli grupa chcąca założyć stowarzyszenie liczy mniej niż 7 osób.

Aby powstało stowarzyszenie zwykłe potrzeba minimum 3 osób, które uchwalają regulamin działania i wybiorą spośród siebie przedstawiciela lub zarząd. Następnie składają wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych do właściwego wydziału w starostwie powiatowym. Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia oraz złożonych dokumentów, wpisuje stowarzyszenie zwykłe do ewidencji. Ma na to 7 dni od dnia wpłynięcia dokumentów (art. 40a ust. 2 Prawa o stowarzyszeniach).¹⁹

Z powyższego opisu wynika jak wiele formalności wynika z założenia stowarzyszenia, stowarzyszenia zwykłego oraz fundacji (form organizacji pozarządowych jest o wiele więcej). Na podstawie powyższego badania należy wnioskować, że większość ankietowanych (prawie 60%) nie ma problemu przy czynnościach wynikających z biurokracji dotyczącej rejestracji organizacji pozarządowej.

¹⁹ <https://poradnik.ngo.pl/jak-rozpozacz-dzialalnosc-spoleczna-stowarzyszenie-rejestrowe-zwykle-czy-fundacja>

10. Czy Twoja organizacja posiada lokal?

Na kolejne pytanie, tj. Czy twoja organizacja posiada lokal? odpowiedziało w sumie 521 organizacji.

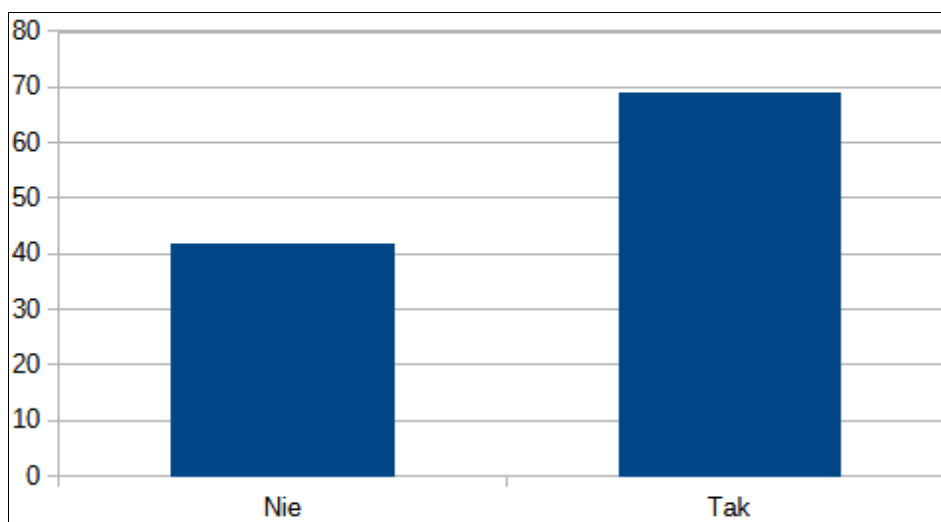
Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 50,3% badanych wskazało, że organizacja, którą reprezentuje posiada lokal. Ponadto 40,5% respondentów odpowiedziało, że jego stowarzyszenie nie posiada lokalu. Jednocześnie 9,2% ankietowanych wskazało inne odpowiedzi, do najczęściej wymienianych należy zaliczyć: użyczenie lokalu przez Gminę (5,0%) oraz wynajem lokalu (ok.0,8%).

Informacje o siedzibie/lokalu podaje się już w statucie stowarzyszenia czy fundacji. Zazwyczaj jest to nazwa miejscowości, choć zdarza się, że niektóre organizacje podają w statucie pełen adres, taki pod jakim organizacja zostaje zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Jednak gdy organizacja rozpoczyna działalność potrzebny jest także adres korespondencyjny, pod którym będzie możliwy kontakt z organizacją. Niezbędny jest także dokument potwierdzający prawo do użytkowania lokalu, w którym ma siedzibę organizacja. Tym dokumentem może być odpowiednio np. umowa użyczenia mieszkania/domu przez członka organizacji na jej działalność lub umowa najmu.²⁰

²⁰ <https://poradnik.ngo.pl/lokal-gdzie-organizacja-moze-prowadzic-dzialalnosc-jaka-podpisac-umowe>

Organizacje, które nie mają statutu OPP, ale prowadzą działalność pożytku publicznego mogą ubiegać się o lokal na prowadzenie działalności na preferencyjnych warunkach. W dużych miastach uchwały rad miejskich dookreślają warunki, na jakich organizacje mogą zostać użytkownikami wskazanych lokali. Jeśli nie ma dotyczącej tego uchwały to starania o lokal z zasobów gminnych trzeba podejmować bezpośrednio w urzędzie gminy. W zdecydowanej mniejszości badanych respondentów 5,0% odpowiedziało, że użycza lokal od gminy. Jeszcze mniej, bo 1% badanych zdecydowała się na wynajem.

10.1 Zestawienie organizacji posiadających status OPP względem posiadania przez organizację lokalu.

Powyżej zostało przygotowane zestawienie organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego względem posiadania przez nich lokalu. Na podstawie powyższego diagramu wynika, że w badaniu wzięło udział 111 organizacji. Liczba stowarzyszeń, które posiadają lokal w tym zestawieniu wynosi 69 – 62,16%. Pozostała grupa ankietowanych, która wskazała, że ich organizacja posiada status OPP zaznaczyła odpowiedź, że nie posiada lokalu dla swojej organizacji, tj. 42 – 37,84%. Te dane są niepokojące z tego względu, że jedną z ważniejszych kwestii przy zakładaniu stowarzyszenia jest posiadanie siedziby.

Opisane wyżej wyniki badania wskazują, że w prawie 40% przypadków siedzibą NGO mogą być wskazane adresy członków stowarzyszenia, które nie są wykorzystywane do działalności, a jedynie stanowią wypełnienie jednego z wymogów formalnych przy rejestracji organizacji. Jest to nie dobra informacja tym bardziej, że w dużych miejscowościach organizacje pożytku

publicznego mogłyby się ubiegać o lokal na preferencyjnych warunkach jednak z jakiegoś powodu tylko ok. 60% organizacji posiada lokum. Należałoby zbadać, czy brak miejsca/przestrzeni dla ww. organizacji jest brak wiedzy w tym temacie czy jednak jest to problem złożony i nie ma tak dużej ilości obiektów którym dysponowałaby gmina by udostępnić je organizacjom. Jest to jedno z podstawowych narzędzi do funkcjonowania organizacji pozarządowych, gdzie można by było spotykać się z ludźmi czy przygotowywać dokumentację dla stowarzyszeń. Wyżej opisywana kwestia wymaga szczegółowej analizy w celu pomocy NGO, by mogły funkcjonować dla dobra lokalnej społeczności. Ewentualnie przygotować materiały informacyjne dla organizacji, które przedstawiłyby inne rozwiązania w przypadku braku takiego lokum.

Poniżej przedstawiono kilka innych sposobów uzyskania lokalów/siedzib dla stowarzyszeń:

- zasoby lokalowe osób działających w organizacji, ale także przyjaciół i osób związanych z organizacją oraz jej sprzyjających (często działalność stowarzyszenia/fundacji jest prowadzona właśnie w mieszkaniu/domu członka danej organizacji);
- placówki samorządowe (szkoły, domy kultury i inne instytucje);
- lokale należące do spółdzielni mieszkaniowej;
- lokale uzyskane od instytucji publicznych – organizacje działające na rzecz szpitali, szkół, teatrów, domów kultury zazwyczaj mogą zawierać umowy z osobami zarządzającymi tymi instytucjami i korzystać z „infrastruktury” tych instytucji;
- lokale uzyskane od firm – możliwe, że znajdziemy firmę, która użyczy swojej powierzchni po tak zwanych kosztach lub na zasadach korzystniejszych niż komercyjne;
- lokale użytkowane przez kilka organizacji – wspólne gospodarowanie w lokalach wynajętych prywatnie lub uzyskanych od władz miasta może mieć zalety. Wiele organizacji pod jednym dachem to zmniejszenie kosztów utrzymania lokalu, możliwość wspólnego korzystania z urządzeń biurowych, szansa spotkań, wymiany informacji i doświadczeń;
- parafie.

Jednocześnie samorząd ma obowiązek współpracować z organizacjami w takim zakresie, jaki sam ustali. Nie można więc oczekiwać, że każda organizacja uzyska wsparcie, np. w postaci

lokalu na działalność. Podstawą udzielenia pomocy przez władze publiczne jest program współpracy oraz ocena konkretnej oferty złożonej przez organizację. To czy ewentualna współpraca może polegać na pomocy w postaci udostępnienia lokalu na preferencyjnych warunkach powinno wynikać z lokalnego programu współpracy.

Jeśli w naszym mieście nie ma takiej uchwały (często dzieje się tak w małych miejscowościach), to starania o lokal z zasobów gminnych trzeba podejmować bezpośrednio w urzędzie gminy, choć nie możemy wtedy powołać się na wspomnianą uchwałę.

Czy samorząd ma obowiązek dać środki finansowe na lokal lub zabezpieczyć miejsce na siedzibę na działalność organizacji? Nie. Samorząd nie jest zobowiązany do świadczeń na rzecz organizacji. Samorząd ma generalne zobowiązanie do współpracy z organizacjami pozarządowymi, wynikające z ustawy o samorządzie gminnym (art. 7, ust. 1, pkt 19), ustawy o samorządzie powiatowym (art. 4, ust. 1, pkt 22) oraz ustawy o samorządzie województwa (art. 12, ust. 1, pkt 4). Wymienione akty prawne określają współpracę z organizacjami pozarządowymi jako zadania własne gminy oraz powiatu, a także zobowiązują samorząd województwa do współpracy z organizacjami pozarządowymi przy formułowaniu strategii rozwoju województwa i realizacji polityki jego rozwoju.

Nie oznacza to, że samorząd na podstawie tych przepisów ma obowiązek wspierania każdej organizacji, która zgłosi taką potrzebę. Dokumentem, w którym władze lokalne określają, jak będą współpracować z organizacjami jest uchwalany corocznie program współpracy. O jego treści decyduje ostatecznie organ stanowiący (rada gminy, rada powiatu, sejmik wojewódzki), określając w nim, jakie formy współpracy będą realizowane przez samorząd.

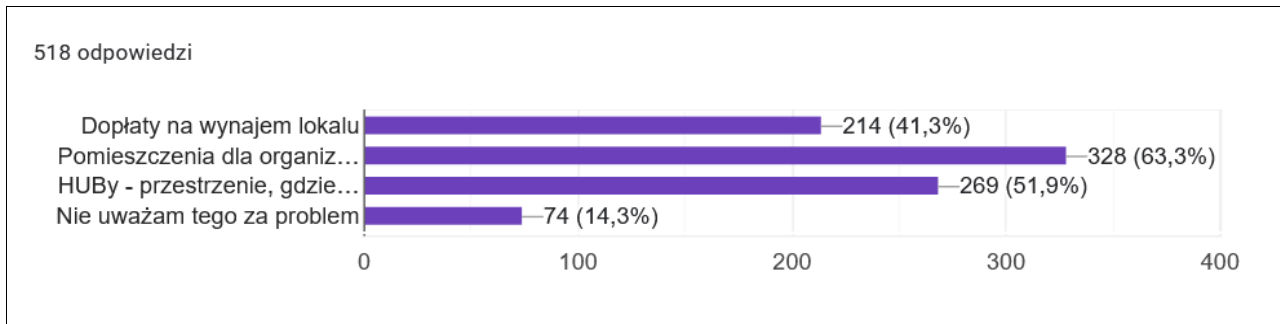
Tak więc samorząd ma obowiązek współpracować z sektorem pozarządowymi w takim zakresie, jaki sam ustali. Nie można oczekiwać, że każda organizacja uzyska wsparcie. Podstawą udzielenia pomocy przez władze publiczne jest program współpracy oraz ocena konkretnej oferty złożonej przez organizację. Jeśli w ocenie władz samorządowych jest ona ważna dla lokalnej społeczności, samorząd może ją wspomóc finansowo lub lokalowo.²¹

Analizując powyższe należy wskazać, że prawie połowa (ponad 40%) organizacji wskazała, że nie posiada lokalu. Jest to bardzo duży problem dla organizacji. Powyższe może mieć bardzo

21 <https://poradnik.ngo.pl/lokal-gdzie-organizacja-moze-prowadzic-dzialalnosc-jaka-podpisac-umowe>

duży wpływ na problemy z realizacją podstawowych celów statutowych i funkcjonowaniem stowarzyszeń.

11. Wiele organizacji nie posiada lokalu. Jakie instrumenty pomogłyby rozwiązać ten problem? (możliwość wielokrotnego wyboru)

Na 11. pytanie, tj. jakie instrumenty pomogłyby rozwiązać ten problem? Odpowiedziało w sumie 518 organizacji. Organizacje miały do wyboru kilka możliwości odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

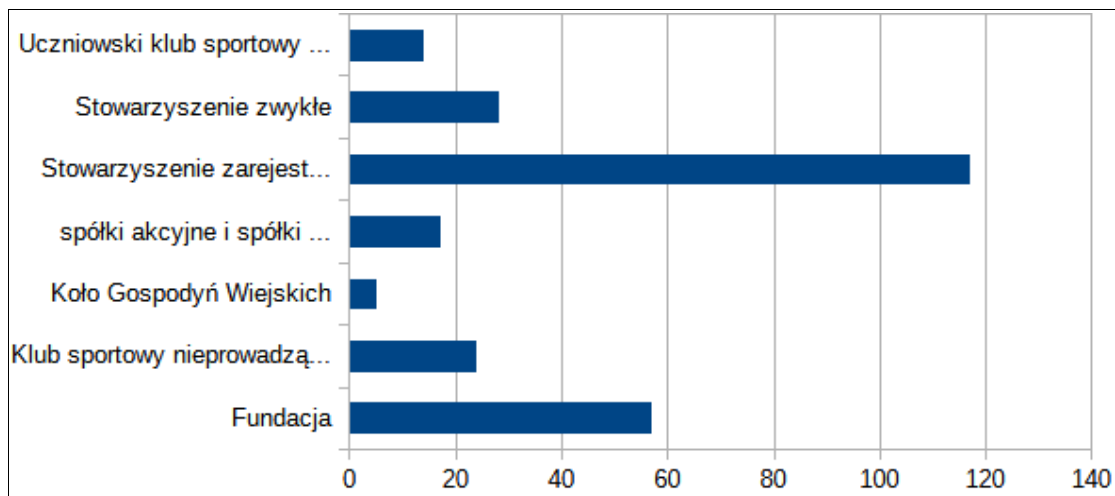
1. Dopłaty na wynajem lokalu,
2. Pomieszczenia dla organizacji w budynkach publicznych, gdzie można by było wynająć pomieszczenie taniej, lub byłyby dostępne bezpłatnie,
3. HUBy - przestrzenie, gdzie koszty utrzymania pokrywane są ze środków publicznych,
4. Nie uważam tego za problem,
5. Inna odpowiedź.

Odpowiedź nr 2 (Pomieszczenia dla organizacji w budynkach publicznych, gdzie można by było wynająć pomieszczenie taniej, lub byłyby dostępne bezpłatnie) na pytanie wynikające z pkt 11. uzyskała w ankiecie 63,3% wskazań - 328, HUBy - przestrzenie, gdzie koszty utrzymania pokrywane są ze środków publicznych - 51,9% - 269 - (pkt.3) oraz dopłaty na wynajem lokalu - 41,3% - 214 - (pkt.1) Natomiast najmniejsza liczba osób biorących udział w ankiecie zaznaczyło odpowiedź Nie uważam tego za problem - (14,3%) - 74 wskazania. Wskazań na inne odpowiedzi było zbyt mało, żeby można było je poddać analizie.

Każda organizacja, mając do wyboru kilka odpowiedzi, wskazała pkt. 1-3 w odniesieniu do pytania nr 11 (najwięcej wskazań otrzymała odpowiedź: Pomieszczenia dla

organizacji w budynkach publicznych, gdzie można by było wynająć pomieszczenie taniej, lub byłyby dostępne bezpłatnie) jako najlepsze instrumenty, które mogłyby pomóc organizacjom, które nie posiadają własnego lokalu. Tylko niewielka grupa ankietowanych (przyp. 14,3%) uważa, że radzi sobie z zabezpieczeniem lokalu dla swojego stowarzyszenia.

11.1 Zestawienie stowarzyszeń posiadających lokal względem rodzaju organizacji

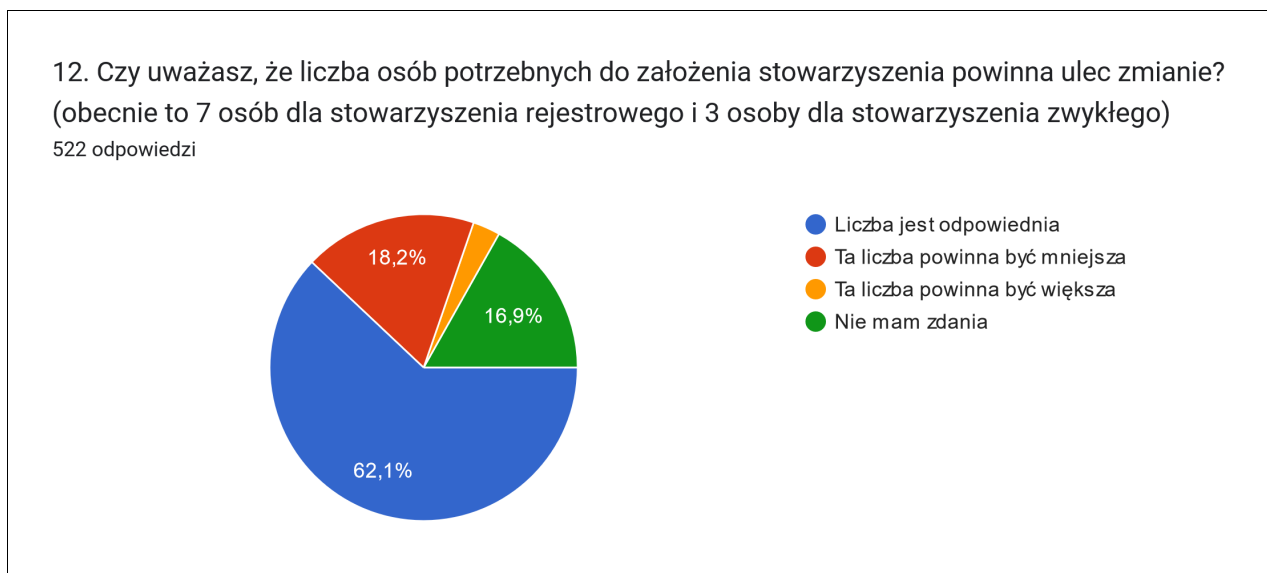

Powyższe zestawienie dotyczy stowarzyszeń posiadających lokal (262) z podziałem na rodzaj danej organizacji. Z wykresu powyżej wynika, że najwięcej organizacji posiadających lokal są stowarzyszenia, które są zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym – 117 (44,66%). Drugim największym rodzajem organizacji są fundacje. Podczas badania ankietowani wskazali, że posiadają lokal dla swojej organizacji 57 krotnie, co stanowi 21,76% ogółu poddanych ankiecie. Kolejną grupą ankietowanych są stowarzyszenia zwykłe oraz kluby sportowe których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej, które otrzymały następującą liczbę wskazań: odpowiednio 28 – 10,69% oraz 24 - 9,16%. Najmniej wskazań dotyczących posiadania lokalu ze względu na rodzaj organizacji przedstawiono poniżej:

- spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - 17 – 6,49%,
- uczniowskie kluby sportowego – 14 – 5,34%,
- koła gospodyń wiejskich – 5 – 1,91% ogółu badanych posiadających lokal dla swojej organizacji pozarządowej.

Powyższe wyniki badania wskazują, że największą grupą posiadającą lokal są stowarzyszenia zarejestrowane w KRS oraz fundacje. Jest to spowodowane tym, że jest to grupa ankietowanych, która jest najczęściej spotykaną formą organizacyjną NGO, również w tym badaniu. Pozostałe grupy badanych posiadają udział pomiędzy 1 a 10%. Szczegółowe wartości dla poszczególnych grup badawczych są spowodowane ilością reprezentantów w niniejszym badaniu w stosunku do ogółu, który został w sposób szczegółowo opisany w pytaniu 1 niniejszego raportu.

12. Czy uważasz, że liczba osób potrzebnych do założenia stowarzyszenia powinna ulec zmianie? (obecnie to 7 osób dla stowarzyszenia rejestrowego i 3 osoby dla stowarzyszenia zwykłego)

Dwunaste pytanie dotyczyło określenia ilości osób do założenia stowarzyszenia oraz czy powinna ulec zmianie (522 odpowiedzi)

Na podstawie powyższego badania wynika, iż największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 62,1% wskazała odpowiedź, że liczba osób wskazanych do założenia stowarzyszenia rejestrowego oraz zwykłego jest odpowiednia; 18,2% respondentów uznała, że liczba osób przy rejestracji powinna być mniejsza; 16,9% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź: nie mam zdania. Najmniej liczną grupę (2,9%) stanowią te organizacje, które wskazały, że liczba osób przy rejestracji powinna być większa.

Działanie stowarzyszeń reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, która wyróżnia dwa ich rodzaje: rejestrowe i zwykłe. Podstawowa różnica jest taka, że stowarzyszenie jest rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (dlatego umownie, dla ułatwienia, nazywamy je stowarzyszeniem rejestrowym), a stowarzyszenia zwykłe są wpisywane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę.

Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia. Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek, przydadzą się natomiast ludzie, którzy razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel.

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- samorządność – to niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- trwałość – oznacza, że stowarzyszenie istnieje niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu rejestrowym, a 3 w zwykłym),
- niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków).

Podobieństwa między stowarzyszeniami zwykłymi i rejestrowymi:

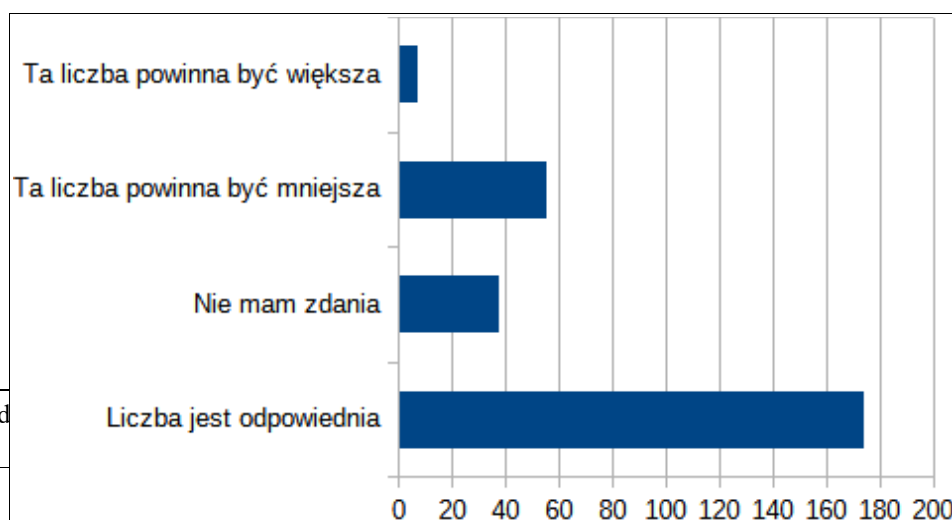
- nadzór starosty,
- obowiązkowa sprawozdawczość i księgowość,
- możliwość zatrudniania pracowników,
- zbieranie składek członkowskich,
- ubieganie się o dotacje,

- przyjmowanie darowizn,
- organizowanie zbiorów publicznych,
- ubieganie się o status organizacji pożytku publicznego (OPP) – po spełnieniu warunków,
- zdolność sądowa (może pozywać i być pozywane).

Różnice między stowarzyszeniami zwykłymi i rejestrowymi:

- liczba osób konieczna do powołania stowarzyszenia: rejestrowe – 7, zwykłe – 3, sposób rejestracji: rejestrowe – KRS, zwykłe – wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych (właściwe starostwo),
- struktura obowiązkowych władz: rejestrowe – walne zebranie, zarząd, organ nadzoru wewnętrznego (komisja rewizyjna), zwykłe – przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie lub zarząd,
- możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, działalności odpłatnej: rejestrowe – tak, zwykłe – nie.²²

12.1 Zestawienie stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS oraz stowarzyszeń zwykłych w odniesieniu do zmiany liczby osób potrzebnych przy rejestracji.

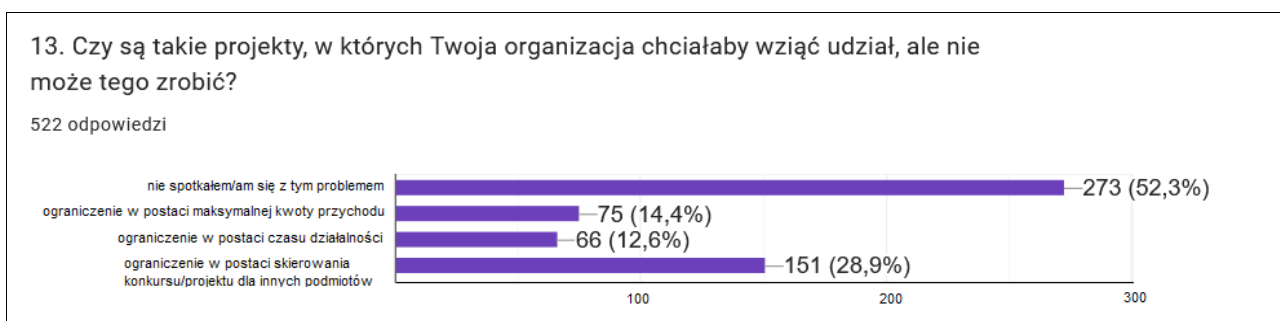

22 <https://fund>

Powyższe zestawienie przedstawia w jaki sposób odniosły się stowarzyszenia zarejestrowane w KRS oraz stowarzyszenia zwykłe (w sumie 273 organizacje) w odniesieniu do zmiany liczby osób niezbędnych przy rejestracji stowarzyszeń zwykłych oraz rejestrowych. Na podstawie powyższego badania wynika, iż największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 174 - 63,74% wskazała odpowiedź, że liczba osób wskazanych do założenia stowarzyszenia rejestrowego oraz zwykłego jest odpowiednia; 20,15%, tj. 55 respondentów uznała, że liczba osób przy rejestracji powinna być mniejsza; 13,55%, tj. 37 ankietowanych zaznaczyła odpowiedź: nie mam zdania. Najmniej liczną grupę (2,56%) stanowią te organizacje, które wskazały, że liczba osób przy rejestracji powinna być większa.

Analizując odpowiedzi na wyżej wskazane pytanie wynika, że dla większości organizacji pozarządowych przepisy dotyczące ilości osób przy rejestracji NGO nie są problematyczne i nie wymagają zmian w tej kwestii. Wyniki stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS są zbieżne z wynikami badania, w którym wzięły udział wszystkie organizacje pozarządowe (przyp. pytanie nr 13)

13. Czy są takie projekty, w których Twoja organizacja chciałaby wziąć udział, ale nie może tego zrobić? (możliwość wielokrotnego wyboru)

Na 13. pytanie, tj. Czy są takie projekty, w których Twoja organizacja chciałaby wziąć udział, ale nie może tego zrobić? Odpowiedziało w sumie 522 organizacje. Organizacje miały do wyboru kilka możliwości odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

1. nie spotkałem/am się z tym problemem,
2. tak, często jest to ograniczenie w postaci maksymalnej kwoty przychodu,
3. tak, często jest to ograniczenie w postaci czasu działalności,
4. tak, często jest to ograniczenie w postaci skierowania konkursu/projektu dla innych podmiotów,
5. Inna odpowiedź.

Odpowiedź nr 1 nie spotkałem/am się z tym problemem na pytanie wynikające z pkt 13. uzyskała najwięcej zaznaczeń, tj. 52,3% - 273, 28,9% 151 ankietowanych wskazało odpowiedź nr 4 - tak, często jest to ograniczenie w postaci skierowania konkursu/projektu dla innych podmiotów. Najmniejsza ilość wskazań przez respondentów uzyskały odpowiednio odpowiedzi nr 2 (75 – 14,4%) tak, często jest to ograniczenie w postaci maksymalnej kwoty przychodu oraz odpowiedź nr 3 (66 – 12,6%) tak, często jest to ograniczenie w postaci czasu działalności.

Największa grupa ankietowanych wskazała, że nie ma problemów z projektami, w których mogłaby wziąć udział – nie ma dla nich ograniczeń/blokad formalnych bądź merytorycznych. Prawie co 4 badany wskazał, że w odniesieniu do konkursów/projektów głównym problemem jest to, że jest skierowany dla konkretnej grupy organizacji. Respondenci wskazali również, że mieli problem z uzyskaniem dofinansowania w związku z przekroczeniem limitów finansowych lub ograniczeniem związanym z czasem funkcjonowania organizacji.

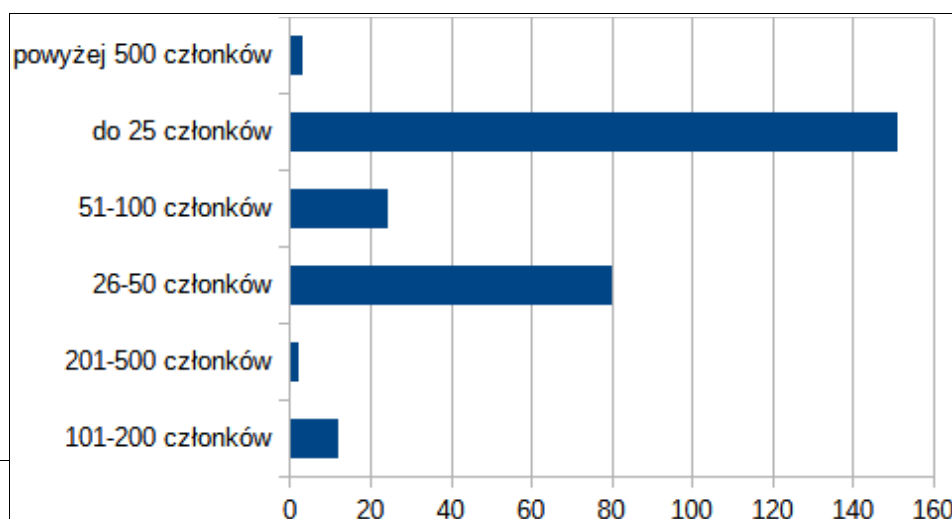
Część ankietowanych wskazała inną odpowiedź, jednak żadna z odpowiedzi nie uzyskała odpowiedniej ilości zaznaczeń, tak aby mogła zostać poddana analizie i miała wpływ na wnioski wynikające z pytania zadanego w pkt. 13.

Dla przykładu ograniczeń dla stowarzyszeń można podać rządowy program „Klub” - edycja 2024. Celem programu jest: upowszechnianie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży, „wyrównywanie szans”, wsparcie instytucjonalne działalności podstawowych jednostek struktury organizacyjnej sportu polskiego – klubów sportowych, w zakresie aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży, inwestycja w kapitał ludzki w sporcie dzieci i młodzieży, stworzenie możliwości do optymalnego wykorzystania przez samorzady lokalne potencjału infrastrukturalnego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.

Oferty do tego projektu mogą składać: Kluby sportowe, w tym uczniowskie kluby sportowe (UKS) działające w formie stowarzyszenia, realizujące zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży.

W programie nie mogą wziąć udziału wszystkie organizacje. Muszą one spełnić kilka kryteriów opisane poniżej: Prowadzenie zarejestrowanej działalności przez min. 3 lata przed datą składania wniosku o dofinansowanie - wymagany wypis/wydruk z KRS lub ewidencji prowadzonej przez starostę właściwego ze względu na siedzibę klubu, wystawiony nie wcześniej niż 3 miesiące przed datą składania wniosku, łączna wysokość dotacji ze środków publicznych pozyskanych przez klub na zadania statutowe w roku poprzednim (2023) nie wyższa niż 200 tys. złotych - należy załączyć sprawozdanie finansowe za poprzedni rok (za 2023 rok) z wyszczególnieniem dotacji otrzymanych ze środków publicznych,

13.1 Zestawienie organizacji pozarządowych ze względu na wielkość, które nie spotkały się z ograniczeniami co do uczestnictwa w projektach.

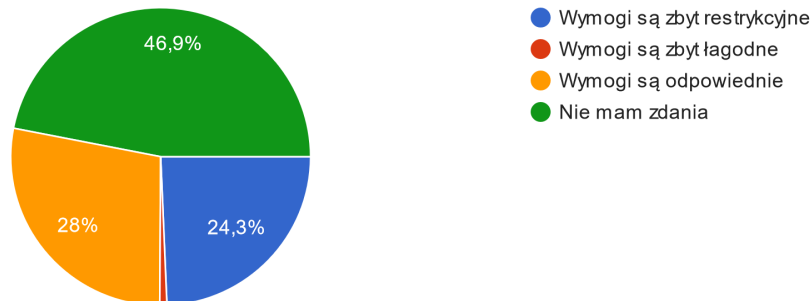

Powyższe zestawienie przedstawia jakie organizacje pozarządowe z uwzględnieniem ich wielkości zaznaczyły odpowiedź w pytaniu nr 13, że nie spotkały się z ograniczeniami podczas próby udziału w konkursie/projekcie. Na wyżej wskazanym diagramie uwidocznione jest, że w ankiecie w wyżej wymienionej kwestii wzięło udział 272 organizacje. Największą liczbę wskazań posiadają stowarzyszenia małe – tj. do 50 członków. Uzyskały one odpowiednio następującą liczbę wskazań: stowarzyszenia do 25 członków – 151 – 55,51 %, stowarzyszenia pomiędzy 26 a 50 członków – 80 – 29,41%. Kolejną grupą badanych są organizacje, które znajdują się w przedziale 51-200 członków w swoim NGO. Uzyskały one odpowiednio: stowarzyszenia posiadające 51-100 członków – 24 – 8,82%, stowarzyszenia mieszczące się w przedziale pomiędzy 101 a 200 członków w swojej organizacji – 12 – 4,41%. najmniej wskazań otrzymały pozostałe organizacje z przedziału od 201 członków do 500 (2 – 0,74%) oraz powyżej 500 (3 – 1,1%). Na podstawie powyższego wykresu należy stwierdzić, że najmniej limitów/obostrzeń dotyczy niewielkich organizacji, tj. do 50 członków (prawie 85% organizacji ogółu w tej części badania). Natomiast ograniczenia konkursowe/projektowe zmniejszają się wraz ze zwiększaniem się organizacji. Może to być spowodowane uzyskiwaniem większych przychodów, które te organizacje są w stanie wygenerować. Jednocześnie należy wskazać, że w odniesieniu do niewielkich stowarzyszeń barierą, która może mieć istotny wpływ przy ewentualnym udziale w projektach w postaci czasu działalności (np. wyżej opisywany program Klub).

14. Co uważasz o wymogach uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego?

14. Co uważasz o wymogach uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego?

522 odpowiedzi

Na 14. pytanie, tj. Co uważasz o wymogach uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego? odpowiedziało w sumie 522 organizacje.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że większość badanych osób (46,9%) wstrzymała się od odpowiedzi na ww. pytanie i zaznaczyło odpowiedź nie mam zdania, 28,0% respondentów wskazało odpowiedź wymogi są odpowiednie, ponadto 24,3% ankietowanych uważa, że wymogi dotyczące uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego są zbyt restrykcyjne. Jedynie 0,8% badanych zaznaczyło odpowiedź, że wymogi są zbyt łagodne.

Status organizacji pożytku publicznego (OPP) są to specjalne uprawnienia (i obowiązki), które na wniosek organizacji nadaje sąd. Status OPP mogą otrzymać organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne kościoła katolickiego, innych kościołów i związków wyznaniowych, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, np. archidiecezje, parafie, Caritas diecezji (podmioty te muszą działać na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania); spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami, które: nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych, nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników. Najważniejszym warunkiem uzyskania statusu OPP jest to, że

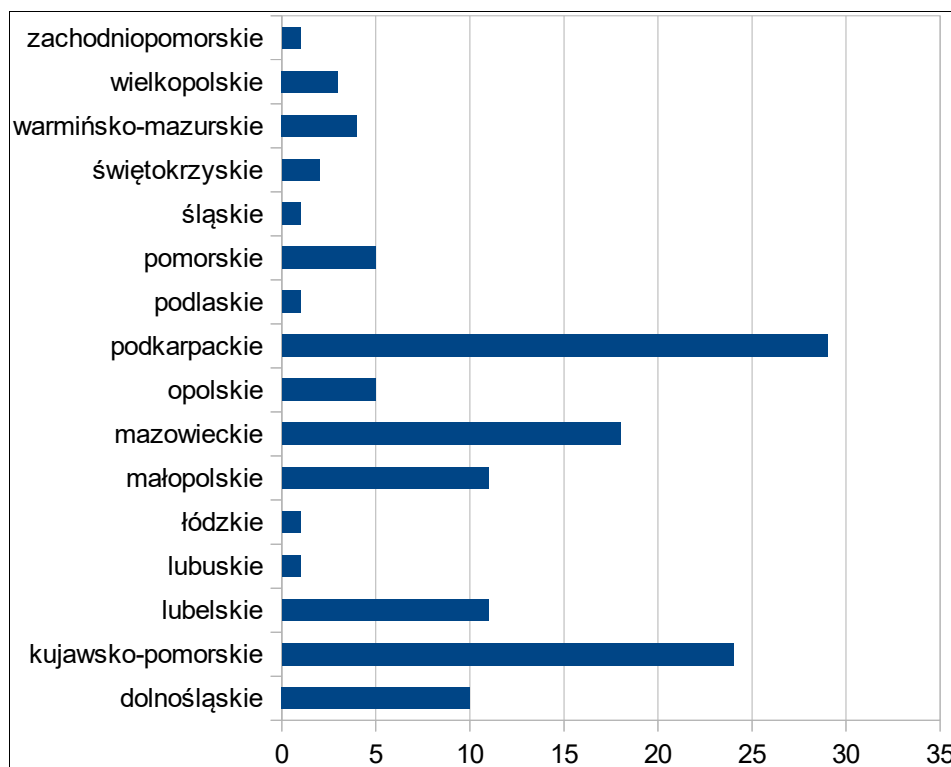
podmiot musi działać nieprzerwanie przez min. 2 lata, prowadzić działalność pożytku publicznego oraz spełnić łącznie poniższe warunki:

- Podmiot musi kierować swoją działalność do ogółu społeczności albo do określonej grupy (tutaj pojawia się warunek, że grupa ta może być wyodrębniona z uwagi na trudną sytuację życiową lub materialną).
- Podmiot może prowadzić działalność gospodarczą ale taką, która jest dodatkiem w stosunku do działalności pożytku publicznego.
- Podmiot przeznacza dochód organizacji na działalność pożytku publicznego.
- Podmiot posiada statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru. Członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.
- W statucie organizacji muszą pojawić się zapisy zabraniające: udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”, przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach; wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich chyba, że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego; zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe. W przypadku jeśli organizacja pozarządowa prowadzi albo będzie chciała prowadzić nieodpłatną lub

odpłatną działalność pożytku publicznego, to również musi zamieścić informację o przedmiocie działalności w statucie organizacji.²³

Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania wskazanego w pytaniu nr 14 można stwierdzić, że większość ankietowanych uważa, że wymogi dotyczące uzyskania statusu organizacji pożytku są odpowiednie, jednak co czwarty ankietowany stwierdził, że ww. wymogi są zbyt restrykcyjne. Badanie nie jest jednak jednoznaczne co do wniosków ze względu na dużą liczbę organizacji, które nie wypowiedziały się co do wymogów (przyp. prawie 50%).

14.1 Zestawienie organizacji, które zaznaczyły odpowiedź „wymogi są zbyt restrykcyjne” z podziałem na województwa.

Na powyższym zestawieniu zostały przedstawione wskazania poszczególnych badanych (127 organizacji) ze uwzględnieniem województw, gdzie mieszczą się ich siedziby, które w pytaniu nr 14 zaznaczyły odpowiedź, że wymogi są zbyt restrykcyjne. Z powyższego diagramu wynika, że

²³ https://ngo.leszno.pl/Kto_moze_uzyskac_status_organizacji_pozytku_publicznego.html

najwięcej zaznaczeń w kwestii zbyt restrykcyjnych wymogów uzyskania statusu OPP posiadają województwa: podkarpackie (29 -22,83%), kujawsko – pomorskie (24 – 18,90%) oraz mazowieckie (18 – 14,17%). Następną grupą ankietowanych są województwa, które otrzymały wskazania o wartości pomiędzy 7,5% do 9.0%, tj. lubelskie oraz małopolskie – 11 – 8,66%, dolnośląskie 10 – 7,87% zaznaczeń wobec ogółu osób biorących udział w badaniu. Kolejną grupą badanych są województwa, które mieszczą się w przedziale pomiędzy 3 a 4%, tj. warmińsko – mazurskie 4 – 3,15%, pomorskie oraz opolskie – po 5 – 3,94%. Pozostałe województwa wskazały na zbyt restrykcyjne wymogi w przedziale 0,79 – 2,36%, tj. wielkopolskie 3 – 2,36%, świętokrzyskie 2 – 1,57%, lubuskie, łódzkie, podlaskie, śląskie oraz zachodniopomorskie po 1 – 0,79%.

Z powyższej analizy wynika, że w większości województw nie ma problemu z wymogami dotyczącymi uzyskania statusu OPP bądź radzą sobie z niewielkimi problemami. Niepokojące wskazania otrzymały województwa podkarpackie, mazowieckie oraz kujawsko – pomorskie. Wyniki te pokazują, że pomimo tych samych przepisów, które funkcjonują w całym kraju są one problematyczne dla ww. regionów. Inną kwestią może być współpraca na linii KRS – organizacje pozarządowe na terenie wskazanych wyżej województw.

Należy pamiętać, że jeżeli organizacja spełnia te warunki, składa wniosek o nadanie statusu OPP do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) właściwego dla jej siedziby. W samej ustawie o pożytku publicznym nie ma szczególnych wskazówek, jak ma wyglądać wniosek o nadanie statusu OPP, jest natomiast odesłanie do ogólnych zapisów o rejestracji zawartych w ustawie o krajowym rejestrze sądowym. Tutaj można by pochylić się nad stowarzyszeniami, które mają z tym problem i przygotować poradnik/podręcznik, który ułatwiłby organizacjom w uzyskaniu statusu OPP. Każda organizacja ubiegająca się o status OPP powinna dołączyć do formularzy rejestrowych dokumenty, które pozwolą sądowi stwierdzić, czy spełnia warunki opisane w ustawie. Sędzia czy referendarz zajmujący się sprawą może zażądać jeszcze dodatkowych dokumentów. Wniosek o nadanie statusu OPP jest bezpłatny.

15. Jeżeli udzielono odpowiedzi "zbyt restrykcyjne" - które takie są?

15. Jeżeli udzielono odpowiedzi "zbyt restrykcyjne" - które takie są?

129 odpowiedzi

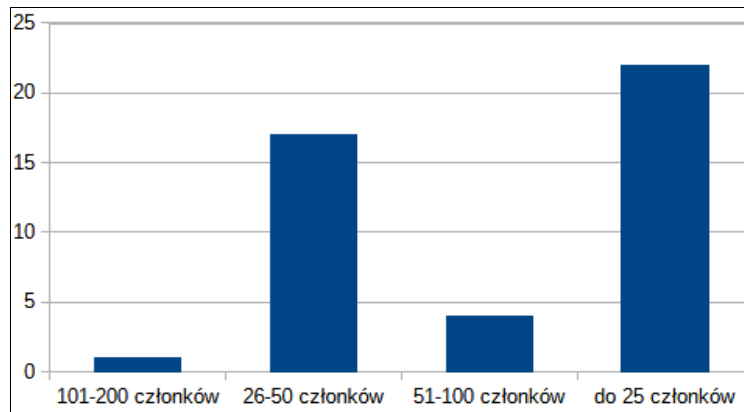

Na piętnaste pytanie, tj. Jeżeli udzielono odpowiedzi "zbyt restrykcyjne" - które takie są? odpowiedziało w sumie 129 organizacji – tylko te, które w pyt. nr 14 zaznaczyły odp. wymogi są zbyt restrykcyjne.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że najczęściej badanych osób (34,1%) uważa, że najbardziej restrykcyjnym wymogiem jest: przeznaczenie całego dochodu na działalność pożytku publicznego, 24,0% respondentów wskazało odpowiedź katalog działań, których statut ma zabraniać (udzielanie pożyczek, zakup towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe), ponadto 17,1% ankietowanych zaznaczyła stwierdzenie okres działalności. Ponadto 14,0% badanych zaznaczyło odpowiedź prowadzenie działalności gospodarczej wyłącznie jako dodatkowej. Pozostała grupa respondentów, tj. 10,9% zaznaczyła odpowiedź wykluczenie niektórych podmiotów (związki zawodowe, fundacje założone przez partie polityczne).

Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania wskazanego powyżej można stwierdzić, że nie ma jednego wymogu, który powoduje problemy z uzyskaniem statusu organizacji pożytku publicznego. Głównymi wymogami, które wg ankietowanych są te, które otrzymały wskazania powyżej 20%, tj. przeznaczenie całego dochodu na działalność pożytku publicznego oraz katalog działań, których statut ma zabraniać (udzielanie pożyczek, zakup towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe).

15.1 Zestawienie organizacji, które zaznaczyły odpowiedź w pyt. 15: przeznaczanie całego dochodu na działalność pożytku publicznego z podziałem na wielkość stowarzyszenia.

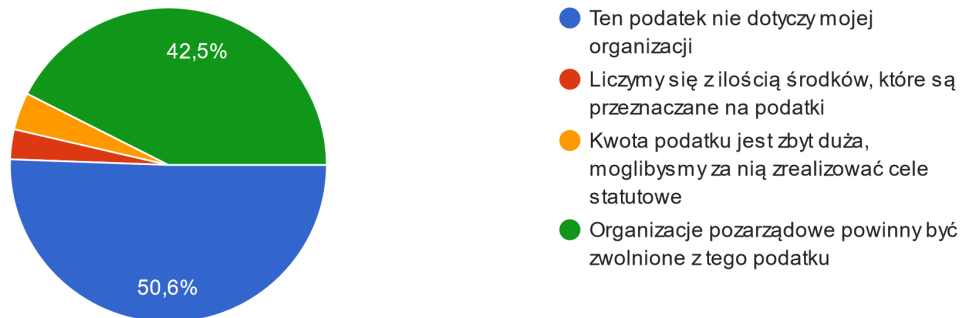
Powyższy diagram

przedstawia zestawienie ilości organizacji, które w pytaniu 15 zaznaczyły odpowiedź: przeznaczanie całego dochodu na działalność pożytku publicznego z uwzględnieniem wielkości tychże organizacji. Na ww. odpowiedź wskazało w sumie 44 organizacje pozarządowe. Największą ilość wskazań posiadały małe organizacje do 25 członków, tj. 22 – 50,00%. Organizacje, które mają pomiędzy 26 a 50 członków zaznaczyły odpowiedź, że przeznaczenie całego dochodu na działalność pożytku publicznego w ilości 17 wskazań, tj. 38,64% ogółu. Najmniejszy udział w badaniu omawianej zależności posiadają odpowiednio: organizacje posiadające 51-100 (4 – 9,09%) oraz mieszczące się w przedziale pomiędzy 101 a 200 członków (1 – 2,27%). W odniesieniu do powyższych wskazań można wywnioskować, że przeznaczenie całego dochodu na działalność pożytku publicznego jest najbardziej problematycznym wymogiem uzyskania statusu OPP na najmniejszych organizacjach do 50 członków. Udział tych wskazań w stosunku do całości wynosi prawie 90%. Dla większych organizacji na podstawie powyższego badania nie jest to kluczowy wymóg. Można by było przemyśleć czy nie wprowadzić pewnego limitu w odniesieniu do przekazywania dochodu. Możliwe, że wprowadzenie udziału 90% dochodów na działalność pożytku publicznego ułatwiłoby mniejszym organizacjom funkcjonować i spełnić warunki i wymogi do uzyskania statusu OPP.

16. Czy kwota podatku od nieruchomości jest odpowiednia?

16. Czy kwota podatku od nieruchomości jest odpowiednia?

522 odpowiedzi

Na 16. pytanie, tj. Czy kwota podatku od nieruchomości jest odpowiednia? odpowiedziało w sumie 522 organizacje.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że większość badanych osób (50,6%) wstrzymała się od odpowiedzi na ww. pytanie i zaznaczyło odpowiedź Ten podatek nie dotyczy mojej organizacji; 42,5% respondentów wskazało odpowiedź Organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z tego podatku. Pozostała grupa osób biorących udział w badaniu (6,9%) wskazała n.w. odpowiedzi: Liczymy się z ilością środków, które są przeznaczane na podatki (3,1%) oraz Kwota podatku jest zbyt duża, moglibyśmy za nią zrealizować cele statutowe (3,8%). Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania wskazanego powyżej (pyt. 16) można stwierdzić, że większość ankietowanych (nie biorąc pod uwagę ankietowanych, których ww. podatek nie dotyczy – 54,2%) uważa, że organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z podatku od nieruchomości.

Podatek od nieruchomości to jedna z danin publicznych uregulowanych w rozdziale 2. ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (dalej *u.p.o.l.*). Nie jest to podatek wyłącznie od posiadanego gruntu. Przedmiot opodatkowania stanowią prócz gruntów także budynki i ich części (lokale) oraz budowle (np. obronne, sportowe) lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (art. 2 ust. 1 *u.p.o.l.*). Wyróżnić w tym miejscu należy wyjątek (art. 2 ust. 2 *u.p.o.l.*) –

użytki rolne lub lasy, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Organizacja, które je posiada nie płaci od nich podatku od nieruchomości.

Najbardziej ogólnie można odpowiedzieć, że płatnikiem podatku od nieruchomości jest ten, kto dysponuje przedmiotem opodatkowania, czyli: gruntem lub budynkiem lub jego częścią. Pojęcie „dysponowania przedmiotem opodatkowania” oznacza, że organizacja płaci podatek od danej nieruchomości, jeśli jest jej:

- właścicielem, np. kupiła samodzielny budynek czy lokal w budynku
- posiadaczem samoistnym

W tym drugim przypadku chodzi o sytuację kiedy ktoś włada nieruchomością, jakby był jej właścicielem, choć nim nie jest. Oczywiście, właściciele co do zasady są też posiadaczami samoistnymi. Interesują nas jednak ci posiadacze, którzy właścicielami nie są. By być posiadaczem samoistnym, nie będąc właścicielem, trzeba zachowywać się jak właściciel – rozporządzać, dbać i korzystać z nieruchomości, włączając w to zachowania wobec urzędów (np. opłacanie podatku od nieruchomości).

Obowiązek podatkowy pojawia się również wtedy, gdy organizacja jest:

- użytkownikiem wieczystym gruntów
- użytkownikiem nieruchomości na podstawie umowy ze Skarbem Państwa lub jednostką samorządu terytorialnego (np. użytkowanie na podstawie umowy najmu, użyczenia od gminy, powiatu)

Jeśli organizacja wynajmuje lokal od urzędu, to brak w umowie zapisu o opłacaniu podatku od nieruchomości nie zwalnia organizacji z tego obowiązku. Powyższe wyliczenie podmiotów płacących podatek od nieruchomości nie obejmuje wszystkich możliwości, a jedynie najistotniejsze z punktu widzenia organizacji pozarządowych (pełna lista w art. 3 ust. 1 u.p.o.l.).

Większość gruntów lub budynków i ich części zajętych przez organizacje pozarządowe na potrzeby działalności statutowej będzie kwalifikować się do tzw. „pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego”. Wzmianka o odpłatnej działalności organizacji o statusie OPP może być tu myląca. Trzeba pamiętać, że jest wymieniona tylko jako przykład „pozostałych”. Ponieważ nieruchomości zajęte na działalność statutową (odpłatną lub nieodpłatną) organizacji bez statusu OPP nie są zwolnione co do zasady, nie są też zajęte na działalność gospodarczą, to kwalifikacja do tej grupy jest zasadna i właściwa.

Ustawa nie formułuje wprost zwolnienia podmiotowego dla organizacji pozarządowych. Jednak z wykazu zwolnień podmiotowych (art. 7 ust. 2 u.p.o.l.) dla organizacji może być ważne zwolnienie niepublicznych jednostek organizacyjnych działających w ramach systemu oświaty (np. szkół podstawowych lub przedszkoli) i prowadzących je organów (np. stowarzyszenia lub fundacje) – ale wyłącznie w zakresie nieruchomości faktycznie zajętych na działalność oświatową (art. 7 ust. 2 pkt 2 u.p.o.l.).

Z kolei zwolnienie z art. 7 ust. 2 pkt 4 będzie ważne dla organizacji, które prowadzą zakłady pracy chronionej lub aktywności zawodowej, o ile spełnią wskazane w przepisie przesłanki.

Ustawodawca przewidział jednak zwolnienia przedmiotowe wprost odnoszące się do organizacji pozarządowych (art. 7 ust. 1 pkt 5 i 14 u.p.o.l.).

1. grunty, budynki lub ich części zajęte wyłącznie na potrzeby prowadzenia przez stowarzyszenia statutowej działalności wśród dzieci i młodzieży w zakresie oświaty, wychowania, nauki i techniki, kultury fizycznej i sportu, z wyjątkiem wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej, oraz grunty zajęte trwale na obozowiska i bazy wypoczynkowe dzieci i młodzieży;
2. nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego.

Warto pamiętać, że to zwolnienie może być ważne nie tylko dla organizacji, ale także podmiotu udostępniającego nieruchomość (lokal, grunt). Może okazać się, że zapłaci mniejszą stawkę albo w ogóle nie będzie musiał płacić podatku od nieruchomości udostępnianej organizacji.

Zwolnienia przedmiotowe dla organizacji wiążą się z działalnością prowadzoną w całej nieruchomości lub w jej części. To oznacza, że np. można korzystać ze zwolnienia dla jednego pokoju w lokalu, ale dla drugiego już nie. Ważne jest przy tym, by zapewnić dokumentację powierzchni oraz zasad korzystania ze zwalnianej z podatku części lokalu czy budynku. Jednym z takich dokumentów powinna być uchwała zarządu mówiąca np. o korzystaniu z danego pomieszczenia wyłącznie dla realizacji nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego.

Istotną kwestią jest również zwolnienie z podatku od nieruchomości zajętych przez organizacje pożytku publicznego (OPP). Zwolnienie to (art. 7 ust. 2 pkt 14 u.p.o.l.) dotyczy nieruchomości lub ich części tylko w takim zakresie, w jakim zajęte zostały na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizację ze statusem organizacji pożytku publicznego OPP.

W zwalnianej od podatku nieruchomości musi być prowadzona wynikająca ze statutu nieodpłatna działalność pożytku publicznego. OPP musi wykazać, że faktycznie prowadzona działalność nie tylko jest działalnością pożytku publicznego, ale jest też przewidziana przez statut organizacji (zarówno w zakresie celów, jak sposobów ich realizacji).

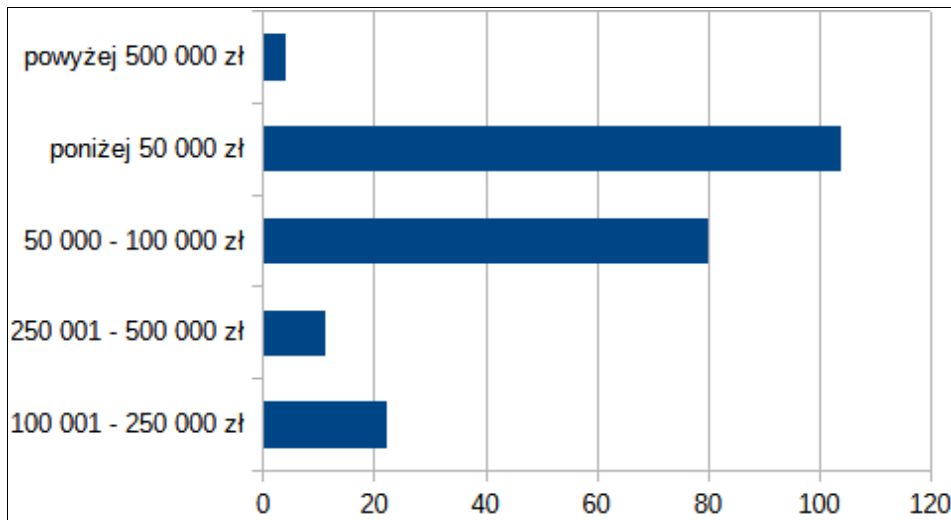
Warto tu przypomnieć o obowiązku określenia w akcie wewnętrznym lub statucie zakresu nieodpłatnej i odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego (art. 10 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego).

Kluczowe dla zastosowania zwolnienia jest też spełnienie przesłanki „zajęcia nieruchomości na prowadzenie”. Zwolnienie przysługuje, gdy OPP w dłuższym okresie, a nie sporadycznie, faktycznie zajmuje lokal, przy jednoczesnym prowadzeniu w nim wyłącznie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego.

Dla zastosowania tego zwolnienia wcale nie jest wymagane, by nieodpłatna działalność pożytku publicznego stanowiła wyłączną działalnością statutową OPP, a tylko by w zwalnianej z podatku nieruchomości lub jej części była prowadzona wyłącznie taka działalność.²⁴

16.1 Zestawienie organizacji, które wskazały w pytaniu nr 16 odpowiedź organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z tego podatku w stosunku do przychodu stowarzyszenia w 2023 roku.

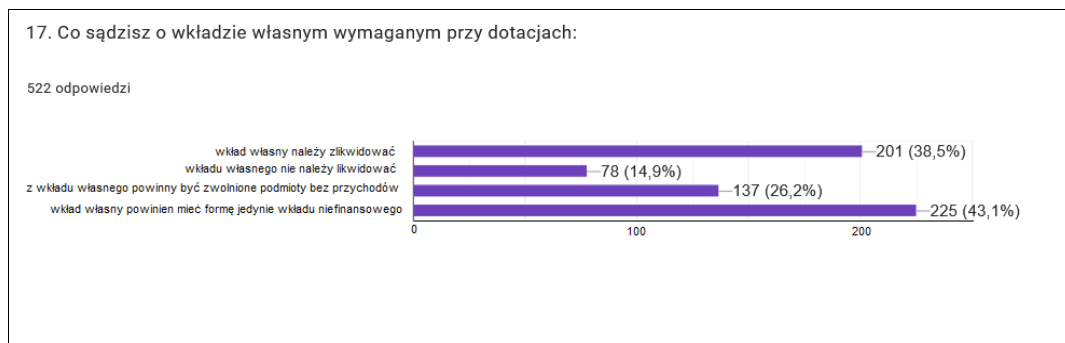
²⁴ <https://poradnik.ngo.pl/podatek-od-nieruchomosci-w-organizacjach-pozarządowych>

Powyższy diagram przedstawia zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 16 wskazały odpowiedź organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z tego podatku w stosunku do stowarzyszeń ze względu na wysokość ich przychodów w 2023 roku. Największa grupa osób, która wskazała ww. odpowiedź stanowią organizacje, które uzyskały w poprzednim roku przychody na poziomie poniżej 50.000 zł (104 – 47,06%). Kolejną grupę ankietowanych tworzą organizacje które uzyskały w 2023 roku przychody w przedziale pomiędzy 50 a 100 tysięcy złotych (80 – 36,20%). Pozostałe grupy stowarzyszeń uzyskały wskazania na poziomie pomiędzy 1,81 a 9,95% ogółu badanych w tym zestawieniu, tj. przychody w przedziale 100 a 250 tysięcy złotych (22 – 9,95%), przychody w przedziale 250 a 500 tysięcy złotych (11 – 4,98%) oraz organizacje posiadające przychód w 2023 roku na poziomie powyżej 500.000 zł (4 – 1,81%). Na podstawie wyników tego badania można stwierdzić, że organizacje uzyskujące przychody do 100.000 zł w całym 2023 roku wskazały, że powinny być zwolnione z tego podatku. Może to być spowodowane, że nie dotyczy tych organizacji zwolnienie przedmiotowe ani podmiotowe. Natomiast przy niewielkich przychodach każde dodatkowe obciążenie kosztami administracyjnymi zakłóca prawidłowe funkcjonowanie. Pozostała grupa ankietowanych uzyskująca w poprzednim roku przychody większe niż 100.000 zł nie zaznaczyła ww. odpowiedzi w takiej skali jak te mniejsze. Może to być spowodowane, że zwolnienia podatkowe dotyczą ich organizacji lub przy zwiększonych przychodach są w stanie ponieść dodatkowe koszty administracyjne bez uszczerbku dla funkcjonowania organizacji pozarządowej. Jednak gdyby przekazać środki, które miały by

zostać przekazane do Skarbu Państwa na rozwój stowarzyszeń przyczyniłyby się do wzrostu ich efektywności.

17. Co sądzisz o wkładzie własnym wymaganym przy dotacjach:

Na siedemnaste pytanie, tj. Co sądzisz o wkładzie własnym wymaganym przy dotacjach? Odpowiedziało w sumie 522 organizacje. Organizacje miały do wyboru kilka możliwości odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

1. wkład własny należy zlikwidować,
2. wkładu własnego nie należy likwidować,
3. z wkładu własnego powinny być zwolnione podmioty które nie mają przychodów,
4. wkład własny powinien mieć formę jedynie wkładu niefinansowego,
5. inna odpowiedź.

Odpowiedź nr 4 wkład własny powinien mieć formę jedynie wkładu niefinansowego na pytanie wynikające z pkt 17. uzyskała najwięcej zaznaczeń, tj. 43,1%; 38,5% badanych wskazało odpowiedź nr 1 - wkład własny należy zlikwidować; jednocześnie 26,2% ankietowanych wskazała odpowiedź nr 3 Najmniejszą ilość wskazań przez respondentów uzyskała odpowiedź nr 2 (14,9%) wkładu własnego nie należy likwidować.

Na podstawie ww. diagramu wynika, iż większość organizacji uważa, że wkład własny powinien zostać zmieniony (odpowiedzi 1,3 oraz 4). Tylko niewielka grupa ankietowanych (około 15%) stwierdziła, że nie należy likwidować wkładu własnego. Część ankietowanych wskazała inną

odpowieź, jednak żadna z odpowiedzi nie uzyskała odpowiedniej ilości zaznaczeń, tak aby mogła zostać poddana analizie i miała wpływ na wnioski wynikające z pytania zadanego w pkt. 17.

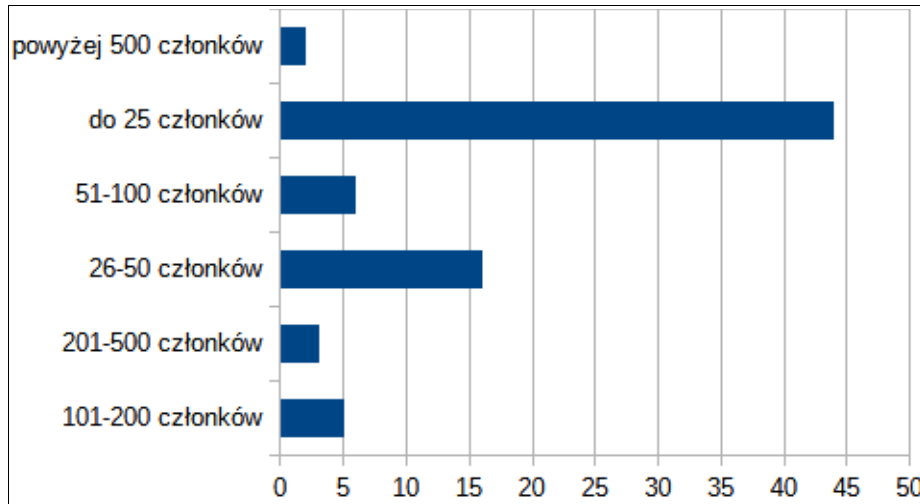
Wkład własny to środki finansowe, które organizacja deklaruje jako własny udział w realizacji zadania. Jest on zazwyczaj określony procentowo w stosunku do wartości całego projektu, a nie od wartości dotacji, jaką chcemy otrzymać. Środki na wkład własny mogą pochodzić z darowizn, które uzyskuje organizacja, składek lub działalności gospodarczej, a także od innych sponsorów. Zleceniodawca może też zastrzec źródła pochodzenia wkładu własnego, np. w funduszach europejskich wkład własny nie może pochodzić z innego funduszu europejskiego.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pozwala także uzupełnić wkład własny organizacji poprzez skorzystanie z: poręczenia, gwarancji i pożyczki, których może udzielić samorząd. Wkładem własnym są również wpłaty beneficjentów zadania – osób, dla których dane przedsięwzięcie jest realizowane. Wpłaty te muszą zostać pokazane we wniosku o dotację jako osobna pozycja, wraz z określeniem ich wielkości. Niektórzy uznają też, że do finansowego wkładu własnego można zaliczyć np. wyliczoną proporcjonalnie część czynszu lokalu partnera - o ile, oczywiście dotyczą one realizacji projektu (zadania). Należy zwrócić uwagę, że z zadeklarowanego we wniosku o dotację wkładu finansowego organizacja musi rozliczyć się w składanych sprawozdaniach. We wniosku konkursowym można również zadeklarować wkład rzeczowy (np. lokal, sprzęt, materiały) i osobowy (np. praca wolontariuszy). Obie te formy są brane pod uwagę przy ocenie wniosku przez komisję konkursową.²⁵

Na podstawie badania wynika, iż na ten moment w konkursach dotyczących niezbędnym jest przedstawienie wkładu własnego w formie wsparcia. Jednak dla organizacji pozyskanie własnych środków nie jest łatwym zadaniem. Przykładowo w jednym z konkursów przy uzyskaniu 100.000 zł należy wykazać nie mniej niż 10.000 zł (nie mniej niż 10% wnioskowanej dotacji) środków własnych. Środki te można uzyskać z darowizn składek członkowskich lub sponsorów. Na początku działalności przy małej organizacji nie jest to proste zadanie. Dlatego można wysnuć wniosek, że grantodawcy powinni zmniejszyć konieczny udział własny lub wskazówka dla stowarzyszeń, żeby startować w ogłaszanych konkursach w formie powierzenia, gdzie środki własne nie są wymagane.

²⁵ <https://poradnik.ngo.pl/dotacje-na-realizacje-zadan-publicznych>

17.1 Zestawienie organizacji, którzy w pytaniu 17 zaznaczyli odpowiedź, że nie należy likwidować wkładu własnego w stosunku do wielkości organizacji.

Na powyższym diagramie zostały przedstawione dane dotyczące organizacji samorządowych, które odpowiedziały na pytanie nr 17 – wkładu własnego nie należy likwidować (76) w stosunku do wielkości stowarzyszenia. Na podstawie powyższego wykresu wynika, że najczęściej ww. odpowiedzi wskazały organizacje do 50 członków, tj. organizacje do 25 członków – 44 – 57,89% oraz mieszczące się w przedziale pomiędzy 26 a 50 członków – 16 – 21,05%. Pozostałe organizacje uzyskały maksymalnie ok. 8%, tj. 51-100 członków (6 -7,89%), 101-200 członków (5 – 6,58%), 201-500 członków (3 – 3,95%), powyżej 500 członków (2 -2,63%). Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że najczęściej wskazań dotyczących utrzymania wkładu własnego w konkursach dotacyjnych otrzymały organizacje posiadające do 50 członków w swojej organizacji, tj. prawie 80%. Jednak powyższe wyniki mogą być mylące ze względu na fakt, że reprezentacja organizacji do 50 członków jest dość duża podczas całego badania (dla przypomnienia na podstawie danych wykazanych przy analizie 2 pytania organizacje pozarządowe do 50 członków stanowi grupa około 85% ankietowanych). Jednak biorąc pod uwagę liczbę podanych odpowiedzi przez te dwie grupy to stanowi jedynie ok. 13% wszystkich organizacji tego typu (przyt. pyt. nr 2 - 439 organizacji do 50 członków). W związku z tym ewidentnie ta wartość wskazuje, że co ósma organizacja byłaby za pozostawieniem wkładu własnego w konkursach dotacyjnych w obecnym kształcie. Zmiana wysokości wkładów własnych lub całkowite ich zlikwidowanie w dużym stopniu uwolniło by możliwości finansowania stowarzyszeń, które są najpopularniejszą formą organizacyjną w Polsce.

18. Czy budżet partycypacyjny powinien być obligatoryjny na terenie gmin?

Na 18. pytanie, tj. Czy budżet partycypacyjny powinien być obligatoryjny na terenie gmin? odpowiedziało w sumie 523 organizacje.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że większość badanych osób (62,1%) zaznaczyło odpowiedź Tak; 12,8% respondentów wskazało odpowiedź Nie. Pozostała grupa osób biorących udział w badaniu (25,0%) stwierdziło, że nie ma zdania w odniesieniu do pytania wskazanego w pytaniu nr 18.

Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania: Czy budżet partycypacyjny powinien być obligatoryjny na terenie gmin? można stwierdzić, że zdecydowana większość ankietowanych (nie biorąc pod uwagę ankietowanych, którzy zaznaczyli odpowiedź nie mam zdania) uważa, że budżet partycypacyjny powinien być obligatoryjny na terenie gmin.

Partycypacja to inaczej współuczestniczenie. Dzięki budżetowi partycypacyjnemu mieszkańcy gminy, dzielnicy, wsi lub osiedla mogą uczestniczyć w projektowaniu lokalnych wydatków. Władze oddają pewną część budżetu do dyspozycji mieszkańcom, którzy sami decydują, na co przeznaczyć pieniądze. Robią to poprzez:

- uczestniczenie w określaniu najpilniejszych wydatków,
- składanie własnych propozycji
- większą rolę w kontroli wydatków publicznych.

W odróżnieniu od konsultacji społecznych, w wypadku budżetu partycypacyjnego decyzje podjęte przez mieszkańców są wiążące. Jest wiele różnych modeli takiego tworzenia budżetu. W każdym z nich zakres bezpośredniego wpływu mieszkańców jest różny. Jednak najważniejsze to umożliwienie mieszkańcom zabrania głosu.

Budżet partycypacyjny pozwala bardziej efektywnie gospodarować pieniędzmi. Jest tak ponieważ:

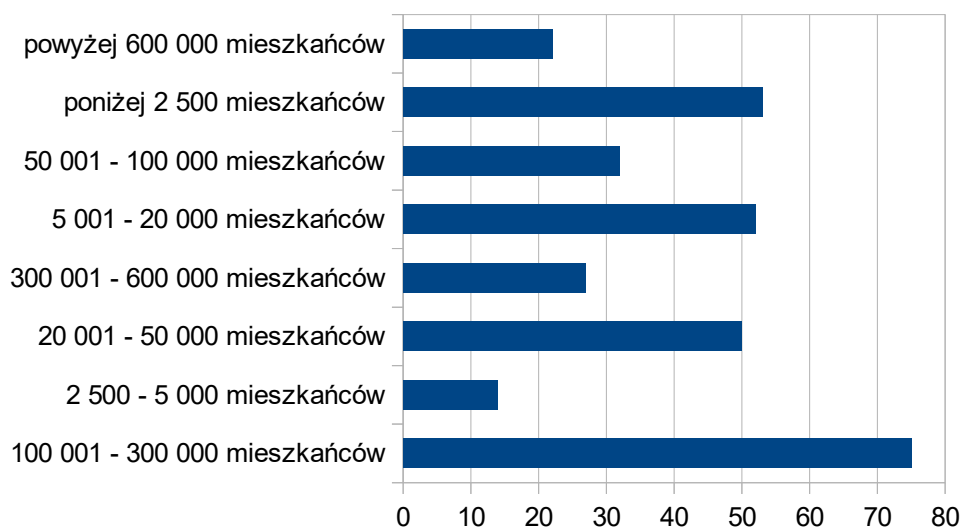
- ułatwia identyfikację najistotniejszych potrzeb największej części mieszkańców,
- pozwala skutecznie odpowiadać na oczekiwania
- wspomaga integrację społeczności lokalnej,
- wspiera wspólnotę samorządową podnosi poziom społecznego zaufania do lokalnych władz.

Budżet partycypacyjny oznacza większą przejrzystości działań samorządu terytorialnego i włączanie obywateli w proces sprawowania władzy w samorządach.

Próby wprowadzenia budżetu partycypacyjnego podejmowane były już w wielu jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce, m.in. w miastach dużych, jak Poznań, średniej wielkości, jak Płock i w mniejszych miejscowościach takich jak Karpacz. Organizacje pozarządowe realizowały też pojedyncze projekty i jednorazowe programy pilotażowe. Nie oznacza to jednak, że budżet partycypacyjny jest w Polsce powszechnie stosowany. Jednym z miast korzystających z tej metody jest Sopot, którego doświadczenia mogą być drogowskazem dla innych. Do wprowadzenia takiego modelu na szerszą skalę przygotowują się również inne miasta, także te największe, m.in. Łódź.

Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego jest zgodne z obowiązującym w Polsce prawem. Mieści się w jego ramach jako „umowa społeczna” zawierana między mieszkańcami i radnymi, może być więc legalnie wprowadzany w gminach, dzielnicach i innych jednostkach samorządu. Wykazując odrobinę dobrej woli, radni mogą określić kwotę wydzieloną z ogólnego budżetu takiej jednostki, która zostanie przeznaczona zgodnie z wolą mieszkańców wyrażoną w otwartym głosowaniu. Procedura podejmowania decyzji może być elastycznie dostosowana do lokalnych warunków, tak aby mogła wyłonić te propozycje mieszkańców, które mają największe poparcie społeczne i mogą zostać wpisane do budżetu.²⁶

18.1 Zestawienie organizacji, które zaznaczyły odpowiedź w pytaniu 18 „tak” w odniesieniu do wielkości miejscowości, gdzie znajduje się ich siedziba.

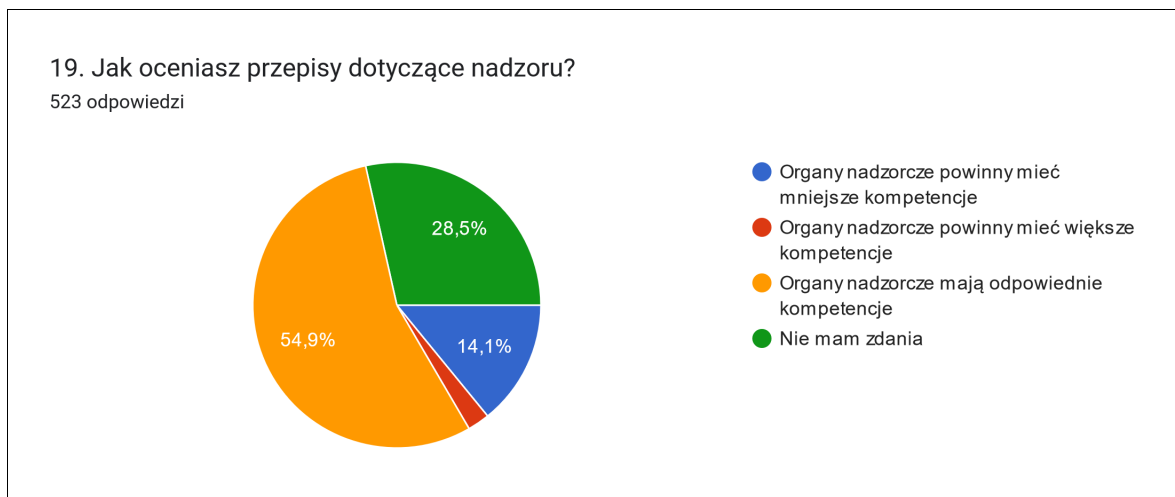

Powyższy diagram przedstawia zestawienie organizacji które uważają, że budżet obywatelski powinien być obligatoryjny na terenie gmin (325 NGO) w stosunku do wielkości miejscowości, gdzie znajdują się siedziby tychże stowarzyszeń. Najwięcej wskazań otrzymały stowarzyszenia zarejestrowane w miejscowościach posiadających pomiędzy 100 a 300 tysięcy mieszkańców, tj. 75 – 23,08%). Następną grupę ankietowanych stanowią organizacje, które uzyskały około 16% wskazań, tj. miejscowości posiadające poniżej 2500 mieszkańców (53 – 16,31%), mieszczące się w przedziale pomiędzy 5 a 20 tysięcy mieszkańców (52 – 16,00%) oraz pomiędzy 20 a 50 tysięcy mieszkańców (50 – 15,38%). Pozostała grupa biorących udział

²⁶ <http://archiwum.mc.gov.pl/budzet-partycypacyjny>

w badaniu uzyskała wartości pomiędzy 4 a 10%, tj. 2500 – 5000 mieszkańców (14 – 4,31%), 300 – 600 tysięcy mieszkańców (27 – 8,31%), 50.000 – 100.000 mieszkańców (32 – 9,85%), powyżej 600 tysięcy mieszkańców (22 – 6,71%). Najwięcej wskazań uzyskały stowarzyszenia posiadające swoje siedziby na terenie posiadającym pomiędzy 100 a 300 tysięcy mieszkańców, tj. Katowice, Gdynia, Radom, Białystok, Częstochowa. Wg ankietowanych właśnie w takich miastach są możliwości i konieczność stworzenia budżetu obywatelskiego, który nie byłby możliwością a obowiązkiem dla władz gmin. Na podstawie powyższego badania pozostałe miejscowości mniejsze oraz większe od tych opisywanych powyżej są zgodne w tym, żeby taki budżet był obowiązkowy. Dzięki budżetowi partycypacyjnemu/obywatelskiemu mieszkańcy gminy, dzielnicy, wsi lub osiedla mogą (i powinni) uczestniczyć w projektowaniu lokalnych wydatków. Władze oddają pewną część budżetu do dyspozycji mieszkańcom, którzy sami decydują, na co przeznaczyć pieniądze. Mieszkańcy/społeczność lokalna najlepiej wie na co przeznaczyć środki dla danego regionu/obszaru.

19. Jak oceniasz przepisy dotyczące nadzoru?

Na dziewiętnaste pytanie, tj. Jak oceniasz przepisy dotyczące nadzoru? Odpowiedziało w sumie 523 organizacje.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (54,9%) uważa, że organy nadzorcze mają odpowiednie kompetencje. 28,5% respondentów

wskazało odpowiedź Nie mam zdania, ponadto 14,1% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź: Organy nadzorcze powinny mieć mniejsze kompetencje. Pozostała grupa badanych tj. 2,5% zaznaczyła odpowiedź wskazującą, że przepisy dotyczące nadzoru powinny być bardziej restrykcyjne. Podsumowując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania: jak oceniasz przepisy dotyczące nadzoru? można stwierdzić, że zdecydowana większość ankietowanych (nie biorąc pod uwagę ankietowanych, którzy zaznaczyli odpowiedź nie mam zdania) uważa, że ww. przepisy nie wymagają zmian. Niewielka grupa ankietowanych (16,6%) uważa, że przepisy dotyczące nadzoru nad organizacjami pozarządowymi wymagają zmian.

Polskie prawo umożliwia obywatelom tworzenie organizacji pozarządowych takich jak fundacje czy stowarzyszenia. Aby fundacja lub stowarzyszenie mogło rozpocząć swoją działalność, osoby je tworzące muszą dopełnić wiele warunków formalnych, które wieńczy rejestracja organizacji. Jednakże stowarzyszenia i fundacje muszą się liczyć z tym, iż regulacje prawne przewidują dość szeroki nadzór nad nimi. Warto jednak zaznaczyć, że nadzór nad stowarzyszeniami oraz fundacjami różni się pod względem m. in. jego rodzaju czy zakresu.

Nadzór nad fundacjami przybiera dwie zasadnicze formy. Pierwsza z nich to nadzór bezpośredni, który wedle art. 12 § 1 ustawy o fundacjach jest prowadzony przez Sąd. Niemniej jednak istnieją dwa przeciwstawne poglądy dotyczące tego, który Sąd sprawuje nadzór nad fundacjami. Pierwszy z nich wskazuje, że to Sąd rejestrowy jest właściwym organem nadzoru. Natomiast drugi, przeważający pogląd podkreśla, że Sąd rejestrowy nie posiada uprawnień do stosowania środków nadzorczych, wobec tego to Sąd Rejonowy właściwy ze względu na miejsce siedziby organu składającego wniosek. Do środków nadzoru stosowanych bezpośrednio przez Sąd, na wniosek organów wykonujących nadzór bezpośredni należy wydanie:

1. Postanowienia orzekającego o zgodności działania fundacji z przepisami prawa, postanowieniami statutu oraz nadanymi jej celami.
2. Postanowienia uchylającego uchwałę zarządu.
3. Postanowienia zawieszającego zarządu fundacji i wyznaczającego zarządcę przymusowego.

Natomiast nadzór nad fundacjami sprawowany jest przez ministra właściwego ze względu na zakres jego działania oraz cel fundacji i staroście. Zakres działalności organów administracji publicznej w zakresie nadzoru nad fundacjami polega głównie na badaniu czy fundacje realizują cele nadane im przez fundatora oraz sprawdzaniu czy ich działalność jest zgodna z prawem. W ramach nadzoru sprawowanego przez organy administracji publicznej, fundacja zobowiązana jest co do zasady również corocznie składać właściwemu ministrowi sprawozdania ze swojej działalności. Jest ono składane w formie pisemnej, podpisane przez dwóch członków zarządu fundacji za okres roku kalendarzowego.

Nadzór nad stowarzyszeniami sprawowany jest przez Sąd oraz organy administracji publicznej. Organami administracji publicznej, które uprawnione są do nadzoru stowarzyszeń są:

1. Wojewoda właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego.
2. Starosta właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad innymi niż wymienione w pkt 1 stowarzyszeniami.

Nadzór nad działalnością stowarzyszeń sprawowany przez organy administracji publicznej ograniczony jest do badania zgodności ich działania z przepisami prawa i postanowieniami statutu. Przede wszystkim organy nadzorujące mogą żądać:

1. Dostarczenia przez zarząd stowarzyszenia odpisów uchwał walnego zebrania członków (zebrania delegatów)
2. Niezbędnych wyjaśnień od władz stowarzyszenia.

W przypadku gdy stowarzyszenie nie zastosuje się do powyższych żądań, Sąd, na wniosek organu nadzorującego, ma możliwość nałożenia grzywny w wysokości jednorazowo nie przekraczającej 5000 zł. Stowarzyszenie ma prawo wystąpienia w ciągu 7 dni do Sądu o zwolnienie z grzywny.

Natomiast Sąd, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora może w zakresie nadzoru nad stowarzyszeniami:

1. Udzielić upomnienia władzom stowarzyszenia.
2. Uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę.
3. Rozwiązać stowarzyszenie, jeżeli jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszenie prawa albo postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem. Co ważne Sąd może zobowiązać władze stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie i zawiesić postępowanie. Gdy termin bezskutecznie upłynie, Sąd na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy podejmie zawieszony postępowanie.²⁷

19.1 Zestawienie organizacji pozarządowych, które uważają, że organy nadzorcze powinny mieć mniejsze kompetencje w podziale na rodzaj organizacji

Na powyższym diagramie znajduje się zestawienie organizacji pozarządowych, które zaznaczyły odpowiedź wskazującą, że organy nadzorcze powinny mieć mniejsze kompetencje (68 NGO) wraz z podziałem na rodzaj organizacji. Najwięcej zaznaczeń ww. odpowiedzi uzyskały Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, tj. 22 – 32,25% ogółu wskazań. Kolejną grupą organizacji które uważają, że organy nadzorcze mają za duże kompetencje są: fundacje (19 – 27,94%) oraz stowarzyszenia zwykłe (18 – 26,47%). Pozostałe typy organizacji

²⁷ <https://kucharskirobert.pl/kto-sprawuje-nadzor-nad-stowarzyszeniami-i-fundacjami/>

uzyskały maksymalnie 7,35%, tj. kluby sportowe, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej (5 – 7,35%), uczniowskie kluby sportowe (3 – 4,41%) oraz koła gospodyń wiejskich (1 – 1,47%). Wg ankietowanych reprezentujących organizacje pozarządowe w postaci: fundacji, stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS oraz stowarzyszeń zwykłych organy nadzorcze powinny mieć mniejsze kompetencje. Badani uważają, że ingerencja organów zewnętrznych w ich sprawy wewnętrzne powinna zostać ograniczona. Jednak należy również pamiętać o tym, że organ nadzoru jedynie bada funkcjonowanie NGO i dba o to aby odbywało się to zgodnie z prawem. W przypadku przekroczenia uprawnień organizacji odpowiednie organy muszą interweniować i wszczynać procedury mające na celu doprowadzenie do stanu działalności zgodnego z prawem. Tylko tak funkcjonujące stowarzyszenia i fundacje mają możliwość funkcjonowanie w zgodzie również między sobą. Musi tutaj nastąpić pewien kompromis działań na linii organizacje pozarządowe – organy nadzorcze.

20. Jakich zmian wymagają obowiązki dot. sprawozdań (finansowe, z działalności, do GUS, z działań)? - 442 odpowiedzi

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania jakich zmian wymagają obowiązki dotyczące ww. sprawozdań. Najczęściej wskazywane odpowiedzi zostały wyszczególnione poniżej:

- *większa prostota i elektronizacja całej drogi sprawozdawczej,*
- *zwolnienie mniejszych organizacji z tych obowiązków bądź znaczne ich uproszczenie,*
- *nie da się znać na wszystkim - człowiek musi zatrudniać osobę z zewnątrz,*
- *jedno sprawozdanie zamiast kilku – ujednoczenie,*
- *wymagają ujednoczenia, ponieważ się powielają,*
- *małe stowarzyszenia nie powinny być w ogóle brane pod uwagę - mikroskopijne znaczenie dla statystyk, a dla organizacji jest to przykry obowiązek; potrzeba uzależnienia obowiązku od np. obrotu ,*
- *za dużo papierologii i biurokracji, rozdrobnienia, konieczność zlecenia tego komuś innemu to utrudnienie,*
- *zmiany w sprawozdaniu do Głównego Urzędu Statystycznego – dużo niepotrzebnych informacji*

- *nie mam zdania.*

Większość ankietowanych w odpowiedzi na pytanie 20. wskazuje, że sprawozdania wymagają lepszego usystematyzowania. Przepisy dotyczące rozliczania zadań oraz sprawozdawczości powinny być uproszczone oraz skonsolidowane. Uproszczenie, skonsolidowanie i ujednoczenie ustaw w znacznym stopniu ułatwiłoby sprawozdawczość NGO i usprawniło ich działanie.

Kilka zdań na temat obowiązków sprawozdawczych organizacji pozarządowych. Sprawozdania finansowe muszą być sporządzane, podpisywane i przekazywane w formie elektronicznej. Forma elektroniczna jest ściśle określona. Wszystkie organizacje pozarządowe, które mają obowiązek sporządzić sprawozdanie finansowe, muszą to zrobić w tzw. strukturze logicznej.

Organizacje pozarządowe mają coroczny obowiązek sprawozdawczy - przygotowują, podpisują, zatwierdzają i wysyłają do odpowiedniego organu sprawozdanie finansowe. Okresem, za który składane jest sprawozdanie jest rok obrotowy. Najczęściej jest on taki sam jak rok kalendarzowy, czyli od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Dodatkowo sprawozdanie musi być podpisane przez cały zarząd (lub jedną osobą z zarządu - pozostała oświadczając, że sprawozdanie spełnia wymogi), a także przyjęte za pomocą uchwały przez właściwy organ do tego upoważniony (np. walne zebranie członków, radę fundacji).

- termin sporządzenia sprawozdania: do końca 3 miesiąca nowego roku obrotowego
- termin przyjęcia sprawozdania przez właściwe władze w organizacji - do końca 6 miesiąca nowego roku obrotowego
- termin przekazania do Urzędu Skarbowego (Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej) przez organizacje nieprowadzące działalności gospodarczej - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia
- termin przekazania do KRS przez organizacje prowadzące działalność gospodarczą - zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców KRS - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia.

Za sporządzenie sprawozdania finansowego odpowiedzialny jest „kierownik jednostki”, czyli jedno lub wieloosobowy organ zarządzający organizacją – najczęściej jest to zarząd. W praktyce, sporządzającym sprawozdanie finansowe będzie oczywiście księgowy lub zewnętrzna firma, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych. Należy jednak pamiętać, że zgodnie z ustawą o rachunkowości to nie księgowy, lecz „kierownik jednostki” (zazwyczaj zarząd NGO) ponosi odpowiedzialność za sporządzenie sprawozdania finansowego. Oznacza to, że jeśli sprawozdanie nie zostanie sporządzone lub będzie sporządzone nieprawidłowo, bądź będzie zawierało nierzetelne dane, karany będzie za to zarząd organizacji. Grozi mu kara grzywny lub kara pozbawienia wolności do lat 2. Przygotowane sprawozdanie podpisuje osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych (np. księgowa) oraz kierujący organizacją (np. zarząd). Członek zarządu może odmówić podpisania sprawozdania, ale wtedy musi sporządzić uzasadnienie odmowy, które dołącza się do sprawozdania finansowego. Ustawa nie ogranicza sytuacji, w których można odmówić podpisania sprawozdania finansowego, może to być np. długotrwałe przebywanie za granicą, czy nieposługiwanie się wymaganym do podpisu sprawozdania podpisem elektronicznym.

Od 1 października 2018 roku wszystkie sprawozdania finansowe muszą być sporządzone i podpisywane elektronicznie. Od 2020 r. forma elektroniczna sprawozdania jest ściśle określona. Wszystkie organizacje pozarządowe, które mają obowiązek sporządzić sprawozdanie, muszą to zrobić w tzw. strukturze logicznej.

Sprawozdanie finansowe organizacji pozarządowej musi być nie tylko sporządzone w formie elektronicznej (w strukturze logicznej) - musi być też podpisane elektronicznie. Sprawozdania można podpisywać kwalifikowanym podpisem elektronicznym (zwykle płatnym) albo podpisem zaufanym (ePUAP).

Zgodnie z ustawą o rachunkowości sprawozdanie finansowe musi być sporządzone przez każdą organizację do końca 3 miesięcy od dnia bilansowego (dnia zakończenia roku finansowego), czyli dla większości organizacji do 31 marca. Jest to termin sporządzenia czyli też podpisania

sprawozdania przez osobę, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych (np. księgową) oraz kierujących organizacją (np. zarząd). W tym terminie nie musimy go wysłać do żadnej instytucji. To, kto zatwierdza sprawozdanie finansowe, musi być wskazane w statucie organizacji – może to być np. rada fundatorów, komisja rewizyjna, czyli organ nadzoru lub walne zebranie. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego może się odbyć poprzez głosowanie i podjęcie uchwały. W przypadku, gdy organizacja ma dodatni wynik finansowy za dany rok organ zatwierdzający sprawozdanie podejmuje uchwałę o przeznaczeniu tego wyniku np. na cele statutowe. Może go przeznaczyć na powiększenie funduszu statutowego. Ujemny wynik finansowy nie wymaga podejmowania uchwał na etapie zatwierdzania sprawozdania. Jeśli koszty związane z tym wynikiem pokrywane były z zysków lat ubiegłych, nie wymaga to uchwał. Jeśli były pokrywane z funduszu statutowego, uchwała dotycząca przeznaczenia tego funduszu na pokrycie konkretnych kosztów powinna być podjęta przez właściwy organ. Każda decyzja zmieniająca fundusz statutowy organizacji wymaga uchwały organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe. Uchwała zatwierdzająca sprawozdanie finansowe jest załączana do sprawozdania i jest staję się jego integralną częścią. Sprawozdanie finansowe należy zatwierdzić nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego - czyli dla większości organizacji do 30 czerwca.

Każda organizacja nieprowadząca działalności gospodarczej (z wyjątkiem organizacji prowadzącej uproszoną ewidencję przychodów i kosztów) wysyła sprawozdanie:

- najpóźniej do 15 lipca (w ciągu 15 dni od daty zatwierdzenia sprawozdania finansowego)
- do urzędu skarbowego - od 2020 r. sprawozdanie przekazujemy zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób prawnych do "Szefa Krajowej Administracji Skarbowej". Do przesłania sprawozdania do szefa KAS można wykorzystać narzędzie Ministerstwa Finansów - e-Sprawozdania Finansowe.

Sprawozdanie finansowe wysyłamy wraz z uchwałą organu zatwierdzającego sprawozdanie oraz opinią audytora (jeśli była wymagana).

Zgodnie z przepisami nie trzeba wysyłać uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego do KAS. Mimo to rekomendowane jest przesłanie uchwały: uchwała dokumentuje zatwierdzenie sprawozdania oraz podaje datę zatwierdzenia. Pozwala to urzędowi na ustalenie, że złożenie sprawozdania nastąpiło w określonym przepisami terminie 15 dni od daty zatwierdzenia.

Organizacja pozarządowa, która ma zarejestrowany w KRS status organizacji pożytku publicznego, wysyła (dodatkowo) sprawozdanie:

- najpóźniej do 15 lipca (a organizacje, które mają inny rok obrotowy niż kalendarzowy do 30 listopada)
- sprawozdanie OPP umieszcza się w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego
- bazę tę prowadzi Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Do bazy sprawozdań OPP trafia zatwierdzone sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości obowiązkowi sporządzenia sprawozdania finansowego podlegają wszystkie osoby prawne, a więc dotyczy on także wszystkich organizacji pozarządowych, bez względu na ich wielkość, wysokość przychodów czy rodzaj prowadzonej działalności. Nawet jeśli organizacja jest bardzo mała, opiera się na pracy wolontariuszy i nie zatrudnia żadnych pracowników, albo nie ma żadnych przychodów – finansowych czy rzeczowych – i nie ponosi też żadnych kosztów w ciągu roku finansowego (czyli nie ma tzw. obrotów), musi sporządzić bilans, rachunek wyników i informację dodatkową, wykazując w większości lub we wszystkich pozycjach kwoty zerowe. W takich organizacjach często nie ma księgowego. Z tego względu sprawozdanie sporządzają osoby zarządzające organizacją.

Ponadto obowiązek badania sprawozdań finansowych kontroli przez biegłego rewidenta (poddania ich audytowi) obowiązuje tylko organizacje prowadzące działalność gospodarczą i spełniające przynajmniej 2 z 3 wymienionych warunków:

- średnioroczne zatrudnienie w organizacji w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób;
- suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2,5 mln euro;
- przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 mln euro.

Ma też obowiązek załączyć opinię z badania przy składaniu sprawozdań do urzędu skarbowego czy KRS. Obowiązkowemu badaniu sprawozdania finansowego podlegają również OPP, jeśli spełniają łącznie wszystkie wymienione niżej warunki:

- realizują zadania publiczne zlecone, jako powierzone do wykonania lub do wspierania zadania publicznego;
- otrzymały w roku obrotowym łączną kwotę dotacji na realizację zadań określonych w pkt 1 w wysokości co najmniej 50 000 zł;
- osiągnęły w roku obrotowym przychody w wysokości co najmniej 3 mln zł.²⁸

Sprawozdanie z działalności ma na celu pokazać jakie działania podjęła organizacja w określonym czasie. Działania te powinny być zgodne z celami statutowymi organizacji i mieścić się w sposobach realizacji tych celów, również wymienionych w statucie. Coroczny obowiązek sprawozdawczy z działalności mają fundacje oraz organizacje pożytku publicznego. Sprawozdania z działalności fundacji zawierają wiele informacji o charakterze finansowym, chociaż fundacja może zawrzeć w nich również bardziej przystępny (nie koncentrujący się wyłącznie na kwotach) opis działań. Po sporządzeniu sprawozdania z działalności fundacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostaje ono wysłane do właściwego ministra. Stowarzyszenia nie mają takiego obowiązku. W praktyce jednak większość stowarzyszeń musi lub chce sprawozdania sporządzać aby podnosić swoją wiarygodność w oczach obywateli i darczyńców, czy na potrzeby wniosków o

²⁸ <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-finansowe>

dotacje (do których zwykle musimy dołączyć takie sprawozdanie). Nie ma jednego obowiązującego wszystkie organizacje wzoru sprawozdania. Fundacja przygotowuje sprawozdanie w oparciu o zapisy rozporządzenia udostępnianego przez ministra sprawiedliwości. Nie ma natomiast odrębnych aktów prawnych, które służyłyby stowarzyszeniu do sporządzenia sprawozdania merytorycznego działalności.²⁹

Główny Urząd Statystyczny co dwa lata przeprowadza badania fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych realizując obowiązek sprawozdawczy:

- SOF-1 sprawozdanie o działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych
- SOF-4 sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacji pracodawców.

Obowiązek sporządzania sprawozdań przez organizacje pozarządowe wynika z przepisów ustawy o statystyce publicznej (art. 30 pkt.3). Z treści ustawy wynikają obowiązki na rzecz statystyki, przy czym ich konkretyzacja następuje corocznie w programie badań statystycznych statystyki publicznej (PBSSP) wprowadzanym rozporządzeniem Rady Ministrów.

Badanie obejmujące dane za 2010 rok przeprowadzone było w 2011 r., kolejne za 2012 r. w 2013 r. i za 2014 w 2015 r, itd. Obecne badanie realizowane będzie za 2024 r. - informacje od organizacji zbierane są do końca kwietnia 2025 r.

Badaniem objęte były i będą wszystkie zarejestrowane w Polsce fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne mające osobowość prawną, w tym również kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie oraz organizacje wyznaniowe prowadzące działalność społeczną, a także organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacje pracodawców.³⁰

²⁹ <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-z-dzialalnosci-fundacji-i-sprawozdania-merytoryczne-innych-organizacji>

³⁰ <https://poradnik.ngo.pl/czy-i-jakie-obowiazki-sprawozdawcze-maja-stowarzyszeniefundacje-wobec-gus>

21. Czy jest jakaś kwestia administracyjna, której nie można wykonać elektronicznie, a byłoby to dobrym pomysłem? - 445 odpowiedzi

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania jakie kwestie administracyjne dziś nie są możliwe do zrealizowania elektronicznie, a byłoby to znacznym ułatwieniem dla funkcjonowania stowarzyszeń. Najczęściej wskazywane odpowiedzi zostały wyszczególnione poniżej:

- *wszystkie pisma do urzędu, wnioski, podstawowa elektronicznie - powinny być elektronicznie, też i sprawozdania,*
- *większość kwestii jest już elektronicznie załatwiana, ale właściwie wszystkie kontakty z urzędami powinny być już zdalnie, więc urzędy powinny jeszcze bardziej się do tego przygotować,*
- *przesyłanie sprawozdań i dokumentów,*
- *uzyskanie zaświadczenia o bieżącej działalności i o bieżących władzach,*
- *nie wszystko można zrobić za pomocą ePUAPu, czasami wymagany jest podpis kwalifikowany, którego nie posiadamy,*
- *większość spraw obecnie można załatwić elektronicznie,*
- *raczej wszystko, co trzeba udaje nam się załatwić elektronicznie,*
- *nie mam zdania.*

Większość ankietowanych w odpowiedzi na pytanie 21. wskazuje, że dużo spraw można już załatwiać drogą elektroniczną, jednak są jeszcze kwestie które można poprawić. Przepisy dotyczące wykonywania czynności urzędowych są, jednak w mniejszych miejscowościach nadal potrzebny jest „papier” i stawiennictwo osobiste. Ujednolicenie przepisów co do możliwości wypełniania dokumentacji, umów czy sprawozdań w znacznym stopniu ułatwiłoby funkcjonowanie organizacjom pozarządowym.

Już dziś wiadomo, że administracja publiczna wychodzi naprzeciw potrzebom organizacji pozarządowych. Od 1 stycznia 2025 r. organy administracji publicznej są zobowiązane stosować przepisy ustawy o doręczeniach elektronicznych w zakresie doręczania korespondencji

z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego i częściowo publicznej usługi hybrydowej.

Doręczanie pism drogą elektroniczną staje się nie tylko preferowaną, ale również podstawową i w większości przypadków obowiązkową formą komunikacji podmiotów publicznych w rozumieniu ustawy o doręczeniach elektronicznych. Wejście w życie ustawy i wdrożenie odpowiednich rozwiązań technicznych do świadczenia usług definiuje na nowo zasady wymiany korespondencji elektronicznej pomiędzy podmiotami publicznymi, jak również niepublicznymi oraz z osobami fizycznymi.

Nowe rozwiązania techniczne zastąpią list polecony za potwierdzeniem odbioru. W przypadku posiadania adresu do doręczeń elektronicznych przez adresata pisma, domyślną formą komunikacji z podmiotem publicznym będzie wymiana korespondencji za pomocą publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

W konsekwencji wymiana korespondencji w ramach nowych usług pozwoli załatwiać sprawy urzędowe drogą elektroniczną, w sposób zapewniający zarówno skuteczność, wzajemną identyfikację, skrócony czas realizacji, jak również bezpieczeństwo komunikacji.

Termin obligatoryjnego posiadania adresu do doręczeń elektronicznych i w efekcie wdrożenia obowiązku stosowania regulacji ulegał wielokrotnym zmianom. Wynika to przede wszystkim z braku odpowiedniego przygotowania do tak istotnej zmiany zarówno podmiotów zobowiązanych, jak również operatora wyznaczonego.

Aktualnie obowiązek stosowania regulacji i wdrożenia rozwiązań technicznych obejmuje zarówno poszczególne rodzaje podmiotów publicznych wymienionych w art 155 ust. 1-6 ustawy o doręczeniach elektronicznych. W szczególności:

- organy administracji rządowej oraz jednostki budżetowe obsługujące te organy,
- organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz jednostki budżetowe obsługujące te organy,
- ZUS,

- KRUS,
- NFZ,
- agencje wykonawcze,
- instytucje gospodarki budżetowej,
- państwowe fundusze celowe,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- uczelnie publiczne, PAN
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- związki metropolitalne,
- samorządowe zakłady budżetowe.

Jak również inne podmioty publiczne (art. 155 ust. 9 ustawy), z tą samą datą - od 1 stycznia 2025 r. Wyjątkowo wymienione wyżej podmioty samorządowe, w zakresie doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej będą obligatoryjnie stosować przepisy od dnia 1 października 2029 r.

Warto zwrócić uwagę na komunikaty płynące z Ministerstwa Cyfryzacji, które planuje wypracowanie planu naprawczego oraz działań wspomagających wdrożenie e-Doręczeń w podmiotach publicznych. W założeniach, nie wpłynie to na termin utworzenia adresu doręczenia elektronicznego, co na wprowadzenie okresu przejściowego, w którym będą równoważne: doręczenia papierowe, przez ePUAP oraz na adres do e-Doręczeń.

Domyślny sposób wymiany korespondencji w administracji publicznej ma być realizowany przez publiczną usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Rozwiązanie techniczne ma za zadanie zapewnić wymianę korespondencji wymagającej identyfikację nadawcy i adresata, potwierdzenie zarówno nadania, jak również jej odbioru oraz ochronę przesyłanych danych.

Niezbędnym elementem realizacji obowiązków wynikających z ustawy jest utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych. Wskazany adres będzie wykorzystany do korespondencji ze wszystkimi pozostałymi podmiotami korzystającymi z usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Wpisanie adresu do rejestru publicznego jakim jest baza adresów elektronicznych

(BAE) ujawni adres do doręczeń elektronicznych, dzięki czemu możliwe będzie łatwe wyszukanie adresata korespondencji.

W ramach korzystania z usługi niezbędne jest również założenie skrzynki doręczeń, w obrębie której operator wyznaczony czyli Poczta Polska S.A. realizuje wymianę korespondencji. Skrzynka to narzędzie, które umożliwi wysyłanie, odbieranie i przechowywanie danych związanych z korespondencją. Ma posiadać gwarancję dostępu oraz gwarantowaną pojemność do przechowywania wysłanych i odebranych danych i tworzona jest wraz z adresem do doręczeń elektronicznych.

Przed uzyskaniem adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego dla podmiotu publicznego obowiązkowe jest również wyznaczenie administratora skrzynki doręczeń. Wskazanie administratora jest wymagane w samej procedurze wnioskowania o utworzenie adresu dla podmiotów publicznych. Ponadto administrator ma między innymi uprawnienia do aktywacji skrzynki, wyznaczania osób fizycznych upoważnionych do dostępu do skrzynki oraz zarządzania skrzynką doręczeń.³¹

Powyższe zmiany wprowadzane do polskiego prawa w znacznym stopniu ułatwi komunikację pomiędzy organizacjami pozarządowymi a organami, z którymi NGO są zobowiązane współpracować, jednak jest jeszcze wiele kwestii, na które wskazują organizacje pozarządowe by usprawnić i ujednoczyć by funkcjonowało to w każdym urzędzie.

22. Jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji?

³¹ <https://www.wolterskluwer.com/pl-pl/expert-insights/e-doreczenia-w-administracji-publicznej>

22. Jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji?

521 odpowiedzi

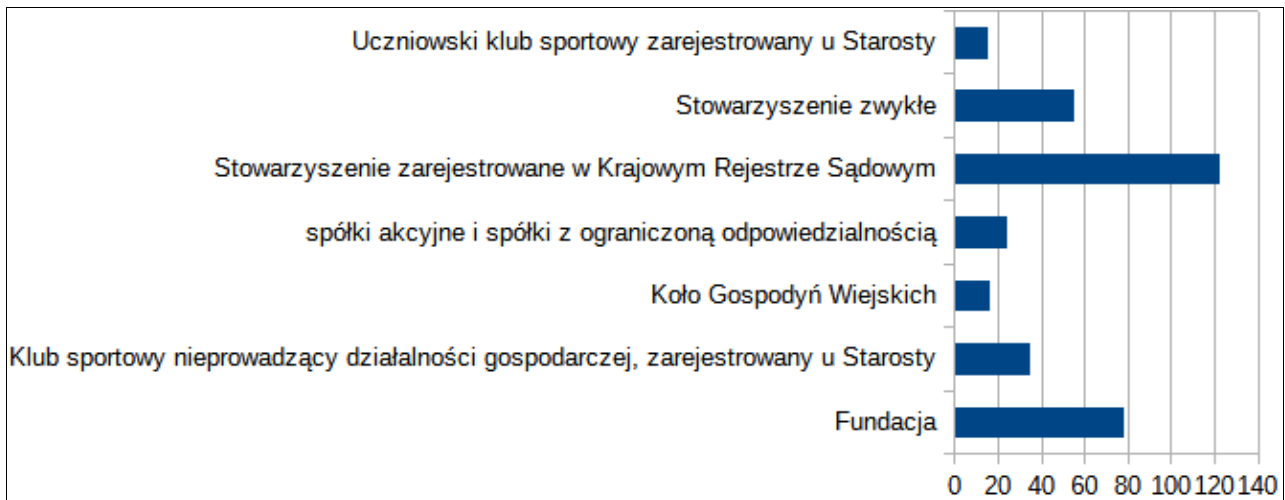

Dwudzieste drugie pytanie dotyczyło określenia Jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji ? (521 odpowiedzi).

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 66,2% wskazało odpowiedź: aktów prawnych jest zbyt wiele, czasem trudno trudno jest się po nich poruszać. Kolejna grupa respondentów (19,4%) stwierdziła, że Nie uważam, by wielość aktów prawnych utrudniała funkcjonowanie organizacji . Pozostali ankietowani (14,4%) zaznaczyła stwierdzenie: nie mam zdania.

Zdecydowana większość organizacji biorących udział w ankiecie (nie biorąc pod uwagę osób, które zaznaczyły odpowiedź nie mam zdania) stwierdziła, że ilość aktów prawnych jest za duża. Akty prawne dotyczące funkcjonowania organizacji pozarządowych jest bardzo dużo. Odnaleźć się w gąszczu przepisów i interpretacji w konkretnych przypadkach wymaga specjalistycznej wiedzy. Ten wynik w sposób jednoznaczny nadaje kierunek w postaci uproszczenia i usystematyzowania regulacji prawnych względem funkcjonowania organizacji pozarządowych.

22.1 Zestawienie organizacji pozarządowych, które w pytaniu nr 22 zaznaczyły odpowiedź: „aktów prawnych jest zbyt wiele, trudno jest się po nich poruszać” z podziałem ze względu na rodzaj NGO.

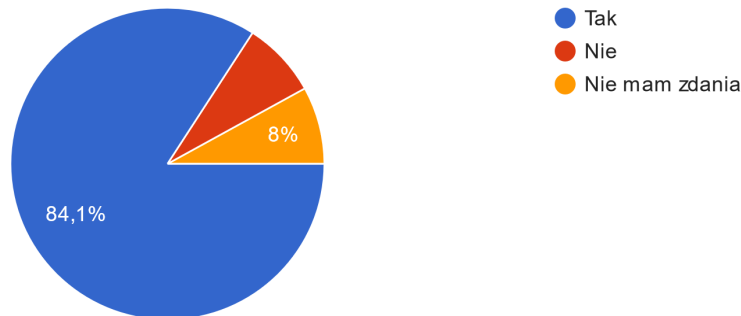

Na powyższym diagramie zostało przedstawienie zestawienie organizacji, które zaznaczyły odpowiedź, że aktów prawnych dotyczących organizacji pozarządowych jest zbyt wiele (345) z podziałem ze względu na rodzaj NGO. Najwięcej wskazań na ww. odpowiedź uzyskały stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (122 – 35,36%) oraz fundacje (78 – 22,61%). Najmniej zaznaczeń odnotowano przy organizacjach: koła gospodyń wiejskich (16 – 4,64%) oraz uczniowskich klubów sportowych (15 – 4,35%). Pozostałe organizacje uzyskały następujące wartości zaznaczeń ww. odpowiedzi: stowarzyszenia zwykłe (55- 15,94%), kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej (35 – 10,14%) oraz spółki akcyjne oraz spółki zo.o. (24 – 6,96%). Największą potrzebą zmian odznaczają się stowarzyszenia zarejestrowane w KRS oraz fundacje – w sumie uzyskały one prawie 60% zaznaczeń spośród wszystkich rodzajów organizacji. Wyżej wskazane badania wskazują kierunek dla osób odpowiedzialnych za zmiany w polskim ustawodawstwie potrzebę zmiany przepisów ułatwiających funkcjonowanie organizacjom pozarządowym. Należy zwrócić uwagę na sprecyzowanie jakich zmian NGO potrzebuje i czy są one realne. W tym temacie organizacje wypowiedziały się w pytaniu nr 25 – o czym w dalszej części niniejszego raportu.

23. Czy uważasz, że dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie jednego kodeksu organizacji pozarządowych, w którym znalazłyby się wszystkie przepisy ich dotyczące?

23. Czy uważasz, że dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie jednego kodeksu organizacji pozarządowych, w którym znalazłyby się wszystkie przepisy ich dotyczące?

523 odpowiedzi

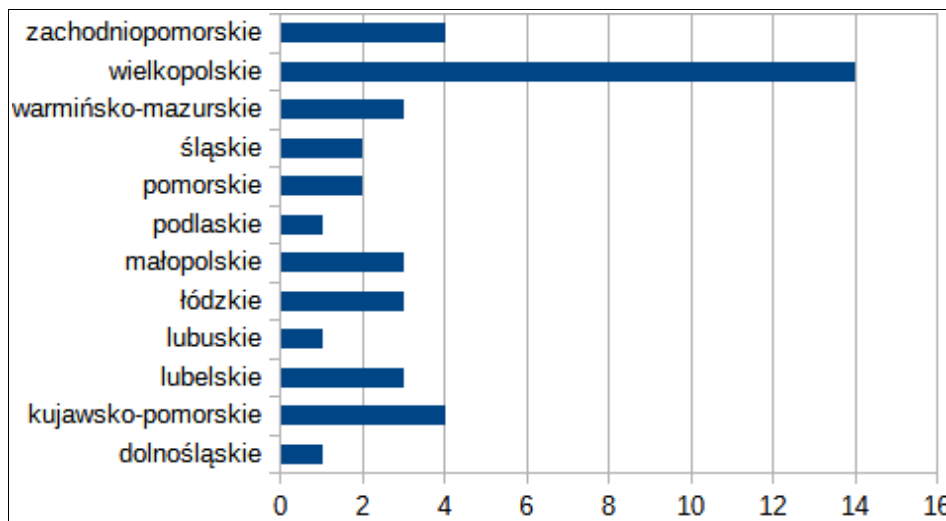

Na kolejne pytanie, tj. Czy uważasz, że dobrym rozwiązaniem byłoby stworzenie jednego kodeksu organizacji pozarządowych, w którym znalazłyby się wszystkie przepisy ich dotyczące? odpowiedziało w sumie 523 badanych.

Na podstawie powyższego badania wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 84,1% wskazało odpowiedź na ww. pytanie: tak. Najmniejsza grupa respondentów (7,9%) stwierdziła, że jedna regulacja prawna nie wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych. Pozostali ankietowani (8,0%) wstrzymali się od odpowiedzi zaznaczając stwierdzenie: nie mam zdania.

Biorąc pod uwagę pytanie 22. oraz 23. badani w jednoznaczny sposób wskazali, że istniejące przepisy wymagają zmian. Ankietowani w zdecydowanej większości określili, że zmiany powinny dotyczyć ujednoczenia oraz uproszczenia istniejących przepisów określających funkcjonowanie oraz rozliczanie NGO. Powstanie kodeksu NGO, który konsolidowałby istniejące przepisy w znacznym stopniu ułatwiłby funkcjonowanie stowarzyszeń.

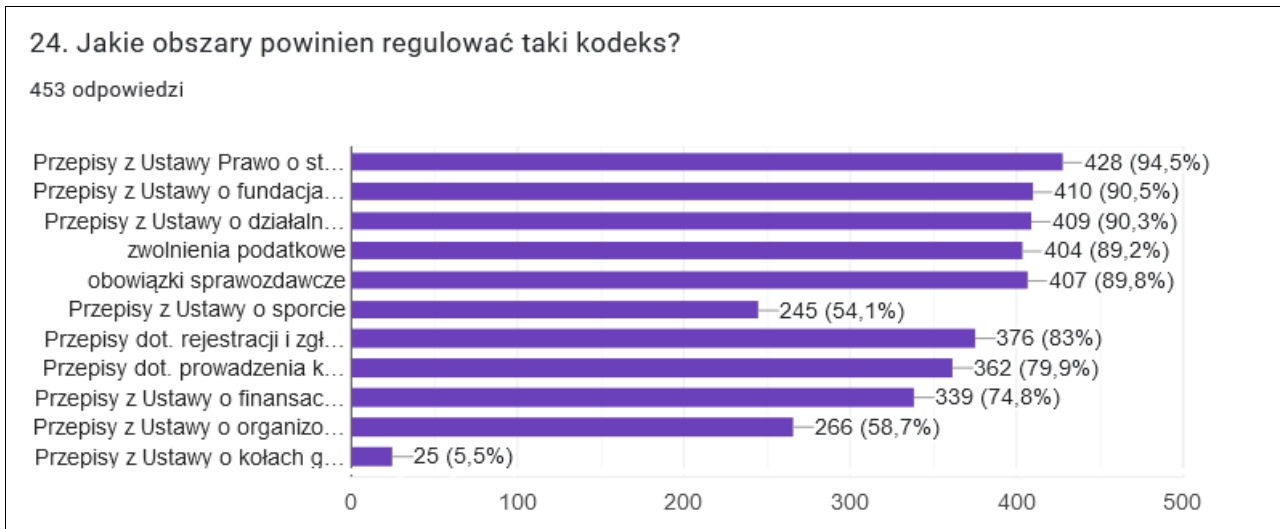
23.1 Zestawienie organizacji, które wskazały odpowiedź, że jedna regulacja nie wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych z podziałem na województwa NGO.

Powyższy diagram przedstawia zestawienie organizacji, które wskazały odpowiedź, że jedna regulacja nie wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych (41) z podziałem na województwa NGO. Najwięcej zaznaczeń na ww. uzyskały organizacje, których siedziba mieści się w województwie wielkopolskim (14 – 34,15%). Kolejną grupą badanych są stowarzyszenia posiadające swoje siedziby w województwach: kujawsko – pomorskim oraz zachodniopomorskim (po 4 – 9,76%). Trzy zaznaczenia oraz 7,32% ogółu badanych wskazały stowarzyszenia pochodzące z województw: lubelskie, łódzkie, małopolskie, warmińsko – mazurskie. Pozostałe województwa posiadały wskazania pomiędzy 1 a 2, tj. pomorskie, śląskie (2 – 4,88%) oraz dolnośląskie, lubuskie, podlaskie (1 – 2,44% ogółu zaznaczeń wśród badanych odpowiadając negatywnie na pyt. 23). Ogólnie głosów stowarzyszeń, które wskazały odpowiedź, że jedna regulacja nie wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych z podziałem na województwa NGO – było stosunkowo niewiele – jedynie 7,9% ogółu biorących udział w badaniu. W związku z tym skala odpowiedzi negatywnych z podziałem na poszczególne województwa jest nieduża. Liczba zaznaczeń oscylowała w większości województw od 1 do 4 zaznaczeń. Jednak w województwie wielkopolskim była kilkukrotnie większa co może wskazywać, że są tam organizacje, które świetnie sobie radzą w obecnym otoczeniu prawnym i funkcjonują. Jednak porównując te wyniki w skali całego kraju jest to tylko ułamek omawianych powyżej stowarzyszeń. Na podstawie powyższego diagramu należy wyciągnąć wniosek, że większość organizacji uważa, że jedna regulacja prawna w znacznym stopniu ułatwiłaby

funkcjonowanie zarówno nowym organizacjom, jak również tym które już działają w przestrzeni społecznej dla dobra lokalnej społeczności.

24. Jakie obszary powinien regulować taki kodeks?

Na 24. pytanie, tj. Jakie obszary powinien regulować taki kodeks? odpowiedziało w sumie 453 organizacje. Organizacje miały do wyboru 11 propozycji odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość wyboru kilku odpowiedzi:

1. Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach,
2. Przepisy z Ustawy o fundacjach,
3. Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
4. zwolnienia podatkowe,
5. obowiązki sprawozdawcze,
6. Przepisy z Ustawy o sporcie,
7. Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym,
8. Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości,
9. Przepisy z Ustawy o finansach publicznych,
10. Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
11. Inna odpowiedź

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (powyżej 80%) odpowiedziało na pyt. 24, iż głównymi kwestiami, które powinny znaleźć się w kodeksie NGO powinny być: Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach – 94,5%, Przepisy z Ustawy o fundacjach – 90,5%, Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – 90,3%, obowiązki sprawozdawcze – 89,8%, zwolnienia podatkowe – 89,2%, Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym – 83,0%.

Kolejną grupą odpowiedzi badanych, mieszczących się w przedziale pomiędzy 54,1% a 80% tworzą następujące akty prawne, które powinny znaleźć się w kodeksie NGO wskazane przez ankietowanych: Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości – 79,9%, Przepisy z Ustawy o finansach publicznych – 74,8%, Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – 58,7%, Przepisy z Ustawy o sporcie – 54,1%.

Jednocześnie respondenci mieli możliwość wskazania – Inna odpowiedź. Największa grupa badanych wskazała odpowiedź: Przepisy z Ustawy o kołach gospodyń wiejskich – tj. 5,5%. Wśród pozostałych odpowiedzi, żadna nie uzyskała wystarczającej ilości zaznaczeń, tak aby mogła zostać poddana analizie i miała wpływ na wnioski wynikające z pytania zadanego w pkt. 24.

Analizując wyniki powyższego badania w odniesieniu do pyt. 24 można stwierdzić, że w Kodeksie NGO wg grupy badawczej powinny się znaleźć wszystkie akty prawne, które określają tryb funkcjonowania, finansowania oraz sposób rozliczania organizacji pozarządowych. Powstanie jednego aktu prawnego, który konsolidowałby wszystkie wymienione wcześniej przepisy w znacznym stopniu zoptymalizowałoby funkcjonowanie organizacji pozarządowych i pozwoliło realizować cele statutowe bardziej efektywnie.

W nowej ustawie – tak jak np. w kodeksie spółek handlowych – można by pomieścić sposoby powoływania i działania tak stowarzyszeń jak i fundacji, przy okazji ujednolicając (nie rezygnując oczywiście z wyraźnych odrębności) wiele kwestii – od form pracy i odpowiedzialności organów kolegialnych po możliwość zrzeszania się różnych typów organizacji pozarządowych ze sobą. Pamiętając opór sektora wobec propozycji likwidacji ustawy - Prawo o stowarzyszeniach

w przygotowywanej ustawie o zrzeszeniach trzeba podkreślić, że dotychczasowy sposób działania nie uległby zmianie, nie trzeba byłoby zmieniać statutów, orzecznictwo zapewne pozostałoby aktualne. Nowa ustawa mogłaby dawać jedynie nowe możliwości (np. bardziej elastyczne tworzenie systemu władz w organizacji). Oczywiście pojawia się pytanie czy warto łączyć dotychczas działające ustawy w jedną? Wydaje się, że jeżeli dzięki temu uzyskałoby bardziej przejrzyste zrozumiałe, dostosowane do potrzeb prawo, to chyba byłoby warto. Czy oznacza to, że znikną ustawy specjalistyczne typu dla Kół Gospodyń Wiejskich? To nie jest takie pewne, a nawet mało prawdopodobne. Ponieważ „podstawowa” ustawa będzie dotyczyć wszystkich organizacji to nie będzie zawierać różnych specyficznych form działalności. To co się zmieni to fakt, że wszystkie one działać będą w oparciu o wspólną ustawę, a jedynie ich specyficzne działania będą ewentualnie regulowane w osobnych aktach prawnych. Niewątpliwie wiele elementów ustawy o działalności pożytku też musiałyby znaleźć się w tej nowej ustawie. Na pewno kwestie definicyjne i wolontariatu. Zapewne też ogólne zasady współpracy administracji z organizacjami. O tym, że w ustawie o działalności pożytku próbowano – ze szkodą dla obu stron – zmieścić zarówno przepisy dla organizacji pozarządowych (z których część nie może prowadzić działalności pożytku publicznego) jak i z obszaru działalności pożytku, która realizowana jest przecież nie tylko przez organizacje pozarządowe, formułowane były już od dawna. Tak jak w kodeksie spółek nie ma zasad zamówień publicznych tak w ustawie dla organizacji nie powinno być zlecenia zadań z zakresu pożytku publicznego.³²

25. Jakie przepisy prawa wymagają zmiany? Przyczyną może być poziom skomplikowania lub brak logicznego uzasadnienia w praktyce.

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania jakie przepisy prawa wymagają zmiany. Najczęściej wskazywane odpowiedzi zostały wyszczególnione poniżej:

- *biurokracja jest zbyt szczegółowa i jest jej sporo, wnioski są długie i żmudne, korzystamy z pomocy z zewnątrz by je wypełnić. Koszty lokalu to najtrudniejsze z kosztów,*
- *brak pomocy przy zakładaniu organizacji, powinna być regulacja która daje coś na start - jakieś środki finansowe, bo ciężko zacząć, uprościć przepisy i je okroić,*

32 <https://publicystyka.ngo.pl/nowe-proste-prawo-dla-ngo-dylematy>

- *dotyczące sprawozdawczości finansowej,*
- *procedura dotacyjna i rozliczanie dotacji,*
- *przepisy dotyczące rozliczeń z urzędem skarbowym,*
- *potrzeba jest wprowadzenia na szczeblu powiatowym centrum organizacji pozarządowych. RODO, standardy ochrony małoletnich - za dużo obowiązków nakładanych na organizację,*
- *ujednoczenie aktów prawnych dot. organizacji powinno przyczynić się do łatwiejszej interpretacji i poprawy świadomości dotyczących NGOów i ich funkcjonowania.*

Analizując wyniki powyższego badania w odniesieniu do pyt. 25 można stwierdzić, że większość aktów prawnych jest dość skomplikowana podczas tworzenia organizacji oraz jej funkcjonowania. Organizacje pozarządowe muszą korzystać z wielu przepisów prawa oraz chcąc realizować swoje cele szukać źródeł finansowania jak również prawidłowo rozliczać się z tych środków. W świetle istniejących przepisów nie jest to proste zadanie. Stworzenie jednego skonsolidowanego aktu prawnego w znacznym stopniu zoptymalizowałoby funkcjonowanie organizacji pozarządowych i pozwoliło realizować cele statutowe bardziej efektywnie.

Powszechnie obowiązujące prawo, czyli przede wszystkim ustawy i rozporządzenia, w wielu wymiarach reguluje działalność organizacji pozarządowych w Polsce, począwszy od tworzenia i likwidowania różnych form prawnych organizacji, poprzez prowadzoną przez nie działalność, pozyskiwanie i gospodarowanie funduszami, sprawozdawczość na zobowiązaniach podatkowych czy kwestiach zatrudniania pracowników i wolontariuszy kończąc. Do tego dochodzą jeszcze uchwały Rady Ministrów czy wytyczne Instytucji Zarządzającej funduszami europejskimi w Polsce, czyli tak zwane prawo wewnętrzne, które także odnosi się do organizacji pozarządowych. Obecnie jest co najmniej 200 aktów prawa powszechnego i wewnętrznego regulujących działalność społeczną. Część z nich dotyczy wszystkich organizacji, np. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, część tylko tych, które prowadzą określony rodzaj działalności, np. ustawa o pomocy społecznej.

Tak duża liczba aktów prawnych nie ułatwia funkcjonowania organizacjom pozarządowym, tym bardziej, że organizacje z reguły nie mają dostępu do prawników, którzy pomagaliby w tym zakresie. Dodatkowo wiele ustaw czy rozporządzeń nie jest dostosowanych do specyfiki

działalności organizacji pozarządowych, traktuje je często jak przedsiębiorców albo jak instytucje publiczne. Rodzi to wiele problemów oraz wyzwań dla organizacji, utrudnia i ogranicza ich działania, zmusza do niepotrzebnej biurokracji. Skomplikowanie przepisów i brak ich klarowności rodzi w organizacjach poczucie niepewności prawa i obawy, że zostanie ono zinterpretowane przez instytucje publiczne na ich niekorzyść. A to z kolei zniechęca do podejmowania i prowadzenia działalności społecznej.³³

Postulaty wynikające z pyt. 25 mają służyć przede wszystkim poinformowaniu środowiska organizacji pozarządowych, opinii publicznej, decydentów, o tym co w obecnym prawie trzeba zmienić, aby ułatwić działalność społeczną. Nie jest to katalog zamknięty – zostały opisane tylko te które najczęściej się pojawiały wśród odpowiedzi ankietowanych.

Organizacje pozarządowe mogą i powinny podjąć działania rzecznicze służące ich wdrożeniu. Chodzi przede wszystkim o działania skierowane do tych, którzy tworzą i stanowią prawo, a więc rządu i parlamentu. W przypadku niektórych organizacji pozarządowych podjęły już takie działania, ale nie doprowadziły one dotychczas do wdrożenia zakładanych zmian. Dotyczy to na przykład poszerzenia zakresu zwolnienia z CIT, szybkiej rejestracji stowarzyszeń czy zmian mechanizmów zlecania zadań publicznych w sferze pożytku publicznego. Niezależnie od tego organizacje powinny wykorzystywać różne formy i możliwości informowania o problemach i konieczności ich rozwiązania i przekonywania decydentów o konieczności ich realizacji.

Niektóre kwestie wymagają dopracowania i skonkretyzowania zmian prawnych niezbędnych do ich wdrożenia. Organizacje, dla których ważne są poszczególne propozycje mogą inicjować wokół nich dyskusję i wspólnie nad nimi pracować. Pozostałe kwestie choć kierunkowo użyteczne dla organizacji pozarządowych, wymagają dyskusji i analiz wewnątrz środowiska. Chodzi nie tylko o ich skonkretyzowanie, przeanalizowanie różnych wariantów możliwych rozwiązań, ale również rozważenie potencjalnych skutków wynikających z ich wdrożenia. Dopiero

³³ <https://proste.ngo/uprosmy-dzialalnosc-spoleczna-postulaty-zmian-prawnych-uzytecznych-dla-organizacji-pozarządowych/>

po tym mogą stać się przedmiotem działań upowszechniających i rzeczniczych. Dyskusja i praca nad tymi postulatami to wyzwanie dla organizacji pozarządowych i ich reprezentacji.

PODSUMOWANIE

Powyższa ankieta dotyczyła oceny przez organizacje pozarządowe ich funkcjonowania w środowisku formalno – prawnym, określenia problemów na jakie napotykają, jakie posiadają źródła finansowania i w jaki sposób się z nich rozliczają pod kątem stworzenia jednego aktu prawnego konsolidującego większość przepisów niezbędnych do stworzenia lepszych warunków do realizacji celów statutowych NGO.

Udział w ankiecie wzięło udział 523 organizacje pozarządowych. Badani reprezentowali wiele rodzajów organizacji: fundacje, stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, Uczniowskie Kluby Sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich czy spółki akcyjne. Wielkość organizacji biorących udział w ankiecie był bardzo różny; od stowarzyszeń do 25 członków, po organizacje posiadające powyżej 500 zrzeszonych osób. Ankieterzy dotarli do organizacji pozarządowych w każdym województwie. Dotarcie do tak szerokiej grupy NGO pozwoliło na dokładniejsze zweryfikowanie problemów na jakie napotykają stowarzyszenia. Organizacje pozarządowe biorące udział w ankiecie posiadały swoją siedzibę zarówno w niewielkich

miejscowościach do 2500 mieszkańców, jak również w dużych aglomeracjach miejskich powyżej 600 tysięcy osób. Największą grupę ankietowanych stanowią organizacje, które w roku 2023 wykazały wysokość przychodów na poziomie do 50.000 zł. Większość stowarzyszeń biorących udział w badaniu nie prowadzi działalności gospodarczej, nie zatrudnia pracowników oraz nie posiada statusu OPP (Organizacji pożytku publicznego).

Badani ocenili również stopień skomplikowania poszczególnych czynności, z którymi spotykają się na co dzień. W większości przypadków ocenili te czynności jako trudne, np. zawiłości prawne, skomplikowana procedura dotacyjna, niewystarczające środki finansowe, biurokracja sprawozdawcza i związana z pozyskiwaniem środków. Pozyskiwanie wolontariuszy oraz członków respondenci ocenili jako dość trudne czynności, jednak jest grupa ponad 40% stowarzyszeń która radzi sobie z ww. wyzwaniem i zalicza je do czynności najmniej problematycznych.

Respondenci wskazali również problem z lokalem dla swojej organizacji. Około 45% badanych wskazało, że nie posiada lokalu. Organizacje biorące udział w ankiecie wskazały, że instrumenty takie jak: pomieszczenia dla NGO w budynkach publicznych, HUB-y – przestrzenie, gdzie koszty utrzymania pokrywane są ze środków publicznych czy dopłaty na wynajem lokalu w znacznym stopniu ułatwiłyby działanie organizacjom pozarządowym.

Ankietowani wypowiedzieli się również w kwestii przepisów dotyczących liczby osób potrzebnych do założenia stowarzyszenia (rejestrowego oraz zwykłego) oraz wymogach uzyskania statusu OPP. W większości przypadków organizacje wskazały, że przepisy dotyczące ww. kwestii są odpowiednie. Jednak część badanych wskazała, że regulacje powinny ulec zmianie, np. w kwestii dotyczących zbyt restrykcyjnych wymogów uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego: przeznaczenie całego dochodu na działalność pożytku publicznego, katalog działań, których statut ma zabraniać (udzielanie pożyczek, zakup towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe), okres działalności, wykluczenie niektórych podmiotów (związki zawodowe, fundacje założone przez partie polityczne), prowadzenie działalności gospodarczej wyłącznie jako dodatkowej.

Największa grupa ankietowanych wskazała, że nie ma problemów z projektami, w których mogłaby wziąć udział – nie ma dla nich ograniczeń/blokad formalnych bądź merytorycznych. Jednak prawie co 4 badany wskazał, że w odniesieniu do konkursów/projektów głównym problemem jest to, że jest skierowany dla konkretnej grupy organizacji. Respondenci wskazali również, że mieli problem z uzyskaniem dofinansowania w związku z przekroczeniem limitów finansowych lub ograniczeniem związanym z czasem funkcjonowania organizacji. Jednocześnie respondenci wypowiedzieli się w kwestii dotyczącej wkładu własnego przy dotacjach. Na podstawie ww. analizy wynika, iż większość organizacji uważa, że wkład własny powinien zostać zmieniony (poprzez likwidację, zwolnienie czy zmianę formy – odsetek odpowiedzi na podobnym poziomie). Tylko niewielka grupa ankietowanych stwierdziła, że nie należy likwidować wkładu własnego (ok. 16,3% wskazań). Jednocześnie wg organizacji budżet partycypacyjny powinien być obligatoryjny na terenie gmin. Ponadto badani w odniesieniu do pytania dotyczącego wysokości kwoty podatku od nieruchomości wskazali, że (nie biorąc pod uwagę ankietowanych, których ww. podatek nie dotyczy) organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z ww. podatku.

W odniesieniu do przepisów dotyczących nadzoru nad organizacjami pozarządowymi większość ankietowanych stwierdziło, że organy nadzoru mają odpowiednie kompetencje. Co trzeci badany wskazał jednak, że przepisy dotyczące nadzoru nad NGO powinny być mniej restrykcyjne, tj. organy nadzoru powinny mieć mniejsze kompetencje.

Ponadto organizacje wskazały na natychmiastową konieczność wprowadzenia gruntownych zmian w odniesieniu do każdego rodzaju sprawozdania (finansowe, z działalności, do GUS, realizacji zadań zleconych). Jednocześnie respondenci wskazali, że każdy rodzaj sprawozdania jest skomplikowany i sprawia trudności w przygotowaniu. Wszystkie sprawozdania w większości przypadków wymagają gruntownych zmian na podstawie wskazań biorących udział w badaniu. Organizacje pozarządowe uznały, że do najważniejszych i koniecznych zmian w odniesieniu do sprawozdań należą: usystematyzowanie istniejących przepisów, ujednolicenie przepisów dla różnych typów NGO, uproszczenie ustaw i rozporządzeń, wprowadzenie obowiązku komunikacji z urzędami w formie elektronicznej, ujednolicenie i skonsolidowanie aktów prawnych oraz uproszczenie i prowadzenie wspólnych baz danych.

Podsumowując, w ocenie organizacji pozarządowych biorących udział w ankiecie jest konieczność zmian wielu aktów prawnych, które dziś nie funkcjonują poprawnie i powodują wiele problemów organizacyjnych stowarzyszeniom. Powstanie Kodeksu NGO wydaje się być dobrym kierunkiem, pod warunkiem, że uwzględniłby wiele innych aktów prawnych na podstawie których dziś funkcjonują organizacje pozarządowe. Tylko kompleksowe zmiany mogą poprawić aktualną sytuację formalno - prawną organizacji pozarządowych. Kodeks NGO powinien zawierać przepisy zawarte w wielu ustawach oraz rozporządzeniach, m.in. przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach, przepisy z Ustawy o fundacjach, przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zwolnienia podatkowe, obowiązki sprawozdawcze, przepisy z Ustawy o sporcie, przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości, Przepisy z Ustawy o finansach publicznych, przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Źle przeprowadzona konsolidacja aktów prawnych może spowodować pogłębienie się problemów formalno – prawnych organizacji pozarządowych. Kompleksowa zmiana musi nastąpić w drodze konsultacji społecznych i być przygotowana przez specjalistów, którzy funkcjonują w środowisku organizacji samorządowych i znają ich obecne problemy.